

2006 / 2.

Ára: 500 Ft

folklóMAGGazzin

XIII. évfolyam

2. szám

8. A Bertóké és társai
Könyvismertető
9. Az alföldi duda emlékei
Kozák József
10. Etelközi fohászok
Bakó Katalin
12. Legedi László István új lemeze
Bolya Máttyás
14. Söndörgő: Oj, javore
Bolya Máttyás
19. Örök Kalotaszeg
Lévai Péter
20. Kallós Zoltán 80 éves
Tibori Szabó Zoltán
21. 15 éves a Muharay Szövetség
Pesovár Ernő, Herbert Ullmann
24. A néptánc ünnepe Csikszeredában
Bodi Ildikó
26. MAGTÁR - Bartók Béla emlékére
Nagy László, Csoóri Sándor, Ratkó József, Szilágyi Domokos
28. GALÉRIA - Juhos Kiss Sándor
Széki Soós János
33. NYÁRI TÁBOROK
46. Beszélgetés Magyar Kálmánnal
Abkarovits Endre
48. Karikázó a lakodalomban
Darmos István
49. Legényekhez méltó verseny
Lévai Péter
50. Pásztorkodás Borzován - II.
Krivdova Éva
52. „Autentikus és eredeti...”
Sándor Ildikó - Mohácsy Albert
55. Petrás Mária útjai
Kóka Rozália
58. Sue Foy angol nyelvű ismertetője

Căluș – sár

Sikeresség vagy hitelesség az Antológián

Utoljára három évvel ezelőtt éreztem úgy, hogy le kell írnom gondolataimat egy közös cél és gondolkodásmód érdekében (folkMAGazin, X. évf. 1. szám, 2003, Hová tűnt a hitelesség?). Az apropó sajnos most is hasonló. A 2006. február 18-án megrendezett Néptáncantológián a Zemplén Táncegyüttes által előadott Fitos Dezső Kaluser című koreográfiája kapcsán vetnék fel néhány gondolatot, abban a reményben, hogy a sérződés, illetve vállrándítás helyett talán előrelépés is történhet nemcsak ebben az ügyben, hanem ennek kapcsán általánosan is.

Néhány gondolat a műről. Az alkotónak először is el kellene döntenie, mit szeretne megmutatni a színpadon: a Căluș termékenység-varázsló rítust magát, vagy a szokáshoz kapcsolódó virtuóz figurák sorozatait.

Az első esetben tisztában kellene lennie a rítus részleteivel és azok értelmével, hogy a leglényegesebbeket kiemelve, mindenkinek számára értelmezhetővé tegye a szokást (*folkMAGazin, XI. évf. 1. szám, 2004, A călușárok földjén*). A Căluș legfontosabb elemei a zászló, a Vătaf (táncvezető) és a Mutul (alakoskodó). A színpadon látható mű kezdése a rítus elején összegyülekező férfiak hajnali eskütételéhez köthető képpel indul, eskü és zászló, valamint a Mutul nélkül. A rítust egész végig a Vătaf irányítja. Az ő személye szintén nem derül ki egyértelműen. A tánc irányítása olyan utasításokkal történik, amelyek az eltáncoláshoz nélkülözhetetlenek. Ezen táncszók halandzsász helyett román nyelven történő előadása alapkövetelmény. Gondoljunk csak az eleki, méhkeréki táncanyagok színpadi előadására. A szokás másik fontos eleme a dramatikus alakoskodó, a Mutul szerepjátéka, melyben a termékenység kerül előtérbe a legegyszerűbb és legérthetőbb formában. A koreográfia ezen része is kidolgozatlan és érthetetlen maradt szintúgy, mint a földön ide-oda guruló agyagkorsó, melyet végül az egyik táncos kirúgott a színpadról. Az agyagkorsó minden dramatikus játékban funkciót tölt be, s leggyakrabban az összetörése ad jelt a tánc folytatására. A koreográfiában azonban maga a tánc is áldozatul esett az alkotói szabadságnak. Az olténiai és munténiai falvak Căluș rítusának tánci falvanként motivikában és szerkesztésmódban eltérőek, függetlenül azok távolságától; hasonlóan rábaközi körverbunkjainkhoz. A színpadon Priseaca és Optasi Magura falu tánci, tánclépései keveredtek. A koreográfia második táncrészében két táncnak a zenéjét hallhattuk (plimbarea, miscarea),

de három tánc motívumait láttuk. A Sirba nevű tánc zenében és motivikában teljesen külön kezelendő. Itt azonban összekeveredett a plimbarea motívumaival. Milyen érdekes is lenne, ha a Néptáncantológián széki magyar zenére látnánk négyest és lassút egyszerre. Végül pedig a legfontosabb: ez a rituális termékenység-varázslás nem az egyénről szól, hanem a közösség együttes erejéről. Többek között ez adja meg a rítus atmoszféráját. A közös fizikai erő kifejtés és a hit. Amíg ez a néző előtt rejtve marad, addig a Căluș rítus színpadi megvalósításai megmaradnak a néprajzi hiteltelenség példaként.

Vizsgáljuk meg azonban azt is, ha az alkotó csupán a Romániában oly divatos színpadi Căluș látványelemekkel tarkított, kevésbé autentikus bemutatását szeretne volna. Ha a tánc virtuózítása a lényeg, akkor felesleges a rítus legjelentékesebb elemeit (botösszeütés az elején) megmutatni, nemhogy a Mutult. Ebben azonban a motívumok eltáncolása jelentett túl nagy feladatot az öt fiú számára. Romániában ezt gyermekkortól gyakorolják és még így sem lehet mindenki călușer. A motívumok zenéhez való pontos illeszkedése itt is alapkövetelmény lehetett volna. A rengeteg tévesztés gondolom nem szerepelt a beküldött videokazettán, azonban azt is nehéz elképzelni, hogy az azon pontosan zenére táncoló táncosok ilyen visszaesésen mentek volna keresztül. Ha már a visszaesést említem, a felugrásból páros lábba való talajra érkezés, egyensúlyvesztés nélkül, nem a călușároknál, de minden hazai gyermekcsoportban elvárás. A végén látható zene nélküli ismétlést pedig sem elkezdni, sem befejezni nem sikerült egyszerre.

Ezen rövid elemzés során igyekeztem a legfontosabb dolgokat kiemelni, így azt hiszem, magától értetődő a problémafelvetésem. Mi a magyarázata annak, hogy Magyarország legismertebb, legelfogadottabb szakemberei mégis úgy gondolták, hogy

ennek a műnek ott a helye a 2005 koreográfiai termésének legjobbjai között. Azt gondolom, nem csak én szeretném tudni egyedül, hogy mik azok az érvek, melyek háttérbe szoríthatják a néprajzi hitelességet, mint alapkövetelményt a Martin György nevét viselő Néptáncszövetségünk legrangosabb eseményén. Különösen érdekes ez egy olyan táncművész, alkotó és táncgyűttes esetében, aki más táncanyagokkal kapcsolatban már többször tanúbizonyságát adta a néprajzi hitelesség, a zenére való táncolás, valamint az adott táncokban való elmélyülés igen magas fokának. Vajon meddig terjed, terjedhet az úgynevezett alkotói szabadság? Főként egy másik nép nemzeti öntudatának egyik legfontosabb megtestesítőjével kapcsolatban. Úgy gondolom, hogy a jó példa kiemelése, követése nagyon fontos, elengedhetetlen az élet bármely területén. Aki példát mutat, annak a felelőssége is jóval nagyobb. Ezért pontosan a példát mutató, élen járó táncosokkal, alkotókkal, táncgyűttesekkel kellene jóval szigorúbb kritikai érzékkel viseltetni minden olyan zsűritagnak, aki fontosnak tartja az elkövetkező generációk értékrendjét, kultúránkhoz való hozzáállását napjaink sikerhajhász világában.

*

Kérdéseimet minden zsűritagnak (Gaug Ágnes, Hortobágyi Gyöngyvér, Diószegi László, Csasztvan András, Mlinár Pál, Demarcsek György, Szilágyi Zsolt, Szigetvári József, Pál Lajos) és az alkotónak (Fitos Dezső) is eljuttatva a következő válaszokat kaptam.

*

Szia Béla!

Eloolvastam a cikked. Sok helyen nem értek egyet veled, de tiszteletben tartom a véleményed.

Fitos Dezső

Hitelesség, hatás, hatásvadászat

Jónak tartom, hogy ismét vita kezdődik a néptáncművészet fontos, elvi kérdéseiről.

A folkMAGazin előző számában a Kállai Kettős Néptáncfesztivál kapcsán az autentikus-tematikus koreográfiai felfogással kapcsolatos kérdésekről irtunk. Ónodi Béla logikus, elmélyült szakmai ismeretekről tanúskodó kritikája egy másik, nem kevésbé fontos kérdéskört vet fel: a hitelesség és a színpadi néptánc kapcsolatát. Meddig tart a néptánc-koreográfus alkotói szabadsága, s mikor kezdődik a „kóklerség”, meddig hatásos egy koreográfia, és mikor hatásvadász, mikor beszélünk művészetéről, és mikor cirkuszról?

A szóban forgó alkotást ráadásul a Néptáncantológián, az év legrangosabb válogatásán mutatják be, ezért még nagyobb figyelmet kell fordítanunk rá, hiszen az ott látható alkotások a mozgalom számára követendő példát is adhatnak.

Kezdjük rögtön ezzel a kérdéssel. Vajon az Antológián bemutatott darabok kijelölik-e az utat a mozgalom számára? Azt gondolom, hogy nem. Az Antológiák mindig az előző év természetét mutatják be, így a szerkesztők meghatározott választékból készítenek műsort. Akár itt is ki lehetne írni az újságokon olvasható szerkesztőségi üzenetet: A lapban olvasható cikkek nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség véleményét.

Természetesen nem szeretném megkerülni az írásában felvetett fontos kérdést: Van-e művészi, hitelességi, technikai minimum az Antológia-válogatás során, és ha van, miért került be a szóban forgó alkotás?

Természetesen van minimális elvárás az Antológia szerkesztése során. A néprajzi hitelesség kérdése azonban számos problémát vet fel. Mit fogadhatunk el hitelesnek? Vajon mi a véleményük a néptánc szakma által hitelesnek tartott művekről a néprajztudósoknak? Vajon hiteles lesz-e holnap az, amit ma

eredetinek fogadunk el? Lássunk most néhány konkrét példát a hitelesség problémakörével kapcsolatosan.

Flórián Mária néprajztudós hívta fel figyelmünket arra, hogy a színpadon látható népviseleti darabok keletkezésének ideje sokszor nem illik össze a többi ruhadarabbal, vagy a bemutatott táncsal. A tánc például a XX. század közepi állapotot mutatja, míg a viselet vagy annak egyes darabjai sokkal korábbi, vagy éppen későbbi. Gyakran találkozunk azzal a hibával is, hogy tipikusan téli viselethez tartozó ruhadarabot, pl. kucsmát, ingujjra vetkőzött fűkra adnak. Máskor sötét tónusú „öreges” ruhában táncoltatnak fiatal lányokat. (Persze mit is tegyen a koreográfus, ha az együttes átlagéletkora nem haladja meg a 20 évet?) Ugyanílyen kérdések vetődnek fel a táncsal kapcsolatosan is. Hitelesnek nevezhető-e a koreográfiákban gyakran használt, több pár által egy szölamban eltáncoltatott kötött sorozat? Vagy helyes-e a tipikusan szölamban járt legényes táncokat több férfival egyszerre táncoltatni?

A felvetett kérdésekre a néprajzosok valószínűleg elutasító választ adnának. Csakhogy a néptáncbemutatók közönsége nem néprajztudósokból áll. Ráadásul a néptáncművészet feladata – mint minden művészeté – a tömörítés, szimbolizálás, illúzióteremtés. Egy tíz perces koreográfiában kell bemutatni egy tíz órás lakodalom menetét, egy legényes koreográfival megismertetni egy falu férfitanácsának virtuozitását.

Akkor tehát nem is kell figyelniünk a hitelesség kérdésére, mert az csak a néprajzosok számára fontos? Természetesen ebben az esetben is a helyes arányok megtalálása szükséges.

Fitos Dezső alkotásában talán túl sok volt a felszín, hatásvadász elem. A közönség számára ugyanakkor sikeresen tolmácsolt egy, a Kárpát-medencében nem ismert, egzotikus világot. Tömörített, a tánc, a szokás egyes elemét fontosnak tartotta, mást elhagyhatónak ítélte – ez a koreográfus döntése volt. Azt, hogy a zsűrinek voltak fenntartásai a bemutatott művel kapcsolatban, mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a hatalmas közönségikert aratott koreográfia a bemutatón, a Kállai Kettős Néptáncfesztiválon nem részesült díjban. A zsűrinek, melynek több tagja az Antológia válogatásán is jelen volt, a táncos előadással is voltak fenntartásai, ezért csak Hlinyánszky Tamás előadói teljesítményét jutalmazta díjjal.

Miért került be akkor a tánc az Antológiába? A zsűri döntése nem volt vita nélküli. Láttuk a hiányosságokat, bár nem rendelkezünk a cölűserrel kapcsolatban Ónodihoz hasonló elmélyült ismeretekkel. Ugyanakkor úgy gondoljuk, hogy a koreográfia a kritizált hiányosságokkal együtt is különleges szintet hozott

a műsorba, az előadók tisztességgel oldották meg a nem hivatásos táncosok számára kirívóan nehéz feladatot.

Ónodi Béla szakszerű kritikája ugyanakkor felhívta az alkotók és az előadók figyelmét az alaposabb, elmélyültebb munkára. Reméljük, hogy a következő Antológián a fenti polémia tanulságait levonva újabb, még jobb cölöser táncokat láthatunk.

Diószegi László

*

Lehetetlen követelmény a „néprajzi hitelesség”

Gratulálok ahhoz a részletes és alapos elemzéshez, ami a Căluș rítusának és az Antológián látott táncnak az egybevetéséből született. Bizom benne, hogy nem személyes ok készítetett immár másodszer a nyilvánosság előtt „helyretenni” Fitos Dezső találkozását az inkriminált tánc- és szokásanyaggal!

Egyetértek azzal, hogy az alkotói szabadság sok mindent megenged a színpadon, ha az egyébként eléri a kívánt művészi hatást, egyszerűbben kifejezve: jó. Persze azzal is egyetértek, hogy a színpadi hatások eléréséhez nem megengedett minden eszköz, nem (lenne) szabad átlépni minden határt, megszegni minden kialakult szabályt, szokást, hagyományt. Nem tudom, hogy a szóban forgó lenyűgöző táncos, alkotó és együttesvezető mennyire mélyült el az olténiai és munténiai rítusok és táncok szövevényes erdejében, de az általad is említett igényessége, elmélyültsége talán ez alkalommal sem hagyta cserben. Hogy miért dolgozta fel ilyen – elemzésedből ítélve felületesnek mondható – módon ezt az anyagot, arra bizonyára csak ő tud majd választ adni! Mindannyiunk életében vannak jól és kevésbé jól sikerült alkotások, műsorok, táncok, versenyek, feldolgozások stb. Ez talán a kevésbé sikerültek közé tartozik...

A táncot bemutató együttes előadói színvonalához nem tudok hozzáfűzni semmit, mert a színpadon nem láttam: a konferálásra való felkészülés miatt a színpad melletti próbateremben tartózkodtam. A beküldött videokazettán valóban nem táncoltak zene mellett, s a Kállai Kettős Néptáncfesztiválon sem.

Néhány gondolat a zsűrizésről: az Antológiának nem lehet legfontosabb követelménye – alapkövetelménye – a „néprajzi hitelesség”, hiszen akkor akadémikusoknak, néprajzosoknak, táncosoknak, oktatóknak, hallgatóknak, együttesvezetőknek, adatközlőknek és gyűjtőknek kellene heteken-hónapokon át tartó vitát folytatniuk arról, hogy mi is az! Ebben az esetben Antológia biztosan nem lenne, de még egy „egyszerű” Szatmári táncok című koreográfiát sem merne készíteni senki, mert azonnal kiderülne, hogy amit ő szatmárinak gondol, az jobb esetben nyírségi, esetleg rétközi, de lehet, hogy a bokortanyák tírják-

ságának szokás- és táncanyagából való! Eltérhet egymástól a gyűjtések időbelisége is, valamint tovább árnyalják a képet a táncmestri anyag „megtermékenyítő” hatásai és a helyi cigányság által közvetített egyéb hatások. Szóval ember legyen a talpán, aki ezek között magabiztosan eligazodik, s kimondja a verдикtet: néprajzilag hiteles!

A Néptáncantológia egyébként csupán egy műsor a sok közül, ha nem is a legutolsó, hiszen jól érzékelhető, hogy az utóbbi időben egyre nagyobb – sajnos csak szakmai – közfigyelemnek örvend. Kizárólag „hitelességi” szempontok szerint összeállítani azonban minden bizonnyal lehetetlen! Természetesen törekedni kell a mindenkori közmegegyezés szerinti, legjobb tudásunk alapján történő válogatásra. Fontos elbírálni és szerkesztési szempont lehet, hogy milyen szintű előadás várható a koreográfiát bemutató együttestől, valamint az is, hogy a műsorban a nagy létszámú együttes produkciók mellett lehetőleg legyen kamara-jellegű és szólistákat felvonultató műsorszám is. A bírálóbizottság tagjai a legtöbb anyagban, szokásban és a különböző koreográfiai irányzatokban járatosak, sokan a különböző fesztiválokon már előzőleg is látják a benevezett koreográfiákat, ezért a válogatás általában megalapozott, s ritkán van igazi, nagy „melléfogás”. A felelősségteljes és szakszerű elbírálás persze számon kérhető, de a jó szándék és a kritikai érzék hiányolása – ismerve a zsűrizés menetét és dilemmáit – érzésem szerint nem elfogadható!

További elemző írásokat, sikeres táncos és alkotói pályafutást kívánok!

Demarcsek György

*

Korrekt válogatás történet

A koreográfiával kapcsolatos kritikai megjegyzéseiddel nem kívánok vitába szállni, részben azért, mert ez ugyanolyan szuverén, mint maga a mű, részben azért, mert sok mindenben egyet értek. A műsor összeállításával kapcs-

latban is jogos az észrevétel, de egy-egy ilyen összeállítást sok minden befolyásol.

Elsősorban a beküldött anyag, amiből válogatni lehet. Másrészt műsrot kell belőle szerkeszteni, amiben nagyon sok szempontot kell figyelembe venni, hogy ne legyenek aránytalanságok. És természetesen van egy szubjektív megítélési faktor is, ami a zsűriszobából kilépve már a közös felelősség-vállalásunk. Én magam a kritikákat elfogadva úgy gondolom, hogy a fenti szempontok figyelembevételével az elmúlt antológia műsorszámainak válogatása korrekt, körültekintő volt, és tükrözte a jelenlegi amatőr világot.

Mlinár Pál

*

Az alkotó színpadban gondolkodik

Mindenek előtt hadd köszönjem meg azt a korrekt eljárást, ahogy a véleményednek hangot adsz! Úgy gondolom, hogy az ilyen nyilvános eszmecserek sokkal többet használnak, használhatnak a mozgalomnak, mint a túlfűtött „büfébeszélgetések”.

Az írásod alapján úgy éreztem, hogy alapvetően három problémakörben mozognak a felvetéseid. Ezek: folklorisztikai hitelesség a színpadon; az alkotó, megvalósító felelőssége; az antológia zsűrizésének szempontjai. Ebben a sorrendben írom le véleményemet is.

A folklorisztikai hitelesség a folklór színpadra kerülésével lényegében elveszítette hitelességét, a hitelesség néprajzi értelmezésében. Pontosan azt a szokásegüttest vesztette el, melyben olyanná formálódott, amilyenek a terepmunka során a néprajzosok találták. E veszteségét aztán egy másik elemének, a látványosságnak a fokozásával lehetett pótolni, amely lehetőség tökéletesen megfelelt a színház elvárásainak. Mindezek alapján úgy érzem, hogy a hagyomány változtatás nélküli számonkérése színpadi körülmények között nehezen képzelhető el. Ha csak azok a formák jelenhetnének meg a színpadon, amelyek

CĂLUȘUL – Optas Magura, Oltenia
(Ónodi Béla felvételei)

a rögzítés pillanatában fellelhetőek voltak, rövidesen beszűkülne a paletta, s akkor válnánk igazán múzeummá.

Azt gondolom, hogy akkor, amikor a néptáncmatéria felkerül a színpadra, annak bemutatása az alkotók és az előadók szempontjából is hallatlan nagy felelősséget jelent. Adni táncaink hevültségét vagy lírai nyugalomát stb. úgy, hogy egy mesterséges közegben működjön az, ami természetes úton alakult ki, igen nehéz feladat. Ráadásul az alkotó színpadban gondolkodik, s nem a hagyomány eredeti közegében. Jobb esetben megpróbál abból a lehető legtöbbet beemelni, láthatóvá tenni, de mindenképpen az alkotás pillanatnyi hevületében döntve alkalmaz vagy hagy ki elemeket. Ezt a jogot nem hiszem, hogy el lehetne vitatni tőlük. Az alkotás sikerességének aztán mindig van ellenőrző közege, a közösség, jelen esetben a közönség, akik megkérdőjelezhetetlenül döntöttek, hosszasan tartó vastapssal kifejezve tetszésüket. Az

előadói színvonal kérdése is összetettebb számomra a ritmikai pontosság vagy pontatlanság kérdésénél. Ezek a fiúk hallatlan akaratlan és kedvvel birkóztak meg ezzel a hivatásos táncosokat is próbára tévő ritmusvilággal. Az én olvasatomban ez az előadásmód bájosabb volt egy vasalt, militarista megjelenítésnél. Természetes néhány elemet, például a korszóval való játékot, nehezen értelmezhető szövegmondást, lehetett volna ügyesebben megvalósítani, de igazából ezek is azért voltak zavaróak, mert a színpad törvényszerűségeit sértették, nem pedig a hagyomány pontatlansága miatt.

Egy olyan műsornak az összeállítása, amely felöleli színpadi néptáncművészetünk egy évét, igen összetett feladat. Ha csak a folklorisztikai hitelesség vagy a ritmikai precizitás dominálna, akkor nem lehetne olyan változatos antológiát összehozni, mint amilyen az idej volt. Mert szerencsére a mozgalom is különböző igényekkel bír! Van, aki a tánc-

színházat várja, van, aki nagy létszámú koreográfiákat, van, aki a kamaraműveket, persze szerencsére olyan is van, aki a hagyományhoz legközelebbi megjelenítést szeretné látni, s még sorolhatnám. Vének lenne ezt a sokszínűséget valamilyen egytényezőssé szempont alapján korlátozni. Amennyiben a mű az előadásában, megjelenítésében, koreografáltóságában meghaladja az antológiára beérkezett pályázatok átlagos színvonalát, úgy potenciálisan számíthat a beválogatásra, főleg, ha az általa bemutatott táncmatéria, műforma, létszám stb. szintén eltér a pályamunkák átlagától. Remélem, soraimmal némiképpen sikerült betekintést engedni döntéseim motivációiról, illetve az eredetiségről alkotott nézeteimről.

Köszönöm hogy megkerestél, s hogy ezek kapcsán leírhattam gondolataimat.

Szilágyi Zsolt

*

Miért nem a sajátunkat mutatjuk meg?

A leveledben felvetett problémákkal egyetértetek. Maradékalanul. Bár be kell valljam, hogy a cáluš néprajzi gyökereivel nem vagyok olyan mélységben tisztában, mint te, minden elismerésem, hogy erre ennyi energiát fordítottál.

Felvetéssel kapcsolatban nekem egészen más jutott eszembe. Mint gyakorló fesztiválszervező szeretnék néhány gondolatot közzétenni, tudva azt, hogy bizonyára sokaknak egészen más a véleménye. Ez egyébként nem zavar, hiszen a világ attól érdekes, hogy mindenkinek más jut róla eszébe, s egyáltalán nem kenyerem, hogy népszerűséget azzal keressék, hogy egyfolytában és értelmetlenül másokkal egy követ fűjjak. Vállalom tehát, hogy most nem leszek népszerű.

Szóval, mint köztudott, az elmúlt évtizedet többek között azzal töltöttem, hogy nemzetközi néptáncfesztivált szerveztem Százhalombattán (Ráckeve és Tökölön), illetve a CIOFF-ban végzett munkám okán nagyon sok nemzetközi szakemberrel, fesztivállal, néprajzossal, együttessel kerültem kapcsolatba. Az elmúlt évek során mintegy 70 ország közel háromszáz együttesét láttam a Summerfesten. Érdekes tapasztalatokat gyűjtöttem mások szemléletéből, a folklórral, a színpadi néptáncjal kapcsolatos elképzelésekről Panamától Új-Zélandig.

Ennek következtében e témában nagyon meglepődni már nem szoktam, s újat is csak elvétve tudnak mutatni az együttesek.

Egyetlen dologgal azonban nem találkoztam. Nevezetesen, soha nem láttam olyat, hogy egy adott országból érkező együttes más népek vagy országok táncait mutatná be színpadon. A sok-sok szemléletben egy dolog azonos: mindenki vallja, hogy a hagyomány, a néptánc bizonyos értelemben génfüggő. Hitelesen eltáncolni csak az tudja, aki odatartó-

zik. Az érti a tánc okát, belső szerkezetét, lelki gyökereit, aki genetikailag is ahhoz a néphez tartozik, akinek a táncát bemutatja. Olyasmi ez, mint a nyelvtanulás: lehet anyanyelvi szinten beszélni, és alkalmazni a nyelvtani szabályokat, ám aki élete első pillanatától kezdve nem ott él, akinek az édesanyja nem azon a nyelven beszél, mindig akcentussal ejti ki a szavakat. Ez olyanmódon igaz, hogy a kolumbiaiak (és más latin nyelvűek szerint is) Marquez Száz év magányát csak és kizárólag a kolumbiai spanyol nyelv adja vissza. Még a spanyolországiak is csak ámulva olvassák, mert bár a nyelvet ők vitték oda, de több száz év alatt naggyá a kolumbiaiak tették.

Úgy vélem, igaz ez a táncra is.

Bár voltak különböző kísérletek, például a Hollandiában működő Nemzetközi Folklor Táncszínház, ahol kiváló nemzetközi táncosgárda mutatta be különböző népek táncait. Hangsúlyozom: kiváló táncosok, technika, előadásmód, kifogástalan kvalitások. Mégis mindig hiányérzetem volt, ha őket láttam.

Talán, mert hiába volt minden tökéletes, az a bizonyos „akcentus” mindig ott volt. De honnan is tudta volna egy holland táncos megmutatni mindazt, ami egy györgyalvi legényesben rejlik, ha egyszer soha nem élt ott, soha nem járt ott. Honnan tudta volna, hogy mitől lesz azzá, ami? Persze, hogy nem tudta. Évekkel ezelőtt (a *Ki mit tud?* hőskorszakában) egy ország nézte mosolyogva az egyik együttést, akiknek az volt a mániája, hogy dél-amerikai indián táncokat adnak elő: perui lakodalmast, meg különböző rítusokat az *Andokból*. Mit mondjak? Pamflett jellegű volt az egész. Számomra semmiben sem különbözik ettől az, amikor a magyar néptán-

cosok valamilyen meg nem fogható ok miatt cālúst, meg más román táncokat adnak elő. Kimondom: nemzetközi tapasztalatim során soha nem láttam olyat, hogy szlovákok magyar táncot, mexikóiak amerikaiat adtak volna elő. Bizarr lett volna, ugye? Nem is értem, miért utaznak magyar táncgyűttesek nemzetközi fesztiválra méhkeréki tapsossal, meg ehhez hasonló attrakcióval, ám más népek szellemi kincsét képező táncokkal. Hogyan gondolhatják azt, hogy az hiteles lesz? S miért gondoljuk azt, hogy hazai színpadokon más népek táncával kell villognunk? Mi a cél ezzel? Miért nem a sajátunkat erősítjük? Miért nem a sajátunkat mutatjuk meg?

Természetesen értem, hogy ezek technikai kihívások, és feladatot jelentenek, s érdeklő a táncosokat, de úgy vélem, hogy más a próbatermi technikai fejlesztés, és más a színpadi megmutatkozás. Úgy gondolom, hogy a magyarországi román táncokat mutassák be az elekiek, a méhkerékiek, a délszláv táncokat a tököliek, a pomázsiak, s minden olyan együttes, amelynek tagjai az adott nemzetiséghez tartoznak. Mi pedig ápoljuk és őrizzük a sajátunkat. És ha ebben egyszer dülőre tudnánk jutni, ha az együttesek repertoárját nem a divat határozná meg, akkor feltehetően olyan levelekre sem lenne szükség, mint amit nagyon helyesen megírtál.

Szigetvári József

*

Összegzés

Az általam felvetett problémákat, kérdéseket és a zsűritagok, valamint az alkotó véleményét összegezve az öröm és szomorúság furcsa keveredését érzem. Örülök, mert kérdéseim nem találtak süket fü-

lekre, sőt az általam emberileg és szakmailag egyaránt tisztelt kollégák, barátok időt, energiát nem sajnálva adták közre gondolataikat. A megértést, segítőkészséget ezúton is nagyon köszönöm, de azt hiszem, nyugodtan mondhatom, köszönjük. Szomorúságomnak két oka van. Az egyik a kiindulási alap, maga a Cālús, ami alkotói szabadság ide vagy oda, egy rítus, a maga szigorú szabályrendszerével, nem pedig egy tánc a sok közül. Jómagam két évvel ezelőtt, külföldiként talán Európában először, cālusárként részt vehettem a rítuson a helyiek meghívására, Olténiában, Optasi-Magura faluban. Soha nem fogom elfelejteni azt a napot. Úgy érzem, a rítusok nem színpadra való, ott csak elrontani lehet. Nem beszélve arról, hogy nem is a miénk. A táncot magát viszont tanulni, megismerni, felhasználni táncosnak és alkotónak egyaránt öröm és kihívás. A tematikus szó régóta feloldozást enged minden kötöttség alól. Elég, ha az alkotás címénél ügyelünk. A zsűritagok pedig nyugodtan kérhetek volna segítséget a néprajz- és néptáncutatók táborából, amikor egy általuk ismeretlen táncanyaggal találkoztak.

A másik ok a hitelesség, mint követelmény az Antológián. A vélemények többségében olvasható szempontok a műsor szerkesztés fontosságát, a közönség kiszolgálását teszik mérlegre a néprajzi hitelességre való, hangsúlyozott törekvéssel szemben. A Kaluser című koreográfia ezért volt látható a színpadon. A jó szándék azt hiszem megkérdőjelezhetetlen a zsűri részéről... Értünk és egyben nekünk teszik. Az előadók azonban a siker eléréséhez csupán eszközül használták a zenét, a motívumokat és a rítust. A jövőben, ha a siker és a divat motiválja majd együttesvezetőinket, koreográfusainkat, s ezt még elismeréssel is jutalmazzuk, akkor végignézhethetjük azt a folyamatot, amely televízió-csatornáinkon, vásárlóközpontjainkban általános. Keresgethetjük a rejtett minőséget. Természetesen értünk és nekünk.

A kérdés csak az, hogy mire van igény? Tudjuk jól, hogy bűnösök közt cinkos, aki néma, s hogy a hallgatás beleegyezés és néma gyereknek... Ha a szakmának igénye van egy olyan fórumra, ahol nem ezen szempontok érvényesek, hát először is jelezni kell az illetékeseknek, azután meg tenni is kellene érte. (Megjegyzem, itt kezdődnek a gondok.) A szövetség vezetői nemcsak várják ezt, de biztatnak is erre. Ellenkező esetben, most már jómagam is beleértve, ne csodálkozzunk, ha jövőre például az Experidance Táncársulat nyitja a Néptáncantológiát. Már előre hallok a vastapsot.

Ónodi Béla

CĀLUȘUL – Optasi Magura, Olténi
(Ónodi Béla felvételei)

A Bertóké és társai

Jóka falu hagyományos táncai

A Csemadok Dunaszerdahelyi Területi Választmánya, valamint Jóka Község Önkormányzata és Művelődési Háza 2006. március 10-én mutatta be a Csemadok Dunaszerdahelyi Területi Választmány és az MTA Zenetudományi Intézetével közös kiadásában megjelent, a Fügedi János-Takács András szerzőpáros által készített: A Bertóké és társai – Jóka falu hagyományos táncai (Gyurcsó István Alapítvány Könyvek 34.) című könyvet a jókai Művelődési Házban. Az eseményen a helyi hagyományörző együttes adott műsort.

„Könyvünkben a Mátyusföld nyugati szegletében elterülő Jóka falu hagyományos táncával és táncéletével kapcsolatos szokásokkal foglalkozunk. Bevezetőnkben a falu rövid történetének ismertetése után a táncok feltárásának folyamatát, majd a könyvünk alapját adó kutatások történetét vázoljuk fel. E folyamat szorosan összefügg a helyi hagyományörző táncsoport megalakulásával és tevékenységével, így a teljesség kedvéért erre is kitérünk. Kötetünk összehasonlító háttereként a már megjelent munkák alapján általános áttekintést adunk Mátyusföld hagyományos táncairól, majd bemutatjuk azokat a táncokat, amelyek Mátyusföld teljes tánckészletéből Jókán is megtalálhatóak. A verbunkon, a pásztortánccon, a dudatánccon és a csárdásokon túl a hagyományos táncok közé soroljuk az elnépiesedett polgári társastáncokat is, amelyek e területen a 20. század elejétől hasonló módon váltak általánosan ismertté és közkedvelté, mint az említett, általában néptáncnak tekintett tánc típusok. A jókai hagyományos táncok formai jellemzése mellett három beszélgetést közlünk, amelyet a legjobb táncosoknak tartott helybeliekkel folytattunk a falu táncéletéről és táncos szokásairól. Könyvünk gerincét a jókai táncok szöveges és kinetogramos (táncjelíró) formában közreadott lejegyzé-

sei alkotják, amelyhez csatoltuk a táncok kísérőzenéjének kottáit is. Kötetünk végén a Dallamtárban további dallamokat közlünk a csárdás táncok minél változatosabb felelevenítéséhez. Úgy véljük, a tánckészlet teljességéhez hozzátartozik a gyermekjátékok, játékos táncok gyűjteménye is, ezért Bors Éva gyűjtéséből rövid válogatást adunk.

A könyvben közölt tánc- és zenei anyag feltárása, gyűjtése és a gyűjtemények gondozása sok ember többéves kutató és rendező munkájának eredménye. A kihalófélben levő táncok megőrzésének érdeme azonban elsősorban a helyi hagyományörző táncosoké és zenészeké, akiknek köszönhetően e táncokat még ma is újabb és újabb generációk tanulhatják meg. A jelen munkában elsősorban arra vállalkoztunk, hogy a könyv szabta terjedelmi korlátokat is figyelembe véve, a filmre vagy videóra rögzített számos gyűjtés közül mintaként egy teljes hagyományos táncrepertoárt válogassunk ki, és így annak hosszú távú megőrzését elősegítsük. A táncközlések elsősorban a kötött szerkezetű polgári társastáncokról adhatnak pontos képet. A kötött szerkezetű táncok lejegyzései nem követik szigorúan a lejegyzés alapjául választott, a filmen látott, nyilvánvalóan töredékes formai megoldásokat. E lejegyzések elkészítése előtt több rekonstruált változatot is megtekintettünk, hogy feltárhassuk az eredeti szándék szerinti formát. A félig kötött verbunkok, leginkább pedig a szabadon variált csárdások esetében a lejegyzések csak egyszeri pillanatfelvételnél tekinthetők. Hiteles rekonstrukciójukra, feldolgozásukra további alapos tájékozódást javasolunk. A táncépítés, a motívumválasztás és -variálás belső törvényszerűségének és szabadságának megismerésére célszerű számos előadást megtekinteni. Ennek érdekében a gyűjtéseket az itt lejegyzett válogatásnál teljesebb, mozgóképes formában is közreadjuk.” [Idézet a kötet előszavából]

A könyvben közölt táncok: Bertóké verbunk, Üveges verbunk, Barátoké verbunk, Kozáktánc, Dudatánc, Lassú és friss csárdás, Sottis, Mazur, Tapsipolka, Fenyegetőstapsikolás, Sétapolka, Négyes
Mellékletek: Bors Éva – Gyermekjátékok és táncok; Huszár Ágnes – Dallamtár; Görföl Jenő – Fotótár

MesterPorta

MesterPorta

Hiteles népművészeti alkotások
Magyarország valamennyi tájegységének
legjelesebb kézműves mestereitől!

Népzenei és világzenei hanglemezek,
valamint népművészeti tárgyú
könyvek, videók, dvd-k
legnagyobb választéka Magyarországon.

Szeretettel várjuk!

H-1011 Budapest, Corvin tér 7.
telefon: 266-5091, e-mail: galeria@nesz.hu
nyitvatartás: hétfő-péntek: 11⁰⁰-19⁰⁰ óráig

Foszlányok az alföldi duda emlékeiből

Egy dudakönyv köszöntése

Foszlányok az alföldi duda emlékeiből címmel jelent meg Hankóczy Gyula könyve saját kiadásában. A szerző amúgy a tekerőlant szerelmese. Hogy mindent megtudjon róla, bejárta azokat a térségeket széles e hazában, amerre a nyenyereinek a leghalványabb emlékeit is sejteni lehetett. Az évtizedeket felölelő szorgos kutatómunka közben nem volt rest odafigyelni a rokon hangzású duda olykor-olykor felbukkanó említésére is, így a tekerő mellett – amúgy másodkézből – az alföldi dudahagyományt is fölgyűjtötte.

Hankóczy Gyula népzene kutató. A szó legszorosabb értelmében az. Kutat, keres, és ami a lényeg: talál is. A kopók elszántságával ragad meg egy-egy kihűlő félben lévő nyomot, s ha már belekapott, nem is engedi el, amíg alaposan ki nem vallatta. Maigret, Poirot és a nagy Sherlock Holmes alaposágával dolgozik. Ott is talál adatot, ahol hétköznapi ember el sem kezdene keresgélni. Mint a fanatikus öslény-

kutató, aki fél életét tölti el kietlen sivatagokban vagy maláriás vízmosásokban, csakhogy egy újabb masztodon csigolyatöredéket vagy egy ripityára tört T-Rex fogat kiásson. A legkisebb szófoszlányt is fölkapja, ami a dudával kapcsolatban bárhol elhangzik, s ha kell, évek múlva is visszatér a megkezdett nyomra, hogy új irányba haladva próbáljon szerencsét.

Aki járt már néprajzi vagy népzene gyűjtő utakon, jól tudja, mit kell kiállni néhány odavetett felmondattért, miközben az adatközlő, a Doberdót megjárt hadastyán rendületlenül ismételteti vég nélküli történetit, vagy a százéves fogatlan vén banya – két rossz magyar nóta közt – olyan mitikus korokat emleget, amikor még megfordultak utána a legények.

A kimerítő terepmunka mellett Hankóczy Gyula a múzeumokat és könyvtárakat is bújja, itt is a rá jellemző kitartással, hangyaszigalommal dolgozik. Addig keresgél, míg ta-

lál valami említésre méltót. Így bukkant rá – egyebek között – egy XVIII. századi kályhacsempére is, ami valódi kuriózum. Olyan hólyagdudát ábrázolnak ezen, amelyet még hetedik századi avar őseink hoztak magukkal a Kárpát-medencébe, s amihez hasonló csak a Volga-könyök vidékének hun maradékainál találunk. A dudán játszó legény viszont, éles ellentétként, olyan tiroli stüszivadásznak van beöltözve, mint aki épp csak az imént mászott le a Jungfrauról.

A képen látható dudáról éppen csak annyit mond óvatosan: valószínűleg idegen eredetű. Nem próbálja magyarázni, minősíteni. Tudja, nem ez a feladata.

Szakirodalmi jártassága ellenére nem majmol másokat, nincs üres hely munkájában, amit agyonismételt frázisokkal, könyökön kijövő közhellyel tölthetne fel. Munkája következetes, és mint aki sokat tud, ragaszkodik meggyőzéséhez, amitől nem tágit.

Nem vitatkozik másként gondolkodó szerzőkkel, csupán finoman közzé teszi eltérő véleményét.

Hankóczy Gyula hiszi is, tudja is, hogy a bőrduda, ez az ősmaradványú hangszerszám, az Alföldön is ugyanolyan fontos és kihagyhatatlan része volt a magyar vidék hagyományos kultúrájának, mint a dudakultúrájáról jobban ismert Felvidéken. Nem sétál be a hazai kutatókra mindig leselkedő csábító csapdába, hogy a magyar hagyományban a „művelt nyugat” lerongyolódott szennyesét vélje fölfedezni.

A könyv évtizedes konok, kitartó munka eredménye, mégsem verejtékszagú. Jól szerkesztett, áttekinthető, könnyen olvasható remek munka. Ennek ellenére, vagy éppen ezért – szerényen csak foszlányokat említ címében.

Ilyen foszlányokra volna szükség minél többre, minél szélesebb körből.

Néprajzosok, népzene kutatók a Tiszán innen, Dunán túl: itt a minta!

Kozák József

Néptáncosok kellékboltja

Már az interneten is!

Szeretettel várunk minden néptáncost, táncházast, táncpedagógust, oktatót!

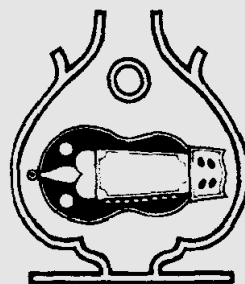
Karaktercipő, bakancs, szegedi papucs, kalap, fejkendő, szalag, ruhazsák, harisnya, csat, kozmetikum, szakkönyv, CD, gyöngy, táncpalack, keszkenő és egyéb kiegészítők nagy választékban.

Folyamatosan bővülő kínálat. Postai szállítás.

Cím: Budapest, XIII. kerület,
Radnóti Miklós utca 27.

Tel.: 06-1/350-1216, 06-70/592-5955
E-mail: info@neptanckellek.hu
Honlap: www.neptanckellek.hu

KIVÁLÓ MINŐSÉGŰ TEKERŐK RÖVID HATÁRIDŐRE!

1039 Budapest, Barátpatak u. 6/B.
T: 06-20/ 438-9145; T/F: 250-7988

E-mail: bela@szerenyi.hu
Honlap: www.szerenyi.hu

SZERÉNYI BÉLA
hangszerkészítő mester, népi iparművész

Etelközi fohászok

„Előjöttek, mint az éjbe a csillagok az öregek imádságok, ezt mondjátok utánam!”

Karácsony múltával, a farsangi mulatozások kellős közepén, de titkon már a nagyböjti és húsvéti időszakra készülődve nyitottam ki az Etelközi fohászok című könyvet. Harangozó Imre, aki a moldvai magyarság szellemi és tárgyi hagyatékát fáradhatatlanul gyűjti és közreadja, most egy fiatal kutatót kért fel társszerzőnek. Kővári Réka, a Magyar Tudományos Akadémia Zene-tudományi Intézete Népzenei Osztályának munkatársa elsősorban a 2004-ben gyűjtött dallamok hangfelvételeinek elkészítésében és a dallamok lejegyzésében volt a szerző segítségére, a népének vi-lágáról pedig egy rövid írást közöl az adalékok közt.

A kiadványt Iancu Laura, az ismert magyarfalusi költőnő, több kötet társszerzője, légiés, meghitt, ugyanakkor alapos szakmai felkészültséget bizonyító ajánlása nyitja, s a borító hátoldalán, Harangozó Imre közreadásában, Jánó Ilona néni hitről és imádságról szóló gondolatfüzéré zárja.

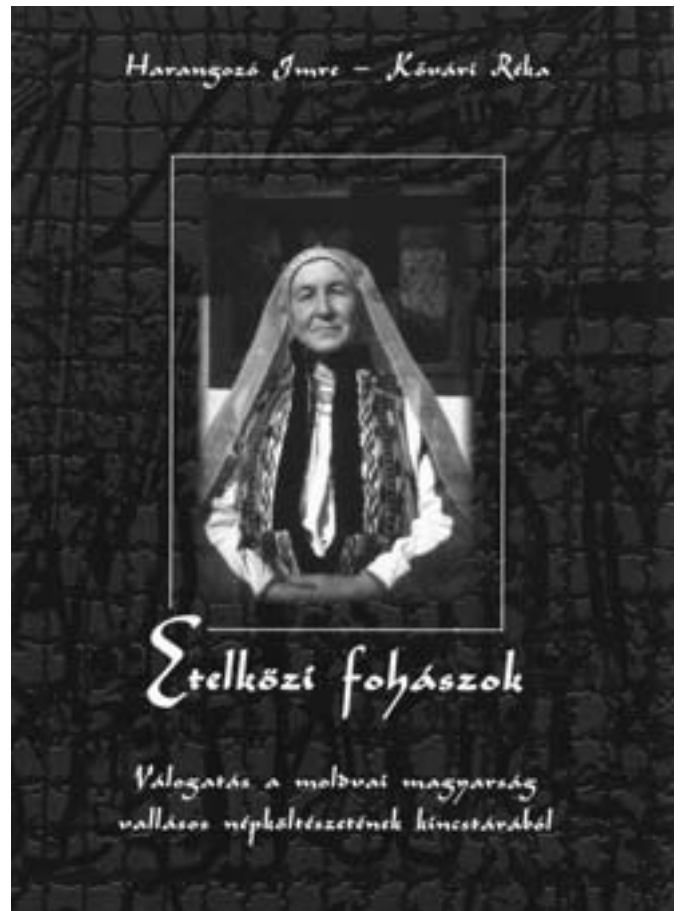
S hogy közte mi van? A moldvai magyarság mélyen gyökerező hitét bizonyító, az életet és halált, az év minden napját körülölelő, még ma is el-elhangzó imáknak és énekeknek főként 2004-ben gyűjtött gyöngyszeme.

Az itt olvasható, s a könyvhöz tartozó CD-n meghallgatható, sőt megtanulható imádságok és énekek szövegéről az olvasó rövid, lényegre törő „eligazítást kap”, a dallamokat ún. középrészletes formában teszik közzé a szerzők.

A szöveg- és dallamközlések után néhány, irodalomjegyzékkel kiegészített adalék várja a moldvai magyar vallásos népköltészet forrásait vizsgálni óhajtó érdeklődőt. A kötethez „Függelék” is kapcsolódik „Asszonyaink párnára és ingre mentik a szűkülő hazát...” címmel, az itt közölt képek értelmezését segítő, néhány gondolat, s irodalomjegyzék zárja a másfélszáz oldalas művet.

E száraz ismertetés után hadd idézzem Iancu Laura ajánlásának befejező gondolatait, mely úgy hiszem, ihletett módon méltatja a könyv jelentőségét, Harangozó Imre és Kővári Réka munkáját:

„Utoljára a nyelv hal meg – mondják, és Moldvában a nyelv, az ének, s az imádság egy. Megmaradunk, és ebben e kötet szerzői is megtették a rájuk eső szent kötelességüket.

Mert minden őszinte gondolat, minden tekintet, minden szó és segítő cselekedet a felemelkedésünk szolgálja. És mindezt a halódó és szertefoszló énekek és azok az áldott öregek imádságok tudják a leginkább.

Bakó Katalin

(Kiadó: Ipolyi Arnold Főiskola, Újkígyós, 2005)

Új élő népzene 12.

1. **Szűcs Szilárd** (duda): Somogyi dudamuzsika
2. **Dunazug együttes**: Bogyiszlói kertek alatt (Sárköz)
3. **Ábrahám Brigitta** (ének): El kell menni... (Palócföld)
4. **Kovács Nóri** (ének): Nem szánt, vet az égi madár (Heves)
5. **Magyar Tekerőzenekar**: Jaj de bajos kőből vizet csavarni
6. **Rozsdamaró zenekar**: Eleki román táncok
7. **Guessous Majda Mária** (ének): Zoboralji lakodalmas dalok
8. **Fondor zenekar**: A nagy utcán... (Szilágyság)
9. **Rokolya Énekegyüttes**: Bukovinai dalok
10. **Varga Diána** (ének): Én is voltam, mikor voltam (Magyarszovát)
11. **Havay Viktória** (ének), **Balázi Zsolt** (furulya): Úgy ki tudnám panasolni (Magyarszovát)
12. **Bivaly zenekar**: Azt gondoltam, míg a világ... (Magyarszovát)
13. **Gál Mónika** (ének): Madárka, madárka... (Moldva)
14. **Keresztes Nagy Árpád** (koboz, ének): Ütik a rézdobot
15. **Érsek Csaba** (ének), **Ségercz Ferenc** (furulya): Egyszer egy madárka (Gyimes)
16. **Mischl Erik** (ének): Verje meg az Isten (lassú és magyar - Szék)
17. **Valkó zenekar**: Kalotaszegi hajnali és szapora

FMVMCD 012 · www.tanchaz.hu

Libabőr

Ajánlóféle a Flótás együttes lemezéhez

Any! Kapcsold be a libabőrös CD-t! – kérlek a gyerekeim. Na jó – adom be a derekam, s amíg elkészül a vacsora, amíg Marci fiam segítségével bekerül a tolttartóba a frissen hegyezett ceruza, s Emma baba is megbizonyosodik róla, hogy mehet másnap Julival óvodába, addigra lejár a Flótás zenekar „Fordulj e nap felé” című lemeze, s nekünk is bujkál egy kis mosoly a szájunk szegletében: ismét jót buliztunk...

A 2001-ben alakult Flótás együttes arra törekszik, hogy a moldvai magyarság zenéjét, hagyományait autentikus módon megőrizze, továbbadja, eredeti funkcióját ápolja. Táncházuk és klubjuk régóta működik Lajosmizsén, nyaranta pedig a Csutorás Népzenei Tábor társházigazdái az egri Gajdos együttesel.

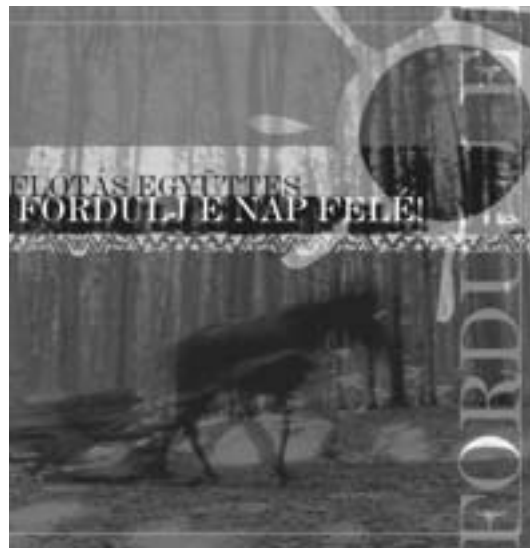
Az együttes tagjai a népzenei irányzatok számtalan fajtáját művelik. Első lemezük is arról tanúskodik, hogy az általuk előadott dallamok e sokszínűségből táplálkoznak, nem riadtak meg a feldolgozás lehetőségtől, s igyekeztek is élni vele. Erről lemezbemutató koncertjükön is megbizonyosodhattunk.

Lemezükhöz az alábbi ajánlót adták: „Ez a korong az együttes egy új oldalát szeretné megmutatni, amely egy tükörkép az együttes 2003-2005 közötti munkájáról. A lemezen egy korábbtól eltérő zenei felfogás jelenik

meg: a hagyományörzésre törekvő, feldolgozásokon alapuló moldvai csángó népzene. A lemezen hallható dallamok a mai városi ember és a régmúlt világ hangulati, érzelmi összecsengéséből származnak, ezért több helyen tartalmaz a megszokottól eltérő hangszerelést és előadásmódot, hiszen a cél az együttes önkifejezésének megvalósítása volt.”

Az egyes számokat hangszeres szemmel és füllel nem kívánom megítélni, azt meghagyom a hangszeres zenével foglalkozó szakembereknek. Énekesként egy dolgot nagyon hiányolok: a zenekar énekesének, Dalos Csillának hangját szólóban, hangszerkíséret nélkül is szívesen hallgattam volna, stílushű előadásmódja, erőteljes hangja önállóan is megállta volna a helyét. De remélem, s ezzel talán nem vagyok egyedül, a következő lemezen ezt a „hibát” orvosolni fogják, s több, akár improvizációs lehetőséget is adnak énekesüknek.

A számok a moldvai magyarság zenei és énekes hagyományát tárják elénk. Az András napi köszöntőtől a „Boldogasszonyanyánkig”, a keservestől a lakodalmi ihgatásokig található dalok, dallamok. Az ismert és kevésbé ismert dalokat jó érzékkel válogatták a lemezre, egyik hívja a másikat.

S végül, szokták mondani, a gyerekek nem hazudnak, ítéleteikre bátran hagyatkozhatunk. Én is tőlük kértem segítséget. Mikor a Flótás zenekar tagjai megkértek, ajánljam lemezüket, első gondolatom az volt: Te jó Isten, mit vállaltam, hogyan fogom én ezt megírni?! Aztán megkértem a lurkókat, hallgassák meg a CD-t. Kíváncsi voltam, mit szólnak hozzá...

Azt gondolom, jól tettem, hogy meghallgattuk ezt a lemezt, mert azóta tudják, mi a bolgár kaval, milyen a doromb hangja, s azóta sokszor hangzik el: Anya! Kapcsold be a libabőrös CD-t!

Bakó Katalin

Periferic Records, 2006 – BGCD 159
www.perifericrecords.com

„A NÉPMŰVÉSZET IFJÚ MESTERE” 2006

Előadóművészet – Tárgyi alkotóművészet

Pályázati követelmények: A részvétel alapfeltétele minden kategóriában a 15 és 35 év közötti életkor, írásban benyújtott szakmai önéletrajz és legalább 10 oldal terjedelmű dolgozat.

A pályázatok benyújtása: A pályázatok (az önéletrajzot és dolgozatot, tárgyalóknál a pályázatra benevezett tárgyakat is) 2006. május 5-ig beérkezően kell eljuttatni a Hagyományok Háza Népművészeti Módszertani Műhelyének címére: 1011 Budapest, Corvin tér 8. Mellékelni kell továbbá egy, a pályázó adatait tartalmazó pályázati adatlapot is.

A pályázatok értékelése: A tárgyalók pályázatainak nyilvános értékelése júniusban várható. A Hagyományok Háza mindenkit értesít a konkrét időpontról.

A színpadi megmérettetés valamennyi előadóművészeti kategóriában egy időben, egy közös műsor keretében lesz. Ezt követi még ugyanezen a napon az összetett értékelés. A színpadi megmérettetés és az értékelés pontos időpontjáról minden pályázót a dolgozatok értékelése után értesít a Hagyományok Háza.

A pályázatokkal kapcsolatban felmerülő kérdésekre készséggel válaszolnak a Hagyományok Háza Népművészeti Módszertani Műhelyének munkatársai a 212-28-83-as (népzene, néptánc, népmese), illetve a 201-44-92-es (kézművesség) telefonszámon, munkanapokon 9 és 16 óra között.

Hegyen-völgyön

A Vigan legyenek! gyermekeknek szóló sorozat legújabb darabján közreműködik a Tükrös és a Szigony zenekar, Molnár Piroska, Lakatos Róbert és a Tükrös gyermekkórus. (FolkEurópa, FECD 022)

CSOBÁNOS

Megjelent Legedi László István új lemeze

Legedi László István (sz.: Klézse, 1948) a moldvai csángó kultúra kiemelkedő zenészegynisége. Furulyázni eleinte édesapja – Klézse egykori híres furulyása –, Legedi László András tanította, de később sok más forrásból származó dallamot tanult meg és alakított saját ízlése szerint. Tizenhat éves korától guzsalyásokban furulyázik egészen ezen közösségi alkalmak 1960-as évekbeli megszűnéséig. Furulyajátékának jellemzője a finom dallamvezetés és virtuozitás. Ez utóbbi összetéveszthetetlen ismerve a különleges „aprózó” technika. Nevéhez kötődik számos dallam és variáns, a teljesség igénye nélkül említve néhányat: sirített tánc, tilinkós öves, csobános, vert kezesek, csimpoj és a kavalos öves dallamai. Játékára először Pásztor Ferenc figyelte fel, és 1990-ben meghívta Budapestre. Ettől kezdve vált egyre ismertebbé Magyarországon, s ma már rendszeres vendége a táncházaknak, táboroknak, fesztiválokban és egyéb csángó témájú rendezvényeknek. A magyarországi furulyások közül alig akad olyan, aki ne ismerné dallamait vagy akár személyesen őt magát. Szinte valamennyi felvétele mintául szolgálhat a moldvai zenével foglalkozók számára.

Mint furulyás Szlovéniában, Ausztriában és Finnországban vendégszerepelt, a Iasi-i Rádió, a Magyar Rádió és a Duna Televízió őriz felvételeket tőle. Első hangfelvétele Magyarországon jelent meg 1996-ban „Szeretóm a táncba” címmel, melyen Bálint Erzsébettel együtt szólaltatnak meg klézsei énekeket és táncdallamokat (táncmuzika zenészek kíséretében – a szerk.). Az utóbbi néhány évben egyre nagyobb hangsúlyt fektet tudásának továbbadására szülőfalujában és Magyarországon egyaránt. Dallamaival a következő hanghordozók és kottás kiadványok jelentek meg eddig: „Szeretóm a táncba” (MC 1996, CD 1997, Etnofon), „Serény magyaros” (CD 2002, Etnofon), „Moldvai csángómagyar furulyás dalok és énekek (könyv 1997, Okker), „Moldvai hangszeres dalok” (könyv CD melléklettel 2001, Etnofon).

Az első felvételeinek megjelenése után 10 évvel rögzített, Csobános címet viselő lemezanyag újrajátszott és első alkalommal felvett dallamokat egyaránt tartalmaz. Tagadhatatlan, hogy az állan-

dó szerepeltetés hatással van az előadóra lett zenészre, visszaható folklórfolyamatként érlelve tudatát, zenéjét. Célunk volt ezen folyamat vadhajításait mellőzve, csak a hagyományhoz szorosan kapcsolódó anyag felidézése, megörökítése.

Petrás Mária és leánya, Petrás Alina, Szilágyi Angéla, valamint budapesti zenészek közreműködésével válik teljessé és színösszeállítás a zenei anyag, amely – az eddig megjelentekkel együtt – hiteles és teljes képet próbál adni Legedi László István kiemelkedő tudásáról, gazdag repertoárjáról.

Bolya Mátyás

A lemezt készítették: Balogh Sándor (szerkesztő, zenei rendező), Benke Grátzy (dob), Bolya Mátyás (koboz), Mazura János (hangmérnök). A felvétel az Etnofon Hangstúdióban készült 2006 februárjában. Elérhetőség: Óbudai Népzenei Iskola, Balogh Sándor (1034 Budapest, Nagyszombat utca 27., telefon: 06-1-388-6381; mobil: 06-30-854-2201; e-mail: bolyam@moldvahon.hu).

Kell-e kellékbolt?

Kell-e kellékbolt? – merült fel a kérdés egy fiatal budapesti házaspárban néhány évvel ezelőtt. A válasz – mely öt esztendő tervezgetésének és munkájának eredménye – egy kicsi üzlet lett Pest belvárosában, mely minket, néptáncosokat hivatott segíteni. Hudák Jánost és feleségét, Hudákné Farkas Sárát a Néptáncosok kellékboltjának két éves születésnapja alkalmából faggattam.

– *Hogyan született az ötlet?*

– Hudák János: A néptánc és az azzal szorosan összefüggő kiegészítők, eszközök, viseletek nem állnak tőlünk távol, hiszen pár évvel ezelőtt még a Vadrózsák Táncegyüttes tagjaiként mi is táncoltunk. Maga az ötlet egyébként Sára érdeme.

– Hudákné Farkas Sára: Gyermekkoromban a Csepel Táncegyüttes táncosaként gyakran kerültem olyan helyzetbe, hogy hirtelen szükségem lett volna valamilyen kiegészítőre, de nem tudtam hozzájutni. Akkor merült fel bennem a kérdés, hogy miért nincs egy bolt, ahol ezek beszerezhetők? Ez volt az első gondolat, melynek megvalósításában nagy segítséget jelentett

néprajzos végzettségem és édesanyám kitarató munkája.

– *Mi az elmúlt két év tapasztalata és mik a jövőbeni tervek?*

– H. J.: Mint minden kezdet, ez is nehéz volt, de úgy tűnik, hogy egyre többen ismernek és keresnek fel bennünket. Igyekezünk bővíteni a kínálatot, hogy minél szélesebb körben ki tudjuk elégíteni az igényeket. Jelenleg például táncos botok és seprűk beszerzésén fáradozunk.

– H. F. S.: Úgy gondoljuk, hogy nem kis problémát okoz az együttesvezetőknek és viseletkészítőknek a viseletek anyagának felkutatása. Ennek megoldása távlati terveink egyike.

– *Hol találkozhatunk legközelebb veletek?*

– H. J.: A Radnóti utcai boltunkon kívül egyre több rendezvényen – fesztiválon, kirakodóvásáron – találkozhatnak velünk az érdeklődők. Legutóbb például a Százhalombattai Regionális Gyermektánc Fesztiválon voltunk. Legközelebb pedig az idei Táncszínházalkalmán leszünk jelen.

– H. F. S.: Ami még biztosnak tűnik, hogy a tavalyihoz hasonlóan az idén nyáron is eljutunk a jászberényi Csángó Fesztiválra. Ám biztosan nagy segítség mindenkinek, hogy felkereshetik a www.neptanckellek.hu-t, vagy írhatnak az info@neptanckellek.hu címünkre. Várunk minden kedves érdeklődőt. (Paluch Norbert)

Bornépek dalai – 2006

A bor spirituális, kultúr- és szellemi történeti szempontból egyaránt különös jelentőséggel bír az emberiség történetében. Az ókortól napjainkig sorolhatnánk azokat a művészeket, gondolkodókat, akiket megihletett vagy inspirált, és dicsőítésére vállalkoztak.

Hamvas Béla „A bor filozófiája” c. művében a jó bort spirituális esszenciának tartja, amely magában hordozza és szimbolizálja a rendet és a harmóniát. Elfogyasztása olyan tudatállapotba emeli az embert, amely magasabb rendű a köznapinál. Szerinte vannak bornépek, amelyek gondolkodásukban, érzéseikben és egész életmódjukban, de még mozgásukban is különböznek azoktól, akik inkább pálinkát fogyasztanak. Ezek a múzsa népek, akiknél az ivás lelki aktus, amelynek szertartástana is van. Ilyen múzsa nép a magyar is, így a bornak kitüntetett szerepe van a magyarság és a velünk együtt élő népek folklórájában is.

A Magyar Szőlő- és Borkultúra Kht., a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum és az Etnofon Népzenei Kiadó azzal a céllal hirdeti meg – immár másodjára – a Bornépek dalai elnevezésű dalversenyt, hogy a szőlőműveléssel, borral, mulatással kapcsolatos dal- és zenekultúra feledésbe merült vagy rejtőzködő, eddig ismeretlen kincsei nagyobb nyilvánosságot kapjanak, s ez által újraéledjenek, ismét az ünnep részévé váljanak.

Nevezési feltételek

Olyan, legfeljebb 8 fős népzenei, táncmuzsás vagy történeti zenét játszó hangszeres és vokális együttesek, valamint énekes szólisták jelentkezését várjuk, akik a Kárpát-medence népeinek szőlő- és borkultúráját megidéző dalokat magas színvonalon szólaltatják meg (szüreti- és bordalok, mulató énekek). 16 év feletti, bármilyen nemzetiségű, határon innen és határon túl élő előadók pályázhatnak, minimum 10, de legfeljebb 15 perces hangfelvétellel. Kizárólag olyan dalokkal, melyek eddig nem jelentek meg hanghordozón. A hanganyagot legkésőbb 2006. szeptember 8-i postai bélyegzővel kell elküldeni CD-n vagy kazettán a Magyar Szőlő- és Borkultúra Kht. címére: H-1124 Budapest, Somorjai u. 21. Telefonszámok: 203-8507, 20/474-4161, 20/474-7496. A pályázati anyag tartalmazza az előadó rövid bemutatását (ha együttes, akkor a tagok névsorát és hangszereit), egy jó minőségű fényképet, a zeneszámok pontos leírását (esetleges szerzőjét, eredeti forrását vagy gyűjtésének adatait), valamint a pályázó elérhetőségét (levelezési cím, telefonszám). A beérkezett pályázatokat megőrizzük, de nem küldjük vissza.

A szakmai bírálóbizottság döntése alapján 20 versenyző kap meghívást a 2006. október 21-22-én, Budapesten rendezendő elődöntőkre, s végül a november 10-i döntőre, amely már nagyközönség előtt zajlik. Az elődöntőkre meghívott és a döntőbe kerülő művészek útiköltségét, szállását és ellátását a rendezők biztosítják. Az elődöntőbe való bekerülésről, illetve a verseny további követelményeiről a nyertesek legkésőbb 2006. szeptember 30-ig kapnak értesítést.

Díjak

- I. díj: 350.000,- Ft
- II. díj: 250.000,- Ft
- III. díj: 150.000,- Ft

Ezen felül a verseny rendezőinek és támogatóinak jóvoltából a döntőbe jutott versenyzők további értékes különdíjakban részesülnek. Az első öt helyezettel pedig egy közös CD-kiadvány készül, melyre a népzenei mozgalom legjelesebb képviselői is meghívást kapnak.

A döntő résztvevői 2006. november 11-12. között a IV. Szent Márton Napi Újborfesztiválon, a budapesti Vörösmarty téren (fűtött szabadtéri színpadon) és a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum Jászárokszállási fogadjójában gálaműsorok keretében mutatják be közös műsorukat, nagy nyilvánosság előtt, melyekről rádiós és televíziós felvétel készül. A versenyprogramok elbírálásakor a zsűri az alábbi fontos szempontok szerint dönt:

- a.) mennyire autentikus, stílusos és hiteles a versenyzők megszólalása;
- b.) mennyire élményszerű, mennyire ihletett az előadás;
- c.) a dalok esztétikai színvonala, a szövegek szépsége és egyedisége;
- d.) mennyire változatos, jól szerkesztett a program;
- e.) felmutat-e a produkció eddig ismeretlen, a borkultúrához kapcsolható énekes vagy hangszeres hagyományt;
- f.) előnyös, ha az előadó a magyar történelmi zene archaikus rétegeit, hangszereit, a deák és vágáns költészet értékes vonulatát vagy eltűnt néphagyományok dallam- és szövegvilágát eleveníti fel.

Nem fogadunk el olyan pályázatokat, amelyek határidőn túl érkeznek meg címünkre, valamint olyanokat sem, amelyek magyar nőtájakat, népies műdalokat vagy megzenésített verseket tartalmaznak. Ez utóbbi műfajban kivételt képeznek azok a dalok vagy verses szövegek, amelyek a XIX. század előtti közköltészet darabjai, és szerzői esetleg név szerint is ismertek.

A rendezőség

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

TÉRÍTÉSMENTESEN IGÉNYBE VEHETŐ
STÚDIÓIDŐ ELNYERÉSÉRE

A Hagyományok Háza pályázatot ír ki hivatásos és műkedvelő népzenei együttesek, hangszeres és énekes szólisták, illetve énekegyüttesek részére. A felhívás célja, hogy a népzenei mozgalom előadóinak színvonalas produkciói önálló CD-lemezen megjelenhessenek. A pályázatokat elbíráló szakmai zsűri döntése alapján minden évben öt nyertes pályázó kap lehetőséget arra, hogy zenei anyagát az intézmény hangstúdiójában, legfeljebb 50 órában hanghordozóra rögzítse.

Pályázni elsősorban hagyományhű népzenei felvétellel lehet, a válogatásnál előnyben részesítjük továbbá a magyar népzenevel induló jelentkezőket. A hagyományörző előadók, továbbá a népies műzenét játszó zenekarok és a hivatásos zeneszerzők tevékenysége pályázatunk körén kívül esik, így felvételeiket nem áll módunkban fogadni.

Pályázati adatlap a Hagyományok Háza főigazgatóságán (Budapest, I. ker. Corvin tér 8.), vagy az intézmény honlapjáról (www.hagyomanyokhaza.hu) szerezhető be. Az adatlaphoz a megjelentetésre szánt produkció demo felvételét, illetve egy lemezkiadó szándéknyilatkozatát kell csatolni, amelyben a kiadó vállalja, hogy a rögzített anyagot – annak elkészülte után legkésőbb egy éven belül – megjelenteti.

Az adminisztráció megkönnyítése érdekében kérjük, hogy a zenei anyag mellett egy kísérőlevélben tüntessék fel a műsorszámok címét, földrajzi eredetét (tájegység, falu), időtartamát, az előadó nevét. Feltétlenül adják meg továbbá postai, fax, e-mail és telefonos elérhetőségüket! A pályázat értékeléséről minden indulót a benyújtási határidőt követően 30 nappal levélben értesítünk. A beérkező hangzóanyagokat három hónapig őrizzük meg.

A pályázatokat az alábbi címre kérjük beküldeni:

Mohácsy Albert,
Hagyományok Háza
Népművészeti Műhely
1011 Budapest, Corvin tér 8.

A pályázat benyújtásának határideje:
2006. április 24.

További felvilágosítás: (36.1)-212-2883,
mohacsy.albert@hagyomanyokhaza.hu

SÖNDÖRGŐ: OJ JAVORE

ÚJ LEMEZ AZ ELMÚLT TÍZ ÉV ÖSSZEGZÉSEKÉNT

Tíz év nagy idő egy zenekar életében. Engedjék meg, hogy ezzel önkényesen pont itt, e tíz esztendőnél húzzam meg a „zenekari nagykorúság” határát. Teszem ezt azért, mert eddig a közvélemény hajlamos volt a Söndörgő munkáját csupán fiatalságuk, illetve a nagy előd, a Vujicsics együttes vonatkozásában értékelni. Nosza, felejtjük el végleg a „kiszujicsics” kifejezést, és értékeljük önmagában, mi is történt ebben a tíz esztendőben.

Állandóan foglalkoztat a kérdés, hogy mitől jó egy zenekar. Mitől működik, mi kell ahhoz, hogy a tagok közös izzásban keltsék életre a régmúlt dallamait? Hogy a profizmus kellő szakmai alázattal párosuljon? Örök kérdésemre a Söndörgő útja adta meg nekem a lehetséges válaszok egyikét.

A szükséges – de korántsem elégséges – hozzávalók: fiatal, gyerekkoruk óta szoros baráti és szakmai kapcsolatban lévő tagok, zenei előképzettség, „szülői” példa avagy családi indíttatás. Mindez azonban kevés lenne. Mi kell még hát? Egy lemezismertető kapcsán írtam a következő sorokat: „*Ha felismerjük belső zeneiségünket és foglalkozunk vele, akkor az nyitottá válik, így könnyen ráhangolódhatunk olyan zenei történetekre is, amelyektől nagy tér- vagy időbeli távolság választ el. De hogy mi az, amivel ténylegesen kölcsönhatásba kerülünk, azt egy erősebb vonzás irányítja. Ilyen vonzás a tradíció, a lelki alkat, a fantázia és a zenei igény.*” Talán így válik teljessé a kép, talán ez magyarázza, miként borul szerencsés csillagzat-

ként a Söndörgő feje fölé e sok-sok önmagában mit sem érő adottság.

Csak címszavakban fussunk végig az elmúlt évek főbb történésein, elidőzve azoknál, amelyek valami miatt különösen emlékeztetessé váltak. 1995-ben alakul meg a zenekar Szentendrén. 1998-tól a Kalászi Művészeti Iskolában Eredics Gábor kamarazene óráit hallgatják, majd a Váci Konzervatórium Népzene szakán tanulnak. 2000-ben megnyerik a Magyar Rádió Népzenei Versenyét.

Itt kell megemlítenem, hogy a népzene hiteles megszólaltatásán túl fogékonyak más, az „egyszerű” interpretáción túlmutató irányzatokkal való együttműködésre is, legyen az csak zenei vagy a kultúra egyéb területeit is ötvöző. Gondolok itt Montanaro „Vent d’Est” című produkciójára vagy Szomjas Györgynek a 2003-as filmszemlén bemutatott „Vagabond” című filmjére, amelyet országos koncertkörút követett.

Gyakran hallani sajnos, hogy ellentét feszül a klasszikus- és népzeneészek között. Fa-

kad ez elő- és utóítéletekből, régmúlt pártprogramokból, kölcsönös tudatlanságból, ingatag identitásból és ki tudja még miből. A fentebb említett kortárs művészettel való termékeny kölcsönhatás azért is kiemelten fontos, hogy ez az „ellentét” egyszer végképp a múlté lehessen. Szép példákat látni ilyen „termékeny kölcsönhatásra”, mint a Zempléni Fesztivál záró koncertje, ahol Eredics Salamon „Vivaldi a-moll koncertóját” adta elő a Liszt Ferenc Kamarazenekar meghívott szólistájaként. Továbbá a színházi életből is kiveszik a részüket: 2002-től a Vígszínházban hallani őket a „Legenda a lóról”, majd a „Revizor” című darabokban, 2005-től pedig a Pesti Színházban a „Négy lába van a lónak, mégis megbotlik” című Osztrovszkij darabban működnek közre.

A közgondolkodás, a közízlés formálása azonban nem csak színpadról lehetséges, erre minden alkotó előbb-utóbb rájön. Esetünkben e gondolatot tett is követte: 2002-től minden évben megrendezik Szentendrén a Söndörgő Fesztivált. Illetve... Na, de erre később visszatérek. 2003-ban megalakítják a Söndörgő Egyesületet, amely összefogja, és alkalmas jogi háttérrel biztosítja eddigi tevékenységüknek. Bár a zenekarban igen erős – talán túl erős is – a csapattudat, mégis sok-sok egyéni út is színezi történetüket. Ilyenek a Kárpátia Folkműhely kamarazenélései vagy a Nemzeti Színház „udvari kobzos” címe. Találkozhatunk velük az MTA Zenetudományi Intézetében kutatva vagy a Civil Rádió szerkesztői között is.

Eddig ez egy sikertörténetnek is beillik. Mégis e sikertörténetet – számomra érthetetlen okokból – viharfelhők is kísérik. Legelőször a Söndörgő Fesztivál ügye jut eszembe. A rendszeresség fonala megszakadt, pedig gyönyörű példája volt ez a tradícióteremtésnek. A helyszín, a Vujicsics Tihamér tér, a Vujicsics Egyesület kezdeményezésére jött létre. Ezt a kezdeményezést folytatta a lelkes csapat értékes zenéssel megtöltve az ifjú teret. A zene a pillanat művészete, az építészeti „maradandóbb” alkotásai viszont hétköznapjaink állandó díszletéül szolgálnak. Ezek a napokon e kettő együtt varázsolta ünnepélyessé a „teret”. Vajon miért tud elbukni egy ilyen törekvés? Milyen erő hatnak, milyen láthatatlanná váló rosszakarók vetnek gáncsot

vagy küldenek rendőröket a színpad lépcsőjén zárókoncertjét megtartani igyekvő zenekarhoz – köztudottan létező – engedélyeiket követelve? Bárhol máshol örülnének, ha egy csapat csupán ezért a nehezen kamatozó morális dicsőségért ilyen színvonalas programot kínálna tálcán egy településnek...

Mint láttuk, igen szerteágazó tevékenységet folytatnak mind a művészetek, mind a közművelődés terén. Mindehhez vajon honnan merítenek erőt, ihletet? Egyik lehetséges forrás, hogy mestereket keresnek.

Közülük két zenészegyéniiséget emelek ki: a mohácsi Versendi Kovács Józsefet és Ferus Mustafovot. Versendi Kovács József nagy zenészdinasztiája a múlt század eleje óta őrzi azt a repertoárt, amelyet meglehetősen sok autentikus dallam és professzionális szintre fejlesztett játéktechnika jellemez. Ferus Mustafov a makedón zenei stílusok közül a cigány vonalat képviseli, szaxofonjátékának ereje ugyancsak a családi áthagyományozódásban keresendő. Ferust a zenekar meghívta Magyarországra is, és a Művészetek Palotájában adtak közös koncertet. A meghívásra és az első közös próbára Ferus otthonában, Skopjében került sor. Ez a kalandos út külön írást érdemelne...

A lemez híven tükrözi, mit gondolnak az előadók a „népzenei alapanyagról”, amelyek között Bartók Béla és Vujicsics Tihamér gyűjtése is szerepel. Megfontolva nyúlnak hozzá, de nem ortodox módon. Felismerték, hogy a zenei rendezőelvek összevágnak a hagyomány „rendezőelveivel”, így bátran párosítanak egy bunyevác dallamot bánáti szerb variánssal. Más eset viszont – például a felsőszentmártoni horvát tamburazene dallamanyaga és hangszertechnikája, játéktípusa – szigorú hagyományörzésre int. Ajánlásában Petrovics Emil így ír: „A fiúk megtanultak mindent, szettekinthettek a világban, odafordultak az őket elbocsátó vagy éppen elüldöző őshazához, felfrissítették, és még magasabbra lobbantották a tüzet.”

Néhány szó a lemezen közreműködő vendégzenészekről. Sebestyén Mártától a Vujicsics együttes jubileumi koncertjén hallhattuk, hogy a Vujicsics mellett örömmel énekel a Söndörgővel, mint valódi és „fogadott” Eredics gyerekekkel, de még az unokákkal is szeretne. Elhatározásának első részét ezúton teljesítette, remélem a második

rész is megvalósul, hisz ez újabb sikeres zenészgeneráció felnövekedését jelenti majd. A Pál István „Szalonnával” való együttműködés a Vagabond kapcsán indult, s kölcsönös lemezfelvételekkel folytatódott. Kíváncsian várjuk a folytatást!

S végül – mivel saját hitvallásnál jobbat nem írhatok – idézem a Söndörgőt:

„Tíz év telt el azóta, hogy az első hangot megpendítettük, ezért eddigi munkánk összefoglalása, mérföldköve ez a lemez.

Hagyományos közösségek életében a népzene arra szolgál, hogy az emberek egymásnak üzenjenek vele. Évszázadokon keresztül ezt minden nemzedék megtanulta és használta. Mára már nem meghatározó része a kommunikációnak, de alkalmas arra, hogy segítségével saját érzéseinket fogalmazzuk meg, akár koncertpódiumon vagy hangfelvételen.

A címadó dal, az Oj Javore – jávorfa –, a szláv néphagyományban mágikus erejű szimbólum. A mi »Jávorfánk« gyökerei évszázados hagyományokig nyúlnak, hirdelve a népzene jelenlétét, erejét és egyetemességét. Ezért kerültek az albumra Bartók Béla bánáti szerb, Vujicsics Tihamér pomázi gyűjtései, valamint budakalászi, tököli és mohácsi dallamok mellé olyan balkáni rokon-dallamok, amelyek már egy újabb kor jegyeit viselik, azonban eredetük archaikus népzene.

Sokan a népművészetet egy letűnt kor nyelvezetének tartják, és valamiféle nosztalgikus érzésekhez kötik, ha valaki ezen a nyelven szólal meg manapság, pedig a dal és a tánc amellett, hogy a hagyományos kultúrához tartozik, az anyanyelvi kultúrának is része.

Ezért ma is korszerű, és a minket követő nemzedékeknek is az önkifejezés természetes formáját kínálja. Boldogok vagyunk, hogy ennek a folyamatnak részesei lehetünk.”

Bolya Mátyás

PRO FOLK

HANGSZEREK, TOKOK,
KELLÉKEK, JAVÍTÁS

Népzenei CD-k teljes választéka

ÓVODÁKNAK, ISKOLÁKNAK
KEDVEZMÉNY

Cím: 1074 Budapest, Dohány u. 84.
(bejárat az Almássy utcából)

Nyitva: 10-17h, pénteken 10-14h

Tel.: 06.30.9549-903

Tel./fax: 351-3341

E-mail: profolk@tla.hu

Honlap: www.datanet.hu/profolk-bt

„Addig élek, amíg élek, amíg bennem zeng a lélek Zeng a lélek, zeng a szó, zeng a szerelemajtó”

Két kincset is adott a világnak Nagyszentmiklós (ma: Sânnicolau Mare, Románia, hajdan Torontál vármegye). Az egyik az a Bécsben látható aranylelet, mely a korai középkor ötvös-művészetének remekeiből áll, a másik pedig Bartók Béla, aki kétségkívül a XX. századi egyetemes zenekultúra legeredőbb személysége volt. Nekünk, akik a népi hagyományokban gyökerező kortárs magyar zeneélet szerplői vagyunk, az ő életműve különösen példaértékű. Megrendítő emberi és művészi nagysága legjobb költőinket ihlette versírásra, én csak azt a néhány fontos dolgot említeném itt meg, amit remekművei és folklorisztikai munkái mellé kaptunk tőle. Például azt a hozzáállást, hogy szeretettel, tisztelettel, türelemmel közelítsünk az értékeinket századokon át névtelenül őrző és formáló falusi emberekhez, vagy azt a szemléletet, hogy korunk erőszakos ízlésformálóival dacolva alkalmasnak higgyük a népdalt és a hangszeres paraszzenét is örök emberi érzések és korszerű mondanivalók kifejezésére. Légyen az bármely népe, természetesen. Mércévé vált számunkra az az alaposság is, amely gyűjtéseit és a tudományos rendszerezés terén végzett úttörő munkáját jellemezte. Személy szerint nekem Bartók életműve minden tekintetben a magyar szellem egyik leghitelesebb csúcsteljesítménye.

Az ő tiszteletére született meg ez a lemez, születésének 125. évfordulóján. A Budapesti Tavaszi Fesztivál kért fel rá, hogy A kékszakállú herceg vára egyik ünnepi, a Nemzeti Hangversenyterembe tervezett előadása elé alkossak egy olyan zeneművet, melyben Bartók legfőbb forrását, a magyar népdal- és balladakincs, valamint a hangszeres népzene legszebb rétegét szolgáltatom meg társaimmal. Sajátosan persze, ahogyan mi éljük meg újra és használjuk a zenei hagyományt. Így készült el a Szerelemajtók, mely az opera balladai világát is idézve hét tételben mesél el egy másik történetet. A népi szövegek szürreális és szimbolikus képeit, drámai tömörségét és az eleven népzene-táncot hívva segítségül. Bár a Juditéhoz hasonló sorsú, poétikus nevű, mitikus asszonyokról is énekelünk, a szerelemajtók mégsem a tragédia felé vezetnek, hanem az esély irányába. Ezek az átjárók nem szétválasztanak, nem rejtegetnek, nincsenek kulcsra zárva, hanem összekötik az érzelmek és indulatok különböző szintjeit és folyosóit. Zengve terelgetik lelkünket a bánatból a fény, a győzelemből a gyógyulás felé.

Kiss Ferenc

Palya Bea, Szalóki Ági, Szvorák Kati - ének

ETNOFON ZENEI TÁRSULÁS

Kiss Ferenc - hegedű, brácsa, ének

Lázár Zsigmond - hegedű

Huszár Mihály - nagybőgő

Korom Attila - gitár

Küttel Dávid - szintetizátor, harmonika

Babos Károly - ütőhangszerek

HEGEDŐS EGYÜTTES

Ökrös Csaba - hegedű

D. Tóth Sándor - brácsa

Kürtösi Zsolt - nagybőgő

Balogh Kálmán - cimbalom

Bolya Mátyás - koboz, citera

Dresch „Dudás” Mihály - szaxofon, furulya

Havasréti Pál - tekerőlant, ütőgardon

Szokolay „Dongó” Balázs

szaxofon, duda, tárogató, kaval, furulyák, dorombének

ETNOFON Records • ER-CD 087 • www.etnofon.hu

Kovács Nóri lemeze elé

Élőben először széki lassút hallottam énekelni egy néhány évvel ezelőtti koncerten. Nem történt semmi különös, csak a kés megállt a levegőben. Utánaböngészve látható, hogy szerepelt ő már '98-tól kezdődően a „Táncháztalálkozó”, „Új élő népzene”, „Táncháztalálkozó” kiadványokon moldvai, gyimesi, széki, mezőszéki dalokkal. Az akkori felvételeket hallgatva is feltűnik hangjának elemi ereje, előadásmódjának bensőséges szépsége. Most végre – a Hagományok Házának és az Etnofon Kiadónak köszönhetően – megjelenhet első saját CD-je „Mondanék én valamit...” címmel. Meglepett a felkérése, hogy legyek a zenei rendezője. Mégiscsak énekes, hogy jövök én abhoz! Végül, nem hogy nem bántam meg, sőt. Nagyon nagy öröm volt a közös munka, mert ritka az ennyire felkészült, határozott, tudatos előadó, aki egyszersmind fogékony a „külső fül” ötleteire is. (Remélem, nem ártottam velük túl sokat...) Ha mottót kellene választanom, kiknek ajánlom lemezét, talán Kós Károlyt idézném: „azoknak, akik magyarok, és a szépet is magyarul szeretik”. Kedves Hallgatók, így végül Önökön a sor. Figyeljenek jól arra, amit Nóri „mond”, mert érdemes. Nekem elhíhetik. (Mohácsy Albert)

Matokabinde zenekar • Soós András - hegedű • Szárma tamburazenekar • Barvich Iván - tamburacselló • Hírös zenekar
Makó Péter - tárogató • Hámori Péter - furulya • Lázár Zsófia - ütőgardon • Pásztor Endre - koboz • ETNOFON Records • ER-CD 089

Tisztelt szerkesztőség!

A Folkmagazin legutóbbi (2006/1) számában megjelent három írás („Koboz jellegű hangszereken tessünk megtanulni kobozni!” főcímmel, szerkesztői előszóval, 34-35. o.) sűrűn emlegeti a nevemet. A cikkek stílusa, súlyos csúsztatásai, azok érzelmi felütései nem engedik, hogy ezen írásokra érdemben válaszoljak. Mindemellett szeretném, ha jelen észrevételeimet a Folkmagazin soron következő számában változtatások nélkül megjelentetnék.

Mélységesen felháborít, hogy a lap szerkesztője úgy közli a személyemet érintő írásokat, hogy erről sem előzetesen, sem utólag nem értesít. Ezzel ugyanis súlyos vétséget követ el az újságírás etikájával szemben. Kikérem magamnak, hogy a lap szerkesztője, még ha utalásszerűen is, de állást foglal a személyemet támadó írások oldalán. Felszólítom Fábri Gézá, hogy a Moldvahon zenei portálon a tanítványa produkciója, valamint annak általam megfogalmazott értékelése mellé helyezze el Gyöngyös György azon felvételét, amely a szóban forgó összeállítás alapjául szolgált.

Az ominózus találkozó (2005. november 27-én, a Budapesti Művelődési Központban megrendezett „Zeneiskolák a népzene tükrében” találkozóról van szó) kiértékelését megelőzően előrebocsátottam, hogy a zsűri a látottakat az élő néphagyomány általa megismert állapotával veti össze, és ennek alapján önti szavakba meglátásait. Ezt követően hangzott el a „néphagyomány felelőse” gunyoros önmeghatározás. Az általam megfogalmazott értékelés teljes szövege (a hangfelvétel alapján történt pontos lejegyzése) a következő:

„No, kérem szépen! Mivel, hogy én itten a magyar néphagyománynak vagyok a felelőse, ki kell jelentenem egy dolgot, ami több..., több ponton megjelent itt, a mai műsorban, a színpadon, azt, hogy: kérem szépen, amikor valaki egy koboz jellegű hangszert vesz a kezébe, azon tessék megtanulni kobozni. Buzukizni buzukin kell, gitározni gitáron, bendzsózni bendzsón, tamburázni meg tamburán. Kobzon kobozni kell. Márpedig annak van egy hagyománya. És hol található meg ez a hagyomány? Nem a Tatros táncházban, Budapesten, hanem Moldvában. Moldvai csángómagyar... olyanok már..., olyan..., azt már nem tudjuk, hogy van-e, de cigány kobzosok vannak. Kökeményen koboznak. Csoda, ahogy koboznak, tessék vadászni ilyen felvételeket, és tessék megtanulni! Azér', mer' az, amit itt láttam máma, a színpadon, az mind, mind, mind egy kicsi Róka Szabolcs, vagy Bolya Matyi, vagy én nem tudom, melyik Budapesti táncházas kobzost említsen, tanár urat beleértve, akik itten kitalálták az én nem tudom, milyen Budapesti kobzázást, ami, ami, ami úgy találmány, ahogy van. Tisztelet a kivételnek, aki valamit próbál ottan érzékelteni azokból a felvételekből, amelyek rendelkezésünkre állanak. Tehát: itt is ezzel találkozunk,

Elhatároljuk magunkat

Az újságírás etikájáról nem óhajtunk vitába szállni olyan emberrel, akinek erről fogalma sincs. Agócs Gergely cikkét annak ellenére közöljük, hogy színvonala, stílusa messze elmarad a folkMAGazinban eddig közölt írásokétól, s amely orgánumot például olyan szerzők fémjelznek, mint Borbély Jolán, Felföldi László, Fügedi János, Juhász Katalin, Kaposi Edit, Kóka Rozália, Olsvai Imre, Pesovár Ernő, Sándor Ildikó, Szabó Zoltán vagy Takács András. E döntésünk miatt bocsánatot kérünk olvasóinktól, s ígérjük, ez volt az első és egyben az utolsó eset, hogy ilyen írással találkoznunk lapunk hasábjain. Természetesen, amennyiben az említett személyek eljuttatják hozzánk hivatalos munkaköri leírásukat, olvasóinkat tájékoztatjuk majd arról is, hogy Agócs Gergelynek joga van-e felszólítani Fábri Gézá, hogy általa kijelölt feladat végrehajtására.

A szerkesztőség

amikor a kobzos elkezd énekelni, nem tudom, hogy a csángó tájnyelvet próbálja-e utánozni, és ettől hat így, vagy pedig ilyen az ő hangszíne és az éneklési stílusa, de ezt bizony, bizony csiszolni kell. Mert hogyha a csángó tájnyelvet próbálta érzékeltetni, akkor, hát, nem sikerült. A leány viszont kiválóan énekel, nekem a mai napnak az egyik legkellemebb élménye. /.../ Bocsánat, még, elnézést, egy mondatot fel kell olvasnom, hogy ne hogy itten... A srác jól kobozik! Biztonsággal kezeli a hangszert. De az ismert felvételek stílusa nem köszön vissza. Tehát nincs baj a jártassággal, csak hát, stílust kell tanulni.”

Felhívám a figyelmet arra, hogy az értékelés elején többes számot használok, tehát a találkozói kobzos teljesítményeiről (több is volt) általánosan nyilatkozok, és csak később, a „Tisztelet a kivételnek...” kezdetű közbevetés után térek ki egy konkrét produkcióra. Érdekes így visszahallani a saját hangomat. Nem tetszik, ahogyan beszélek, a jelenetet kapkodónak, a benne foglalt gondolatmeneteket lezáratlannak, a téziseket kifejtetlennek, a stílust fölöslegesen kioktatónak tartom. Elismerem, hogy értékelésem hangvétele nem helyénvaló, és talán bántó is lehet, bár ami elhangzott, azt szemtől-szembe mondtam, szeretek egyenesen beszélni. Az egész kiértékelésnek ennek ellenére, emlékeim szerint jó hangulata volt. Tényleg lehetne ilyen helyzetben tapintatosabban fogalmazni. Kérdés, hogy melyik út az inkább célravezető. A vállveregető, biztató, vagy a problémákat nyíltan nevével nevező. Én az utóbbi híve vagyok. Az biztos, hogy senkit sem akartam megsérteni. Ha ennek ellenére, a szóban forgó értékeléssel, vagy bármikor máskor, bárkit szóban, tettel vagy csak véleménnyel megbántottam volna, attól ezúton is elnézést kérek. Az értékelés szakmai tartalma mellett viszont kiállok, az abban foglalt megállapításokat máig érvényeseknek tartom. A népzene „továbbgondolásáról”, a folklór megfelelő dokumentációja hiányában történő „hagyománygyártásról”, a folklór ilyenkor történő, tiszteletet nem ismerő meghamisításáról fenntartom lesújtó véleményemet.

A három cikk közül kettőnek szerzőjével a moldvai hangszeres népzene kérdéseiről személyesen, többször is alkalmam nyílt beszélgetni. Ezen véleménycserék során rendre kifejtettem nézeteimet arról, hogy a furulya-koboz-dob hangszereggyűttes Moldvában ismeretlen, vagy arról, hogy kellene járni Moldvába gyűjteni, mert úgy vélem, ott még mindig van mit, és hogy szerintem még szép számmal élnek „feltáratlan”, azaz a népzene kutatók vagy a magyarországi táncházások által felfedezetlen kobzosok is. Fábri Gézának 2002-ben, egy ilyen beszélgetést követően egyébként készséggel átnyújtottam saját, moldvai kobzos gyűjtésem teljes anyagát. A moldvai népzene magyarországi divatjának témájában megfogalmazott, és az e téren tapasztalt súlyos szakmai problémákat érintő véleményemet közzétettem a FolkRádió levelezőlistáján, a lista archívumában (www.folkradio.hu) bárki utánakereshet. A Hagyományok Háza szervezésében folyó év február 20-tól 22-éig, moldvai hagyományörző muzikusok részvételével lezajlott egy mindenki számára nyitott, gyakorló zenészeknek ajánlott hegedű, koboz és cimbalom mesterkurzus. Ezen a rendezvényen a szóban forgó értékelésem bíráló cikkek írói egy, a moldvai népzene nálam sokkal tapasztaltabb szakértője, Pávai István előadásában is szembesülhettek az általam megfogalmazott felvetésekkel. Itt is világgossá vált, hogy a moldvai zenét játszó magyarországi együttesek egy sajátos, a táncházmozgalom legalapvetőbb eszméitől eltérő szemléletet követnek, amikor a „hiányzó” folklór adatokat nem saját gyűjtéseik révén bepótolni, hanem saját alkotói invenciójuk révén behelyettesíteni igyekeznek. Az is egyértelmű, hogy ez esetben a probléma túlmutat azon, hogy egy moldvai táncdallam kobozkíséretéhez ki, milyen barréfogással milyen szeptakkord alkalmazását javasolja. Határtalan pesszimizmussal:

Agócs Gergely

Táncház-Népzene

HUNGARIAN DANCE HOUSE – FOLK MUSIC

Táncház-Népzene 2006

1. Németh Dénes zenekara: *Rábaközi csárdások és dus (Vitnyéd)*
2. Vadvirág énekegyüttes: *Palóc népdalok*
3. Bivaly zenekar: *Kistarcsai szlovák muzsika*
4. Endrődi Judit: *Nagykunsági citeramuzsika Tuka Zsigmond dalaiból*
5. Nagy Gábor: *Csonka „Bukusza” Ignác dudánótái (Szeged-Alsóváros)*
6. Suttymba zenekar: *Szilágysági verbunk, csárdás és ugrálás*
7. Enyedi Ágnes: *Magyarszováti népdalok*
8. Rozsdamaró zenekar: *Órdöngösfüzesi katonakisérő és ritka fogásolás*
9. Hegyessy Géza: *Olteán György keserese (Gyimes)*
10. Agócs Gergely: *Két gyimesi keserese*
11. Hámori Péter – Lázár Zsófia: *Gyimesi keserese, lassú és sebes magyaros*
12. Takács Éva: *„Cseres erdőn...” (Gyimes)*
13. Mogyoró Hédi – Palics Katalin: *Kettős jártatója és sirülője (Gyimes)*
14. Székely Levente és kollégái: *Nagysajói lassú és korcsos*
15. Havay Viktória – Szalai-Gindl János Márk: *Ballada és silladri*
16. Kavalkád együttes: *Bukovinai román tánczene*
17. Rokolya énekegyüttes: *Moldvai dalok*
18. Fondor zenekar: *Almásszentmihályi román táncmuzsika*

HHCD0105 • www.hagyomanyokhaza.hu

MAGYARPALATKAI BANDA

Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben
Wedding At Magyarpalatka In 1984.

Fekete Antal gyűjtéséből 3. Ez az élet! – That's life!

MAGYARPALATKAI BANDA

Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben

Archív felvételeink soron következő, 1984-ben készült darabján újra a Magyarpalatkai Banda muzsikál. Fekete Antal gyűjtései a táncház-muzsikusok generációinak mutattak példát. Mi most ezzel a kiadvánnyal tisztelgünk Kodoba Márton és a magyarpalatkai muzsikus-dinasztiák előtt.

1. Négyes 3:37
2. Szökös 13:49
3. Sűrű csárdás 2:31
4. Akasztós, ritka csárdás és szökös 10:52
5. Doina, akasztós, ritka csárdás és sűrű csárdás 14:23

Közreműködnek:

Kodoba Márton - hegedű
Kodoba Béla - hegedű
Radák Mihály - kontra
Mátingó Ludovik „Lajos” - kontra
Kovács Márton „Puki” - nagybőgő

FolkEurópa • FECD021

PÉTERLAKI BANDAVEZETŐ

Lunka József

FolkEuropa
FECD 024

Fekete Antal gyűjtéséből 4.

FolkEuropa
FECD 025

ÁDÁMOSI BANDA

Sővényfalvi lakodalom 1980-ban
Wedding At Sővényfalva in 1980

Fekete Antal gyűjtéséből 5.

Mit is akarhat a koreográfus? Bizonyítani? Megmutatni? Összegezni? Esetleg mind-egyiket vagy egyiket sem? Azt gondolom, hogy Batyu leginkább összegezni akart és szerencsére nem markolt nagyobb, mint amekkorát ebben az esetben fogni lehet. Összegezte magának és ezen túl mindenki- nek, hogy milyen érzés tartozni valamihez, valakikhez, azoknak az életét tudni, akik megigéztek szellemiségükkel oly sok embert és évszázados műveket hagytak örök- kül. E mellett nem tudott elmenni Batyu szó nélkül és megengedte nekünk, hogy be- lepillanthassunk az Ő lelkivilágába, ami jóktól, jókor, jól kapott, s ezeket megérle- lte magának. Ettől a műsor teljességgel hiteles lett, mert mindezt erőltetés és erőlkö- dés nélkül tette, így nyug- tatva a kedélyeket, akik ta- lán sziporkázó legényeseket vártak, csudaforgó és figurá- zó párosokat, tüzes zenéket és géppuska lábakat. Ez szeren- csére elmaradt.

Mit akar a táncos, az elő- adó? Azt hiszem – ahogy a Magyar Állami Népi Együt- tesnek az utóbbi időszak- ban előadott koreográfiáira és műsoraira gondolok – a táncosok pozitív élményeket akartak. Olyan környezetet, ahol nem táncoló gépezetek lehetnek, hanem érzelemmel (időnként már értelemmel is) megtöltött sajátos egyéni- ségek, akiket nem vezényelni kell, hanem hagyni táncolni, mulatni, énekelni, egyszóval (nép)művészetet alkotni. Ez is sikerült. A táncosok legtöbbször azonosultak ezzel a lehetőséggel, és megfelelő mérték- ben tudta összerakni magában a koreográ- fias és saját maga elvárásait.

Mit akarhat a néző? Kikapcsolódást? Ámulatba ejtést? Ellazulást? Vérpezsdítést? Mindegyiket megkaphatta, ki-ki vérmér- séklete szerint. Sikerült kikapcsolni a ve- rejtékszágú hétköznapiakból, a pasztellszí- nű érzelmi identitás ábrázolásával. Sike- rült ámulatba ejteni azzal, hogy a táncosok magukénak érezték a szerepeiket, s azokat tényleg igyekeztek sajátosan megformálni, a túlzások citalása nélkül. Sikerült ellazul- ni, mert akinek ilyen emlékek járnak a fejé- ben, mint Batyunak, annak van még mon- danivalója a körülötte lévő világhoz. Sike- rült vért pezsdíteni, mert a zene, az ének és a tánc időnként olyan szerves egységet tu- dott teremteni, hogy „ősállapot” lengte be a termet.

Örök Kalotaszeg

Le kell szögezmem: a műsor tetszett. Ezt persze így kijelenteni nagyon egyszerű, és senki ne gondolja, hogy nem találha- tó olyan rész vagy tétel, amivel mara- déktalanul elégedett lehetnék. De még- is azt mondom, hogy tetszett, mert elér- te célját. Mik is lehetnek ezek a célok? Vegyük sorjába a résztvevőket, és hipo- tetikusan gondoljuk végig, hogy milyen előzetes várakozással indulnak neki egy frissiben elkészített műsornak.

foró: Bakonyi Viktor

De nem vagyok fizetett tollnok, szót ej- tek azokról a dolgokról, amik nem illettek – véleményem szerint – a műsor szándéká- hoz és a fent felsorolt állapotokat időnként megingatták. Nem sikerült a füstgép. Nem ködösített, nem igézte meg a szellemvilá- got, csak köhécselve pipázott, s ettől olyan lett a színtér, mint a gyimesiek, ahogyan szivaroznak két felvétel között a 80-as han- gosfilmen.

A román purtata és invertita igazán nem keltette a megértett reprezentáció formá- ját, amit még az is fölerősített, hogy soká- ig nagyon statikus térformában és uniszó- nóban táncoltak. A román legényesek értel- mezését, ennek következményeként a taní- tási módszereit alaposan végig kellene gon- dolni. A magyar legényesek közül némelyek szépen és akkurátusan alakultak, Ágfalvi Gyuri cigány verbunkja még ahhoz képest is gyorsított magán, mint amit tőle legutul-

jára láttam (Földön apám fia volnék). Nem biztos, hogy kell még srófolni a tempón, de ez még élvezhető és plasztikus volt. Ifjabb Zsuráfszki Zolinak és Sikentáncz Szilvesz- ternek nem volt ekkora szerencséje a fecio- rescával. Kissé túlmozgásosra és bizonyítás- kényszeresre sikerült a megoldás, amit főleg „kisZsura” esetében nem értek, hiszen már többször tanújelét adta, hogy nyugodtan és szépen többre jut a táncos megformálásá- val, tud méltóságteljesen, de ugyanakkor sziporkázóan táncolni. „Sly” mindig is haj- lamos volt rátenni egy-két lapáttal, ami vi- szont ezen az estén nem sült el szerencsésen. Kökény Ricsinek is volt egy-két ritmikai

meginyása némely záró mo- tívumnál. A fiúk menségé- re legyen mondva, hogy a jel- meztervező nem vette figye- lembe sem a tánc sajátosága- it, sem pedig a férfi táncar- mozdulati energiáit, amikor a hátul csatos „lábtűket” rá- juk álmodta. Én azt kívánom neki, hogy 2 hétig csak reg- gelizéshez vegye fel, még tán- colnia sem kell benne, akkor is meg fogja utálni!

A páros táncrészekben fel- tűnően szép tudott maradni Bakos Gabi és Strack Orsi, a tempótól és táncpartnerüktől függetlenül. Igazán kellemes volt nézni őket. A magyar pá- ros táncokat amúgy szinte az egész táncar jól értelmezte, annyit csak megjegyzésként, hogy a csujjogatók jellem- zően folyamatosak, a fiúk forgás közbeni ujjpattintga- tása pedig nem eszta mos.

A zenészek mestereik voltak a hangsze- reiknek, ujjaik közül nem csak csörgedezett a muzsika, szívvel és ésszel muzsikáltak. Az elején még nem is láttam őket, de Havas- réti Pali bőgőjének hangját máris ki lehe- tett hallani. Tetszett, hogy az énekesek sal- langok nélküli táncszerepeket is bevállaltak, így színesítve az előadók palettáját. Persze a „Csipás” család legújabb generációjának megjelenése akár meg is szorongathatta vol- na a műsor egyébként hiteles érzelmi álla- potának tükröződését, de Batyu tudta, mi kell ide. Nem volt érzelmi túllángolás, csak nyitott szem, fül és szív. Mindenki láthat- ta, hallhatta, átérezhette. Köszönöm, hogy megnézhettem ezt a műsort, mert megerő- sített abban, hogy lehet jól látni és lártatni személyes szűrőn keresztül is azt a közkin- cset, amit mindenkinek magának kell fé- nyesíteni.

Lévai Péter

Minket a népi muzsika és a tánc tartott meg

Bokályokkal, szöttesekkel, népviseleti darabokkal díszített kolozsvári lakásában beszélgetünk. Már az első mondatokból kiderül: minden percét a választói Kallós-kúriában kialakított néprajzi múzeum berendezése, illetve az általa ugyanott létrehozott szórvány iskolaközpont építése, minőségi intézménnyé fejlesztése köti le. Eközben évente megszervezi a Kolozsvártól északra fekvő Válaszúton a nyári népdal- és tánc-táborokat.

Éppen a táborhoz szükséges dalosfüzetet meg egy CD-lemez véglegesítésén dolgozik. Lesz rajta katonadal, szerelmi dal, lakodalmas, karácsonyi ének, sűrű magyar, és persze Rákóczi ritka magyarja is, főleg közös énekléssel előadva. Mert meggyőződése: a közös éneklésnek varázsa, közösségformáló ereje van. A nagy terv azonban a szórványból összeszedett gyermekek iskoláztatása. Jelenleg 62 gyermek tanul a Kallós Alapítvány választói iskolájában és óvodájában. Ha az épületet sikerül befejezni, akkor 70-80 bent lakó gyermeket is odavethetne. Persze, gond bőven akad, de a szülők látják, hogy a gyerekek szépen haladnak.

Egyelőre a kisebbik szárny készült el, a nagyobbik még hátravan. Az építkezéshez további 30 millió forintba lenne szükségük. Barátok, ismerősök támogatják a munkát. A kolozsvári magyar vállalkozók jótékonyasági bálján 650 millió lej gyűlt össze, a felét a választói iskola kapta meg. Március 29-

Kallós Zoltán nyolcvanéves

Kallós Zoltán neve végérvényesen öszszefonódik a magyar néprajzzal, népművészettel. Az erdélyi tudós gazdag munkásságát Kossuth-díjjal és számtalan más elismeréssel honorálták.

én a budai Várban, 30-án Székesfehérváron rendeznek ünnepséget.

– Szeretném megérni, hogy az épület készüljön el Válaszúton, s lássam, hogy a gyermekek emberibb körülmények között lehetnek – közli kívánságát bizakodva. Mozdulataiból, szeméből sugárik az energia. Azt mondja, nem akarja „a földbe vinni az

erejét”, öregesen, csendesen teszi a dolgát. Úgy látja, a magyar folklórkutatás európai viszonylatban is élen jár. Sajnálja, hogy léteznek, akik a magyar népzene idejétmúlt, primitív, múzeumba való kacatnak tartják. – Pedig a magyar népzeneben az élet minden mozzanatára találunk példát: egyformán beszél bőségről, szorongatott szűkségről, szerelemről, bánatról, s a mindenkori társadalomnak a legőszintébb tükörképét adja. Személytelenül szól mindenkire, mindenki választhat belőle, alakíthatja a maga tetszése szerint, s a magyar népzene ma is érzelmeket ébreszt az emberben.

Azt is mondja, hogy világszerte visszafordulnak az emberek a népzenehez, a népi kultúrához, példaértékűnek nevezi a magyar táncműziszemléteket, amely Európa határait is átlépve a világ magyar ifjúságát és más nemzetiségűeket is összefog.

Élete legnagyobb eredményének népzenei és néprajzi gyűjtését tartja. Utóbbiból értékes anyagot juttatott a budapesti Néprajzi Múzeumnak és az akadémiai néprajzi kutatócsoportnak, mert a gyűjtés eredményét közkinccsé kell tenni. A többi mintegy kétezer tárgy a választói múzeumba kerül.

– A népi muzsika és a tánc tartott meg minket ezer évig Európában. Nem politizálni kell, hanem minél többet kell táncolni és énekelni magyarul – teszi hozzá mosolygva.

Tibori Szabó Zoltán
Népszabadság, 2006. március 25.

IX. Kárpát-medencei Verbunkverseny

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város anyagi támogatásával 1998-ban versenysorozatot hirdettünk meg, amelyek célja, hogy több éves sorozaton keresztül mi, mai táncos fiatalok a Kárpát-medence jellegzetes, szép férfi táncával a „verbunkkal” kössünk mélyebb ismeretséget. Ez az adott táncok ismerete mellett az adatközlővel való személyes ismerkedést is jelent. A sorozatban eddig az alábbi táncos hagyományörzők táncai szerepeltek:

1998-ban Zerkula János (Gyimesközéplak), 1999-ben Székely János (Marossárpatak), 2000-ben Berki Ferenc (Méra), 2001-ben Fülöp Ferenc (Decs), 2002-ben Blága Károly (Gyimesközéplak), 2003-ban Csombor Endre (Makfalva), 2004-ben Bíró Ágoston Zsukás (Csikszentdomokos), 2005-ben Murguly Lajos (Nagyecsed).

I. forduló: Kötelező tánc

A táncos verbunktáncot mutasson be Keresztúri Sándor verbunkjából. A kötelező tánc tartalmazhat más vajdaszentiványi verbunktáncos táncból vett elemeket, de a bemutatott tánc Keresztúri Sándor táncával kezdődjen és döntő hányadában az Ő táncából építkezzen. A bemutatott táncfolyamat időtartama minimum 1,5 perc, maximum 2 perc.

II. forduló: Szabadon választott tánc

A táncos feladata, hogy két perces időtartamig rögtönzött táncot mutasson be bármely másik vajdaszentiványi, marossárpataki, vagy körtefői adatközlő verbunkjából.

A szükséges segédanyagok a Zalai Táncgyűttes adattárában rendelkezésre állnak, és a benevezett versenyző kérésére átmaszolhatók. Filmek kérdésében Sepsz Bálint (Zalai Táncgyűttes, 8900 Zalaegerszeg, Landorhegyi út 21., tel.: 92/596-482, 70/285-9582) segít. A zsűri öt tagból áll, köztük a hazai szakembereken kívül helyet foglal Keresztúri Sándor is. Értékelési szempontok: a tánc hitelessége, stílusa; a szabad tánc építkezésének színvonala; a táncos megjelenése, magatartása, viselete.

A verseny időpontja: 2006. május 14., 10.00-16.00

Helyszíne: Gönczi Ferenc ÁMK, Zalaegerszeg, Landorhegyi út 21. A zsűri az alábbi pénzdíjakról dönt:

I. díj – 70.000,- Ft; II. díj – 50.000,- Ft; III. díj – 30.000,- Ft (A zsűri feladata ezen kívül a feljárnított díjak odaítélése is.)

A verseny ideje alatt fesztivál zajlik városunkban, ahol külföldi együttesek mellett több hagyományörző együttes is részt vesz. A versenyre jelentkezőknek díjtalanul biztosítjuk a szombat éjszakai szállást, valamint a szombati ebédet és vacsorát.

A jelentkezés módja: A jelentkezés megkönnyítésére a Zalai Táncgyűttes honlapján (www.zalaite.hu) a „Jelentkezési lap” almenü alá elhelyeztünk egy jelentkezési űrlapot, de ezen kívül a fenti telefonszámon vagy személyesen is lehet jelentkezni a verseny megkezdésének pillanatáig. A díjtalan szállás és étkezés igénybevételére csak a május 1-ig regisztrált versenyzőknek van lehetősége.

Jó felkészülést kíván:

Zalai Táncgyűttes Egyesület

15 éves a Muharay Elemér Népművészeti Szövetség

Február 18-án ünnepi közgyűlésen idézték fel a magyarországi hagyományörzés történetét, társadalmi és kulturális hátterét, kapcsolatait. A közgyűlést levélben köszöntötte Vass Lajos, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának politikai államtitkára. A szomszédos országok hagyományörző szövetségeit, többek között Ausztriát, Herbert Ullmann elnök képviselte.

MI MEGCSINÁLTUK!

Kedves Barátaim! 1990. május 26-án alapítottuk meg Szövetségünket, és ez alkalommal talán érdemes röviden visszatekinteni azokra az évekre.

Társadalmunkban ez a rendszerváltás időszaka, új hanggal, sok új tervvel és kezdeményezéssel, de gazdaságilag akkor sem állt jól ez az ország. Az 1980-as évek vége a közművelődés támogatásának mélypontja volt. Az intézmények költségvetését, személyi állományát leépítették, a közművelődést, különösen az amatőr művészeti csoportokat támogató fenntartói rendszer (SZÖVOSZ, szakszervezetek, téesz-szövetség) összeomlott.

Akik ezekben az években a magyar falura figyeltek, azok tudták-látták, hogy milyen hátrányosan érintette ez az időszak kistélelőseinket, melyekre kulturális szempontból is a leépülés volt jellemző.

A nagy múltú, több évtizedes folyamatossgal rendelkező együttesek (60-40-20 éves együttesek 80 százaléka), – akik saját településükön az emberi, politikai, gazdasági kapcsolatoknak is összefogói – eszméltek elsőnek. Közösségi, szervezeti hagyományokra alapozva egyesületeket szerveztek, s egy-egy település művelődési életének motorjaivá váltak. Olyan településeken, ahol a kultúra támogatása minimális, ahol a művelődési házból féllállású vagy tiszteletdíjas igazgató van, ahol az együttes munkán kívül más művelődési-közösségi lehetőség ma sincs, az egyesületi, alapítványi formában működő együttes a legfőbb összefogó.

Az együttesek számára az egyedüli támaszt az a több évtizedes szakmai szervezettség jelentette, melyet 1949 óta a Népművészeti Intézet, majd annak jogutódai biztosítottak. A 80-as évek végén azonban az intézeti munka lehetőségei is beszűkültek, s a fenntartók kiesésével elapadó támogatásokat az állami költségvetés nem tudta pótolni. Ezért is kezdeményeztük, hogy éljünk az egyesületi törvény adta lehetőségekkel, alakítsuk meg a hagyományörzők országos szövetségét.

A régi, nagy múltú együttesek, néptánc- és népzenekező szakemberek, falusi együttesekkel dolgozó koreográfusok és Muharay Elemér hajdani együttesének tagjai voltak alapítóink.

Tagfelvételiüket kérték azonban szövetségünkbe azok a falusi kis együttesek, akik nem a helyi hagyományt állítják színpadra, hanem kiadványokból, filmekből, másodközlésekből átvett koreográfiát táncolnak, de színvonaluk nem olyan, hogy országos vagy területi művészeti versenyeken megmutatkozzanak.

Hozzánk csatlakoztak azoknak a településeknek a képviselői is, akik tájházat üzemeltetnek vagy szeretnének létrehozni, akik helytörténeti gyűjtéssel foglalkoznak, vagy népfőiskolát akartak indítani, de szervezettségük, pénzügyi lehetőségeik nem voltak olyanok, hogy a tájházak hálózatába vagy más szervezetbe becsatlakozzanak.

Tudomásul kellett vennünk, és alkalmazkodnunk kellett ahhoz, hogy a falusi hagyományörzés sokkal többértébb a hagyományörző színpadi munkánál. A népi együttes munkája mindig is szerves tartozéka volt a falu közösségi életének, s legjobb együttesek mindig is az egész településre ható munkát végeztek. A „Bokréta” időszakában, majd később a Népművészeti Intézet idején is, az együttes köré szerveződött a népfőiskola, a „Népi írók köre”, s ma is az együttes és annak vezéregyéniségei a falusi közösségi munka tevékeny irányítói.

A mai magyar falu ma is a gazdaság, a kultúra kérdései feszítik, s legtöbb településen a 20-40 éves együttes tagsága adja azt a közösségi bázist, amire építeni lehet.

Ezeknek a gondolatoknak a jegyében állítottuk és állítjuk össze Szövetségünk programjait. Céljaink:

- Szakmai segítséget adjunk a helyi folklórral foglalkozók számára, hogy településük hagyományai hitelesen, minél sokrétűbben éljenek tovább a közösségi életben és a színpadon egyaránt.
- Országos és regionális fesztiválok, minősítések szervezésével megteremtjük az együttesek szakmai értékelési rendszerét és az együttesek bemutatkozását.
- Információkkal, szakmai kapcsolatok közvetítésével segítjük a helyi munkát.

Hosszú lenne felsorolni a 15 év programjait. A megújult Antológia, a bagyi, pécsváradi és a decsi találkozók, a szakmai továbbképzések (legutóbb Bag és Gencsapáti) sikerét és eredményeit mindannyian élvezzük. A Táncháztalálkozó néhány éve önálló programmal jelentkezőnk, és a Pécsi Országos Hagományörző Találkozó nemcsak szervezetünk életében új színfolt, hanem talán a legnagyobb nyilvánosságot és sajtóvisszhangot kiváltó rendezvényünk.

Voltunk Ausztriában, Erdélyben, a Vajdaságban, Szlovákiában és Szlovéniában. Ezek az utak nemcsak a tapasztalatcserét szolgálják, hanem segítenek minket abban is, hogy olyan falusi hagyományörző mozgalmat építsünk, melyben a lakosság büszkén vállalja saját tájegysége kultúráját, nyelvét, tárgyi környezetét és folklóráját.

A közgyűlés programja

– Dr. Pesovár Ernő Kossuth díjas néptáncutató, szövetségünk tiszteletbeli elnökének köszöntője

– Közművelődés, hagyományörzés, szellemi örökségvédelem. Előadó: Kovácsné Bíró Ágnes, főosztályvezető helyettes Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

– Hagományörző mozgalom és együttesek Magyarországon 1931-1990. Előadó: Gombos András etnográfus, Szeged

– A hagyományörző együttesek helyzete. Az NKA támogatásával végzett 2004-es szociológiai felmérés tapasztalatai. Előadó: Papp Z. Attila szociológus

– A Muharay Elemér Népművészeti Szövetség tevékenysége. Előadó: Héja Éva, a Szövetség elnöke

– Hagományörzés a szomszédos országokban
Vendégeink: Ausztria: Somogyi Attila, a Burgenlandi Magyarok Népfőiskolája, Oberwart, Herbert Ullmann, Innsbruck, a Bund der Österreichischen Trachten und Heimatverbände elnöke; Románia: Nyisztor Tinka etnográfus, Puszta, Szent István Egyesület; Szerbia és Montenegró: Nagy István, elnök, Vajdasági Magyar Folklórszövetség, Szabadka; Szlovákia: Méry Margit etnográfus, Pozsony, Stefan Zima elnök, Szlovák Folklórszövetség, Pozsony; Szlovénia: Göncz László elnök, Magyar Művelődési Intézet, Lendva

A Szövetség tagjai: 85 település, 120 csoport és 54 egyéni tag.

Címünk: 1011. Budapest, Szilágyi Dezső tér 6.

E-mail: muharay@mail.datanet.hu

Web: www.muharayszovetseg.hu

Van irodánk, számítógépünk és honlapunk (www.muharayszo-
vetseg.hu), melyen minden információ és a Szövetség életével kap-
csolatos dokumentum megjelenik. Jelenleg 85 település 120 cso-
portja a tagunk és 54 egyéni tagot számolunk. Fő támogatóink: az
NKA, a NKÖM és az NCA.

Úgy vélem, hogy Mi megcsináltuk!

Köszönöm, hogy ebben a munkában partnerek vagytok! Kö-
szönöm elnökségünk elhivatott tagjainak munkáját, a biztatást, az
ösztönzést! Köszönöm mindannyiotoknak! Jó veletek dolgozni!

Dr. Pesovár Ernő

*

JELENTŐS AKTIVITÁS

Először is szeretnék köszönetet mondani feleségem, Ilse nevében
is a hagyományörző szövetségek 15 éves jubileumi ülésére való
meghívásért. Héra Évával sok éves barátság köt össze bennünket,
ezért szívesen jöttünk Budapestre. Egyúttal tolmácsolom az Osztrák
Viselet- és Hagományörző Egyesületek Országos Szövetségé-
nek üdvözlését és jókívánságait. Örömmel tölt el, hogy részt vehe-
tek ezen az ünnepi közgyűlésen.

Az Osztrák Viselet- és Hagományörző Egyesületek Országos
Szövetsége 1947-ben alakult újjá, az 1908-ban Salzburgban ala-
pított 1. osztrák birodalmi szövetség utódszervezeteként, melynek
zászlaját Salzburgban, a Lainerhof Hagományörző Központban
őrzik, s különleges eseményekkor előveszik. A Szövetség székhelye
a mindenkori elnök lakhelyén van, így 1994 óta Innsbruckban.

1947 óta én vagyok a hatodik elnöke a szövetségnek, mely 10
tartományi szervezetről áll. Ezekhez 1867 egyesület, csoport, trió,
duó és önálló személyek tartoznak. Jelenleg 120.998 tagja van az
egyesületeknek, a következő megoszlásban: Karintiában 2885, Al-
só-Ausztriában 42.277, Felső-Ausztriában 11.969, Salzburgban
22.898, Salzkammergutban 4330, Steierországban 17.322, Tiro-
lban 12.191, Vorarlbergben 4680, Bécsben 510, Burgenland-
ban 2036. Mintegy 20.000 tag 30 év alatti. Ők – mint ahogyan
ezt a népi kultúrában gazdag országunkban természetesnek ves-
szük – nemcsak a viseletek, a néptánc, népzene vagy dalkincs ápo-
lását tűzték ki célul, hanem főleg regionális területen sokoldalúan
tevékenykednek. Egyesületeink nemcsak a helyi hagyományok-
ban vesznek részt, hanem sokszor ők azok, akik a hagyományokat

Folklórfesztiválok 2005. évi statisztikai adatai

*Statisztikai adatot szolgáltatott: 16 rendezvény (Szeged, Győr,
Siófok, Baja-Kalocsa-Szekszárd, Székesfehérvár, Sátoraljaúj-
hely, Sárvár, Százhalombatta, Ráckeve, Tököl, Nyíregyháza,
Eger, Ráckeve, Kecskemét, Pécs, Salgótarján)*

*A fesztiválokon részt vett 196 hazai (6345 fő), 169 külföldi
(létszám: 3946 fő), Összesen 365 csoport (10.291 fő); 300 elő-
adás tartottak, ebből 180 tájelőadás kistelepeülésen; nézőszám:
363.900 (ebből fizető: 37.500).*

*Kiegészítő programok: 15 népművészeti vásár, 11 kiállítás
(népművészet, képzőművészet, foto), 2 borbemutató, 4 konfe-
rencia, 1 könyvbemutató*

*Sajtó: a helyi sajtóban minden fesztivál szerepelt, a helyi tele-
víziók közvetítést adtak a fesztiválokról, az országos média ér-
deklődése Budapestről távolodva csökken, inkább a reggeli ma-
gazinok és a programismertetőik adnak hírt az eseményekről.*

*Egy szereplőre jutó napi ráfordítás (átlag 5 napos fesztivál-
lal számolva): 3717 Ft. (A szereplők csak szállást és ellátást
kapnak, s a külföldiek határon belül közlekedéstérítést.) Egy
nézőre jutó ráfordítás: 526 Ft; egy fesztivál átlagos költsége:
11.952.813 Ft*

Medvecki E. Réka fotói

ápolják és megőrzik, és ezáltal jelentősen részt vesznek az év folya-
mán megtartott ünnepek megszervezésében is. Nélkülük szegé-
nyebbek lennének a hagyományok Ausztriában. A viselet- és ha-
gyományörző egyesületek legfontosabb feladatai közé tartozik szá-
momra a fiatalokért és a fiatalokkal végzett munka. Ezzel kapcso-
latban egyesületi, tartományi és szövetségi szinten jelentős az akti-
vítás, amely fiatal embereknek lehetővé teszi a közösség megélését,
s ezáltal értelmes szabadidő-foglalkozást találnak.

Az elmúlt évben az Osztrák Viseletes Ifjúsági Szervezetnek –
mely a szövetségünk ifjúsági szervezete – sikerült elérnie, hogy az
osztrák ifjúságtámogatási törvényben elismerjék, mint szervezetet.
Ezáltal az osztrák szövetségi szociális és generációs minisztérium-
tól mintegy 72.000 € alap- és projekt támogatást kap. Ezzel a tá-
mogatással a jövőben lényegesen javíthatjuk az ifjúsági munkánk
szerkezetét és minőségét. Az azóta eltelt egy évben sikerült 14.000
harminc év alatti tagot toboroznunk. A tagsághoz a belépőnek a
nevére, címére, születési dátumára és belépési nyilatkozatára, vala-
mint aláírására van szükségünk.

Az országos szövetség az IOV és CIOFF nemzetközi szerveze-
tek tagja, partneri kapcsolatokat tart fenn a bajor viseletes egyesü-
lettel és a csehországi FOS-sal, baráti kapcsolatokat ápol az Ausztriával
határos országokkal, illetve az ottani szövetségekkel. Célki-
tűzéseink:

- olyan elemi értékek támogatása, mint a tolerancia, demokrá-
ciatudat, világgal szembeni nyitottság, hazához való kötődés, dia-
lógusképesség, pártok fölöttség, az alapvető és emberi jogok szel-
lemében;
- a generációk közötti megértés és együttműködés elősegítése vala-
mennyi ember, köztük a fiatalság figyelembe vételével;
- egy pozitív Ausztria-kép és az egyes régiók kulturális sokszínű-
ségének erősítése;

- aktív népi kulturális tevékenység a béke megőrzése és biztosítása érdekében, társadalmi és geopolitikai szempontból;
- a népi kultúráról alkotott átfogó kép közvetítése aktuális formában, nyitott kultúra-fogalomra támaszkodva, amely tartalmazza a hagyományok ápolását épp úgy mint a művészet és kultúra új formáinak létrehozását;
- specifikus kultúrtechnikák közvetítése, mindenekelőtt a népdal, nyelvi dialektus, népi játékok, népzene, néptánc, viselet, népművészet és szokások területén;
- a különböző származású és vallású, valamint nemzethez és etnikumhoz tartozó emberek közötti párbeszéd.

Feladatok:

- a tartományok és az országos szövetségek közötti partneri együttműködés elősegítése;
- a különböző népeket összekötő nemzetközi kapcsolatok és csempreprogramok támogatása a népi kultúra területén, s a kulturális különbözőségek megértésének elősegítése;
- modellek és a tartományok határain túlmutató alapelvek kidolgozása a népi kultúrára vonatkozóan, egész Ausztriára kiterjedő projektek tervezése és koordinálása;
- szemináriumok, tanfolyamok, tanácskozások, találkozók és különféle közönségrendezvények szervezése tartományok határain túlmutató jelentőséggel;
- egész Ausztriára vonatkozó publikációk kiadása;
- a tartományok szövetségei közös ügyeire vonatkozó érdekképviselet, marketing- és egyéb szolgáltatások;
- országos szintű intézményekkel, illetve külföldi és nemzetközi szervezetekkel való együttműködés.

Egy olyan korban, amikor az áthagyományozott értékeket erőteljes kétségbe vonják, s az embereket túlnyomórészt passzív szórakozási formák túlkínálatával ostromolják, különösen fontos a hazai szokások ápolása. Hiszen minden társadalomnak szüksége van közösségi szimbólumokra, az összetartozás jeleire és a kialakult hagyományok tiszteletére.

A jövőben is örülnénk a magyar hagyományörző egyesületek és az osztrák viseletes és hagyományörző szövetségek közötti baráti együttműködésnek, s már ez alkalommal is meghívjuk Önöket 2008-ban tartandó százéves jubileumi rendezvényünkre.

Az Osztrák Viselet- és Hagyományörző Egyesületek Országos Szövetség képviselőjében:

Herbert Ullmann

MINDENKIBEN BENNE ÉL

Tisztelt Szövetségi Tagok! Nehéz és egyben gyönyörű feladatot vállaltak. Hiszen mindaz, amire Önök az életüket tették fel – néptánc, népzene, néprajz; és általában a népi kultúra –, mindenki-ben benne él. Ha mi magunk nem is műveljük a népművészet egyik ágát sem; ünnepeinkben, szokásainkban több motívuma, jellegzetessége megjelenik.

Szerencsére a települések egyre többen felismerik, hogy a hagyományok megőrzése és átörökítése nem csupán gyökereink gondozását, hanem saját kulturális kincsük megóvását is jelentheti. Ez az, ami ebben a zilált világban összetarthatja a társadalom kisebb csoportjait, közösségeit. Ehhez nyújtanak Önök nagy segítséget. Megmutatják; hogy mit érdemes és mit szükséges ápolni, támogatni, megtanulni, fejleszteni. Mint tükröt, tartják elének a Jelenlévő Múltat.

Önök mindannyian méltóak arra, hogy szövetségük névadója, Muharay Elemér örökségét továbbvigyék. Az ő története – ahogyan Hajtapusztáról elindulva színész, rendező, kritikus és szerkesztő lesz – szinte csodával határos, mesebeli életút. Új Thália, Kelet Népe, Faluszínpadi mozgalom, Csíksomlyói Szabadtéri Játékok, Művész Stúdió – mind-mind az ő nevéhez fűződik. Muharay maga volt a szó klasszikus értelmében vett „mozgalomszervező”. Felismerte, hogy a szokások is olyan szuverén nyelv hordozói, mint a zene és a költészet. Olyan nyelven szólnak, melyben az eszmék és gondolatok sajátos szimbólumrendszerben jelennek meg, és lehetőséget adnak a nagy távlatokat nyitó élményvilág megfogalmazására.

Önök ugyanígy tesznek, amikor táncbörököt, találkozókat, bálakat szerveznek, szüreti mulatságra hívják össze az embereket. Ösztönzik és díjakkal ismerik el a tehetséget, a példamutatást. Muharay Elemér akkor sem adta fel, amikor indokolatlanul mellőzték. Kitartását és idealizmusát – remélem, nem sértek meg senkit – Önök is magukban hordozzák. Hiszen csak így – elszántsággal és szilárd meggyőződéssel – lehet céljaikat megvalósítani.

Tisztelt Szövetség! Megalakulásuk 15. évfordulója alkalmából tisztelettel, nagyrabecsüléssel és őszinte szeretettel kívánok sok sikert, jó egészséget; munkájukhoz szenvedélyt, kitartást és erőt!

„Tiszta gondolkodás, őszinte, igazlelkű beszéd, tartózkodás és önuralom, kevés szó, szeretetteljes szív – nagy erények, melyek látán földig hajolnak a fák és felragyognak a csillagok.”

Üdvözlettel: Vass Lajos

A néptánc ünnepe Csíkszeredában

X. jubileumi Csúrdöngölő Gyerek- és Ifjúsági Néptáncfaló

„Alapvető emberi jog, hogy minden gyermek megtanulhassa édesanyja beszédnyelvét. Ugyanez a jog a játék és a tánc esetében is meg kell illesse gyermekeinket.” (Timár Sándor)

A X. jubileumi Csúrdöngölő Gyerek- és Ifjúsági Néptáncfaló bizonyította, hogy az András Alapítvány az a táncpedagógiai műhely, amelyben a gyermekek a néptáncot anyanyelv-ként tanulják.

A 2001-től félévente, ünnepeink előtt megszervezett gyerek és ifjúsági néptáncfalókhoz csatlakozó csoportok száma alkalomról alkalomra nő, ami ösztönző, öröm, elégtétel a szülőknél, szereplőknek, szervezőknek és oktatóknak egyaránt. Ezen találkozókat kézműves foglalkozásokkal, tanulmányi versenyekkel, tánczazzakkal, népművészeti kiállításokkal színesítjük. A gyermekek a Csúrdöngölő találkozókon a heti rendszerességgel oktatott néptánc-képzés eredményét mutatják be színpadon. Lehetőség a sok száz fiatalnak az ismerkedésre, vetélkedésre, közös mulatságra.

Mind a szervezőknek, mind a táncosoknak, oktatóknak újabb és újabb kihívást jelent minden alkalom. A gyerekcsoportok mindig új produkciókkal jelentkeznek, ami nagy előkészületet igényel. Folyamatossága van az oktatásnak, és a jövőre nézve is van már

utánpótlás, mert sok településen két-három csoport is működik, kicsiktől nagyokig.

Az András Alapítvány által elindított oktatási program lényege – melynek felelőse Miklós Katalin –, hogy már zseni korban minél több gyermek ismerkedjen meg a még elevenen élő néptánc- és népzenehágyománnyal, nemcsak a színpadi megjelenítés által és muzeális érték-ként, hanem e tradíció, mint megélt tapasztalat épüljön be a mindennapi életünkbe. Erre az eleven élményre – csodálatos nevelő ereje és közösségteremtő hatása miatt – különösen a felnövekvő nemzedéknek van szüksége.

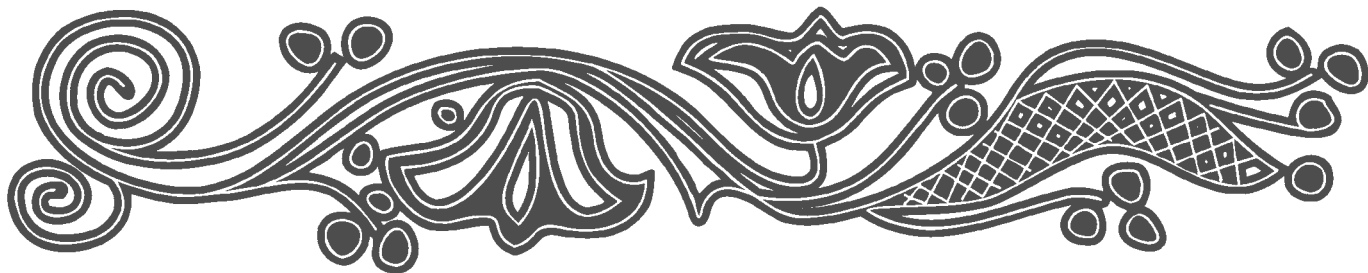
A gyermekek a próbák és a színpadi szereplések során a néptánc újraszületésének pillanataiban fedezik fel a közösségi lét öröklött rendjét. Ebben az ősi rendben a tánc-anyanyelv ismerete teszi számukra természetessé az eligazodást.

December 16-án 15 órakor óriási gyerekszövetség fogadott a Városi Művelődési Házban, szinte lépni sem lehetett a sok csillogó szemű, jókedvű gyerektől. Aztán megjelentek az oktatók, s a társaság egy-kettőre elhallgatott. Fontos a fegyelem, hiszen át kell ismételnünk a legfrissebb koreográfiák mozzanatait, mert a csoportoknak néhány perc múlva már a színpadon kell bemutatkozniuk. Az oktatók szerint nem az a cél, hogy táncművészeket neveljenek a gyerekekből, habár biztos, hogy profi táncos is kikerül közülük. Mindenkit szeretettel fogadnak, s minden gyerek komolyan veszi, és nagyon élvezi a színpadi szereplést. Megannyi kis művészt láthatunk a színpadon, s meggyőződésünk, hogy ezek a gyermekek felnövekedve kellő tisztelettel fognak végignézni egy színházi előadást, mert tudják, hogy milyen nagy munka áll mögötte.

A fellépő 26 csoport végignézte a többiek előadását. Erdély néptáncainak felvonultatása mellett karácsonyi dalok is felcsendültek, a kozmási Bojzás Néptáncgyűttes előadásában pedig a karácsonyi betlehemes játékot is megtekinthettük. A marosvásárhelyi Picinige Gyerekenekar üde színpadot jelentett a jubileumi rendezvényen, Sinkó András tanítványainak előadásában István-napi és János-napi köszöntők csendültek fel. Az előadás műsorvezetőit a téli napforduló szokásainkra jellemző figurák (kecske, medve, krampusz) segítették vagy éppen „akadályozták”, s ijesztgették, szórakoztatták a gyerekeket.

Elekes András, a kápolnási Zergeboglar Gyerek Néptáncgyűttes oktatója szerint öröm az, hogy a mai globalizált világban van kinek tanítani a néptáncot, népzénet. Szerencsésnek mondhatja

magát, mert egy lelkes csapatot oktat, akikkel sikerült megéreztetni a néptánc „ízét”. A gyerekeknek, de az oktatóknak is sikerélmény, ha összejön egy lépés, egy figura, örül, amikor sorba tudja tenni, de legnagyobb sikere az, amikor a tánc nyelvén már beszél, kifejezi érzéseit, gondolatait.

A gyerekek bizonyították, hogy ügyesek a színpadon, de azt is, hogy ügyes a kezük, a kezüknek is van intelligenciája, hiszen lehetőséget kaptak a jelenlévő kézművesektől, hogy agyagozzanak, faragjanak. Ezáltal közelebb kerültek még egy kultúrához, s ők is hoztak létre kis alkotásokat, amit sokkal jobban értékelnek, hiszen ők készítették.

A szülők büszkék, hogy gyerekeik táncolnak, úgy gondolják, hogy ez nagyon nagy érték: más szemléletet ad, más világfelfogást, és közösségformáló ereje is van a néptáncnak.

A Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes táncosai oktatói, szervezői és házigazda minőségben élték át a jubileumi rendezvényt, tapasztalatot, gyakorlatiasságot nyerve, hiszen eljön az idő, amikor megszervezik a saját találkozóikat.

A Szopos Zita által oktatott Csíkszentmártoni Néptáncsoport folyó év októberében „verbuválódott” össze a szülők és a Hargita együttes táncosának kezdeményezésére, így először léptek fel a Csürdögölőn. A csoport legkisebbjei háromévesek, akik a járásban még bizonytalanok, de a táncban már nem.

András Mihály, a Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes igazgatójának, s az András Alapítvány elnökének véleménye szerint „a gyerek kibontakozó személyiségét is formálja a tánc, közösséget alakít, nemcsak lelket és szellemet épít, fizikumukra is jótékony hatással van, megerősödnek, megszépülnek azok, akik rendszeresen táncolnak. A tánc lehetőséget ad a barátkozásra, akár a párvalasztásra is. Nagyvárosokban státuszszimbólum a szülőknek az, ha a gyereke balettórára jár, vagy társasági táncot tanul, holott elődeink kitapasztalták, kidolgozták minden korosztálynak a megfelelő mozdulatnyelvet, kezdve

A jubileumi csürdögölésen jelen volt a Zelegor Néptáncgyűttes Csikmenaságról, a Kis Gerlice Gyerekcsoport Csíkszentkirályról, a Rozmaring és a Fehér Liliom Gyerekcsoportok Csíkszentimrérről, a Kikerics Gyerek Néptáncsoport Csíkszentsimonból, a Labdarózsa Néptáncgyűttes Csíkszentmártonból, a Bojzás Együttes Csíkkozmasról, a Gyöngyvirág Néptáncgyűttes Tusnádról, a Kankalin Néptáncsoport Kászonújfaluból, a Zergeboglár Néptáncgyűttes Kászonaltíz-ből, a Tanulók Háza és a Borsika Néptáncgyűttesek Csíkszeredából, a Gyerek Néptáncgyűttes Gyergyóremetéről, a Forrás Néptáncgyűttes Marosfőről, az Ördögboroda Néptáncgyűttes Balánbányáról, a Prücskők Néptáncgyűttes Csíkszentdomokosról, a Csikmadarasi Néptáncgyűttes, a Csíkrákosi Néptáncgyűttes, a Csikmindszenti Gyerekcsoport, a Zergeboglár Néptáncgyűttes Kápolnásfaluból és Picinige Gyerekenekar Marosvásárhelyről.

A néptánc-találkozók és az oktatási program rendszeres támogatói: Apáczai Közalapítvány, Communitas Alapítvány, Gyerek és Ifjúsági Sportminisztérium, Hargita Megye Tanácsa, Illyés Közalapítvány, Nemzeti Kulturális Alapprogram, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Oktatási Minisztérium, valamint a csíkszeredai Vitos Kerámia.

a gyerekjátékoktól, az énekekig, táncokig, népszokásokig.” Fontosnak tartja azt is, hogy a helyi folklór tisztaságának megőrzése céljából a gyerek először a saját tájszólását sajátítsa el, ráér majd más régió táncait megtanulni.

András Mihály ekként foglalja össze a rendezvény lényegét: „A Csürdögölő célja, hogy a Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes táncosaiból oktatókat neveljünk, mely által itthoni jövőképet is mutatunk nekik, ugyanakkor az oktatók kitarító munkája saját utánpótlásunkat is biztosítja. Mi segítünk visszaadni közösségeinknek a saját hagyományainkat, ahonnan vétettek. A Csürdögölő által több száz fiatal ismeri egymást, számíthatnak egymásra, úgy nőnek fel, hogy jól érzik magukat a saját otthonukban, megtalálják a helyüket. Mondhatnám azt, hogy e találkozó egy kürt, mellyel összehívjuk, táncra hívjuk a csoportjainkat. Teljesen mindegy, hogy ezek a gyerekek, fiatalok a továbbiakban milyen szakmát választanak, az a szellemiség, amiben nevelkedtek, áthatja az életüket, egy életre szóló, saját hagyományaikban gyökerező erős alapot és tartást ad. Sajnálatos az a tény, hogy annyira el vagyunk foglalva a hétköznapi gondjaival, hogy ha nem vigyázunk, elvesztjük ünnepeinket. Ezért szervezzük a találkozókat az ünnepeink előtt, hogy mire jön a karácsony, a fiatalok tudjanak a fa alatt énekelni, tudják köszönteni szép dallal szeretetteiket, s minden ünnepünk, mely ma életükben is élni akar, kapja vissza a helyét és szerepét saját környezetében.”

A szervezők meglepedésére szolgált azon tény, hogy a gyerekek nem csak a színpadi kötött és fegyelmezett formában tudják dalaikat, táncaikat, hanem az esti táncházban, multságban is felszabadultan és kiválóan művelik. A csoportok oktatói mosolyogva táncoltak együtt tanítványaikkal, akikben – bátran elmondható, hogy – a hagyományainkban fellelhető életöröm egyre növekvő csirája él.

András Mihály ekképpen összegzi a terveiket: „Évről évre hihetetlenül látványos a csoportok létszámának bővülése, ezért a XI. Csürdögölő Gyerek- és Ifjúsági Néptánc-találkozót 2006-ban június 1-én, Gyereknapon kívánjuk megrendezni, mégpedig szabadterén, hogy férfi is lehessen, mert most, a jubileumi csürdögölésen, szinte a lehetetlennel birkóztunk meg, a közel 800 gyerek és fiatal alig fért a Városi Művelődési Házban. Terveink között szerepel az oktatókkal való szorosabb kapcsolattartás, számukra képzések szervezése, de a csoportok munkájának minőségére is oda kell figyelniük.”

A csillogó szemek, a több száz jókedvű, a népzenét és néptáncot kedvelő és művelő gyerek, a lelkes oktatók, a bátorító jókívánságok újra erőt adnak a szervezőknek, a Hargita Nemzeti Székely Népi Együttesnek és az András Alapítványnak az elkezdett munka folytatásához. András Mihály igazgató köszönetét fejezte ki a Hargita együttes munkaközösségének, s a jelen levő kézműveseknek a rendezvény színvonalas lebonyolításáért.

Minden Csürdögölő után a résztvevők úgy távoztak, hogy valami többet láttak, mint az előző alkalommal, elsősorban lelkesedésben. S ha azt mondom, hogy itt több száz csillogó szemű lány és fiú találkozik, s valami olyat öriz meg a jövő számára, ami a mi nemzeti kincsünk a néprajz, népművészet, néptánc világából, akkor a szervezők minden ráfordított energiája megtérül.

Bodi Ildikó

BARTÓK BÉLA EMLÉKÉRE

Nagy László

Bartók

Ünnep nem elég, hogy megtartsa őt,
az irgalmatlan tiszta szeretőt –
Úgy szeresd: magadat el ne vétsd.

Nevében ha lucsgo a dínom-dánom:
már világgá ment egy fűszálon
s vért izzad az óceán partjain.

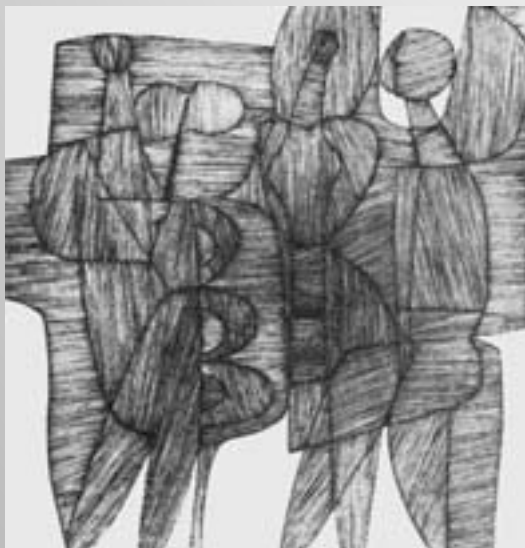
Itélkező, ki nem alszik, s nem altat,
kimeríthetetlen kényes alkat,
ígézi a Tündért, a jövőt.

Érte tücsökhangból niagarát
sűrít, a napraforgó spiráljain
a napkoronáig felküzd magát.

Ó, hány remek mén dühe benne!
Diadala mégis a fegyelme,
nem csitul mégse, virrasztani hív –

Lüktet éjszakámban tündöklete –
Aranyalmánk dérvert Árgilusa, te,
mikor nyughatsz meg végleg a szívemben!

CSEH GUSZTÁV: RITMDS

Csoóri Sándor

Cantata profana

Bartók Béla emlékére

Nem mentünk haza ma sem,
nem mentünk haza, fiúk.
Hiába sikálta el anyánk a késeket,
hiába mosta le
a görcsös asztalt.
Átmetszett nyakkal,
vére iszapjában
hiába jajdult föl a lúd.

Nem is üzentünk,
nem is irtunk –
mintha árvíz sodorta volna el kezünket.

Húsvét nem húsvét többé,
a kisöport ház
nem a mi házunk.

*

Ki az az öregember ott?
ül a fehér fal lidérce előtt,
ül a világvégi cigaretta füstben.

Arca szétnyomott vesszőkosár.

Ratkó József

Bartók

Megdördül a patyolat homlok,
elijeszti a pimaszok
elbutult hegedűit.
Leinti a nagyszájú csendet.

Ajánl tiszta beszédet,
lezüllött szó helyett zenét.
S kiállva sárkányos kapukba,
hazakiáltja a jövőt.

Lépked, ím térdig a földben,
néha már szeméig merül.
Medvével üzen igazat.
Pálcája kiegyenesített
villám.

Bartók Amerikában

„Fáj az otthon, ki megtagadott.
Fáj az otthon, a megtagadott.”

„Van-e jogod elítélni
– hisz benne s belőle is élsz –
a jelent,
mert kínjában kérész-életű fogalmakat teremt?
Aki alkot, visszafele nem tud lépni –
S ha már kinőtt minden ruhát,
meztelenül borzong a végtelen partján,
míg fölzárkózik mögé a világ.”

Bartók szavai, 1935. január

„Mai ember, minden idők legvadabbikának embere,
próbálj mindenekelőtt ember lenni; s ha felfogtad,
mit jelent embernek lenni, csak akkor
törődhetsz hazával, társsal és baráttal.”

CSEH GUSZTÁV: BARTÓK

Bartók és a ragadozók

Nem az erdő, nem a levegő meg a víz remek királyai, nem ezek a vadak ólálkodnak és őrzöngnek a szívünk körül. Hajunkat oroszlánsörénnyel elkeverni veszélytelenebb, mint megértően pillantanunk az emberségéből kivetkőzött lényre. A század éghajlatában ez a legnagyobb ragadozó ijesztően elszaporodott, szaporítva a fondorlatos intézményeket, megfosztva hivatásuktól a tündöklő találmányokat. A traverz-erdők, a kábel-dzsungelek, a műanyag-habok felett sugárzik ez a szégyentelen fajta, s míg önmagát reklámozza mint morált, mint elérhető üdvösséget: új ragadozókat toboroz, új áldozatokat kaparint magának. Mert századunk emberét a képmutató ragadozók bűvölik. E fordított orfeuszi helyzetben az édes muzsika csak azt jelentené, hogy velük parolázol. Már a fiatal Bartók azt mondja: Nem! Se álerkölc, se álművészet. A szívdöglesztő álarcokat zenéje acélujjaival tépi le. Mert emberri fenség: eleve idegen tőle a marakodás. Új ritmikájú Sárkányölő – mondanám, de ez a szimbólum föltételezi a programos harcot. Bartók öntörvényű konok

csillag. Nem készül semmiféle leszámolásra, nem keresi a gátló és gonosz hatalmakat, de találkozik velük, de gyémántfejjel beléjük ütközik mindig. Így süvít a pályán végzetesen, de mint művész, diadallal. Élete volt keserű is, csömörös is. Menekült volna a grönlandi cethalakhhoz, a Tűzföld ércein bógó vadak közé. Mégis azt mondja: Nem! Az ember nem adhatja meg magát. Se a hatalmas bánatnak, se bármilyen „dögvész-országnak”. Az ember szerelmével és férfiassal ment a halálba. A ragadozók pedig a sírig követték. Elhengerített kövénél megsebezve a zenétől vinyognak és átkozódnak ma is, és nem bírnak szabadulni tőle soha. Nekik Bartók az elkerülhetetlen sorscsapás. Nekem példa és megváltás, mint a legfényesebb árvák: Ady és József Attila. Őt látom a magasban, fehéren izzó haját, a sztratoszférát legyőző szemét. Tenyerében óra: méri és ellenőrzi a Mindenség zenéjét.

„ELINDULTAM A VILÁGBA, HOGY LÁSSAK VALAMIT”

Juhos Kiss Sándor festményei elé

Telki község takaros házai közül az egyik a Juhos Kiss Sándoré. Beszélgetésünket a tágas konyhában kezdtük, aztán a család megérkezése után a tetőtéri műteremben folytattuk. Magunkkal vittük borospoharainkat is. Széki pálinkát csak azért nem ittunk, mert a széki szilvafák már nyolc éve nem hoztak becsületes termést. Aki mostanában azzal dicsekszik, hogy jó pálinkát hozott székről, az vagy hazudik, vagy becsapták...

E napfényes, ragyogó téli délutánon a festő finom vörösbora is kibúzta magát a pohárban, és a beszüremelő fénytől nyert színpompájával egyre ellenállhatatlanabbá vált...

Nemsokára a hidegtől kicsipett piros arcú gyerekek is benyitottak a műterembe, kezükben egy-egy friss rajzzal, bizonyítandó, hogy ők is büek apjuk hivatásához, akit szinte naponta megajándékoznak egy-egy alkotással, melyeket bárki megtekinthet a gondosan őrzött mappában. Papírt kérnek, hogy rajzolhassanak, de inkább minket lesnek, figyelik beszélgetésünket. Mivel többnyire Székről beszélgetünk, ők is beleszólnak: mi is székiek vagyunk! Álmos a széki temperamentumát ötven fekvőtámasszal nyomatékosította. A gyerekeken lassan kiütött a napi fáradtság, a mi beszélgetésünk sem hatott üdítően rájuk, lassan lebattyogtak az őket vacsorával váró anyjukhoz.

Juhos Kiss Sándor kényelmesen elhelyezkedett a diványon, feje fölött megigazította az édesanyja által varrott díszpárnát és mesélni kezdett.

– Nagyanyám Kocsis Mártonné Fodor Rózsi (1905-1979) hatvan évig írta és varrta a széki lányok párna- és derékaljvégeit. Apó gyerekként mindig ott lábatlankodtam körülötte, s egyszer csak elvettem a meghegyezett színes ceruzáit, és lerajzoltam a falra akasztott Rákóczi képet. Ettől kezdve csak rajzolni és festeni akartam...

Juhos Kiss Sándornak nem sok fejtörést okozott a pályaválasztás, hiszen művészek között nőtt fel. Édesanyja, Kocsis Rózsi naiv festőművész volt, üvegre, fára festett ikonokat, széki életképeket, legendákat, később könyvei is megjelentek. A fiatal, tehetséges utód azonban tovább akart lépni, egy idő után rájött, hogy szomjúhozza a tudást, annak szellemi forrásait. „Elindultam a világba, hogy lássak valamit...” Először a kolozsvári képzőművészeti líceum, majd 1990 és 1995 között a budapesti Képzőművészeti Egyetem segített nagy szomját oltani. Jól kamatoztatta a látottakat, tanultakat, mert 1993-ban Barcsay-díjjal tüntették ki, s annak anyagi hozományát egy itáliai tanulmányútra fordította.

– Szükségszerű volt számomra ez az út, mert manapság is, a sokszorosítás korában is, eredetiben kell látnunk a híres műalkotásokat, csak az eredetinek van kisugárzása. Azt láttam, hogy Rómát, az örök várost – akár csak Európa más nagyvárosait – ma már nem hatja át az antik és reneszánsz művészet értékeiből fakadó jellegzetesség.

Itáliából visszatérve döbbenetes élmény volt számára Szék újrafelfedezése, „mintha

egy időutazást tettem volna”. Juhos Kiss Sándor számára Szék mindig erőforrást jelentett, ahol térben jelenik meg és tömeges élménnyé válik a művészet.

– Ahol élő művészet van, ott a karakteres színélmény megjelenésének pompája az élet minden részét áthatja. Ma már szinte csak a középkori képeken (Rubens: Mezőről hazatérő asszonyok) látunk népviseletbe öltözött embereket, favillával a vállukon. Ortega a harmincas években megfogalmazta, hogy „minden művészet arisztokratikus”, vagyis mindennek meg kell adni a módját, ahogyan Széken is tették és teszik ma is. A rang utáni kapaszkodás, a falu szája egyben fegyelmezettséget, tartást adott a közösségnek, olyan életminőséget, amely a legszegényebb réteget is ösztönözte a szebbre és a többre, ezáltal távol tartva őt az önpusztító beletörődés mélységétől. Például a hozomány minden családban rangot, büszkeséget, tisztességet jelentett, arra sarkallt minden társadalmi réteget, hogy több legyen. Ez a gyarapodás nem csak anyagi, hanem kulturális gyarapodás is volt. A szöttek, varrottasok számának növelése a hozományban a minták, motívumok megsokszorozását, megújulását is jelentette, természetesen csak egy minőségi kereten belül. Ennek igényléséhez, létrehozásához, megalkotásához szellemi kapaszkodás is szükségeltetett. Egészséges versengés volt ez a szépítésért, formai gazdagodásért, formai milyenségért. Egy kifinomultabb formavilág létrejöttét segítette elő. Erről tanúskodik nagyanyám visszaemlékezése is: „Mindig mondtam édesanyámnak, hogy csináljunk olyan mintát, hogy kicsi tulipánt legyen rajta, mert én nem láttam a természetben ilyen nagy tulipántot. Azt mondta: ha szeretik ezt is, akkor minek törje a fejit, hogy mást alakítson. De mikor édesanyám 1914-ben meghalt, én elmentem szolgálni, s ott mind rajzoltam, amíg sikerült a kistulipántos minta.” [Kocsis Mártonné: Önéletírás, kézirat.] A népművészet nem akar sokat mondani, nem kell mindenáron megmagyarázni, és akár a teremtésig is visszavezetni. A népművészet magától is érthető.

Juhos Kiss Sándor képei sem szorulnak magyarázatra.

Azon az estén Telki fölött valamennyi kigyúló csillag rézpatkót fényesített egy széki tulipántos csizmán...

Széki Soós János

Juhos Kiss Sándor – Stációk (reprodukció: Gombos Ferenc)

Juhos Kiss Sándor festményei

(reprodukció: Gombos Ferenc)

Juhos Kiss Sándor – A nándorfehérvári csata 550. évfordulójára (*reprodukción: Gombos Ferenc*)

Fafaragó-, nemeztárgy készítő tábor, gyékénytárgy készítő-, gyöngyfűző-, és hímző táborok

A tábor időpontjai: 40 óras (5x8 óra) kurzusok, hétfőtől péntekig 9-17 óráig
 A táborok helyszíne: Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ
 Résztvételi díj: 20.000 Ft ebédrel
 Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ
 1165 Budapest, Csinszka u. 27.
 Tel/Fax: 407-1502
 Email: fazekaskozpont@mail.datanet.hu

Kalocsai Gyerektábor

2006. június 18-22.

A Kalocsa környéki táncmagományokra, kézműves örökségre épülő táborban a vidék hagyományos szellemi és tárgyi kultúrájával is ismerkedhetnek a gyermekek. A tábor a Dombori – sportolásra, strandolásra is alkalmas – üdülőtelepen kerül megrendezésre. Ez évben a táborba kisiskolásokat várnak a szervezők.

Szervezi: Az Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület
 Információ: Perityné Farkas Éva
 6300 Kalocsa, Petőfi u. 26.
 Tel: 78/465-987, 70/334-6191,
 bokretaeva@citromail.hu

V. Kézműves, népzene- és néptánc tábor szörvényban élő gyerekek számára (meghívásos)

Választás, Kolozs megye, 2006. június 18-25.
 Nemezelés, agyagozás, gyöngyfűzés, batikolás, népi játékok, népdal és néptánc oktatása
 Rendező: Kallós Zoltán Alapítvány
 Jelentkezés, részletes információk Erdélyben: Kallós Zoltán Alapítvány, B-dul 21 Decembrie 1989 Nr. 16
 400105 Cluj-Napoca
 Tel./fax: 0040/264-598-813
 E-mail: zoltan@cluj.astral.ro
 www.kallos.org.ro
 Magyarországon:
 – Pestúj helyi Közösségi Ház, Pintér Zsuzsanna, 1158 Budapest, Szűcs István út 45.
 Tel./fax: 410-7168
 – Aranytíz Művelődési Központ, Ötvös Györgyi, 1051 Budapest, Arany J. u. 10.
 Tel.: 354-3400, fax: 354-2404
 Honlap: www.aranytiz.hu

Gyermektábor Röszkén

2006. június 19-23.

VIII. Duna-Tisza-Körös-Maros Euroregio nemzetközi néptánc-, népzene-, és kézműves tábor, amelyben sárközi táncokkal ismerkedhetnek a jelentkezők. A táncoktatást néprajzi, tánc történeti előadások, archív filmvetítések egészítik ki, vetélkedők, kézműves foglalkozások színesítik.
 Szervező: Szeged Táncgyűttes Alapítvány
 Az Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület szakmai ajánlását bíró regionális szaktábor.
 Helyszín: Művelődési Ház, Röszke

Célja: A néphagyományaink iránt érdeklődő, a régió területén élő magyar fiatalok oktatása, kapcsolatok építése.

Résztvevők:

- Jugoszlávia: Vajdaságból
- Románia: Temes megyéből, Bihar megyéből
- Magyarország teljes területéről várjuk a 10-14 éves táncosok jelentkezését.

A tanítandó táncrend: Sárközi táncok

Várható létszám: 120 fő

Elhelyezés: A röszei sportszarnokban /

Hálószakot, takarót hozni kell! /

Szakmai vezető: Nagy Albert együttesvezető - koreográfus - instruktör

Kézműves foglalkozások: Jazimiczky Éva

táncpedagógus / Az SZTA Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója /

Információ: Jazimiczky Éva

6722 Szeged, Kálvária sugárút 14.

Tel., fax: 62/422-251,

E-mail: sztaami@t-online.hu

Kézműves gyerektábor

2006. június 19-23.

A meghirdetett táborok napközis jelleggel működnek 8-17 óráig.

A csoportok létszáma max: 15 fő. A résztvevők

általában kisiskolás korúak, 6-13 évesek. A

foglalkozások 9-12-ig és 13-16 óráig tartanak.

A szabadidőben lehetőség van kötetlen játéokra,

a Fazekas Központtal egy épületben levő

óvoda udvarán. Déléltőlként agyagoznak

a gyerekek, délután minden nap más

természetes anyaggal dolgoznak (pl: nemezelés,

gyékénykötés, fonás-szövés). A foglalkozásokat

rutinós pedagógusok tartják.

Helyszíne: Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas

Központ

Oktatók: Laukóné Solawa Éva, Farkas Judit,

Rónai Ági, Csiki Lóránt

Résztvételi díj: 20.000 Ft, amely tartalmazza a

napi háromszori étkezést és az anyagköltséget.

Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ

1165 Budapest, Csinszka u. 27.

Tel/Fax: 407-1502

Email: fazekaskozpont@mail.datanet.hu

Selyemfestő tábor

Marczibányi Téri Művelődési Központ

2006. június 19-23.

9-99 éveseknek, 9-14 óráig.

A selyemfestés hagyományos technikája

mellett megismerkedünk a kontúrozással,

akvarell technikával, sómarással és a selyemfilc

használatával. Tervezünk és alkotunk ezzel

a nagyszerű anyaggal, melyet az ember már

több ezer éve ismer. Dísz tárgyakat, használati

tárgyakat készítünk, melyek természetesen

hazavihetők: zsebkendő, sál, kendő.

Vezeti: Szathmári Éva

Résztvételi díj: 15.000 Ft; és 10.000 Ft

anyagköltség

További információk: 70/335-6282

Radírporok tábor

Marczibányi Téri Művelődési Központ

2006. június 19-23.

6-9 éveseknek, 9-13 óráig.

Játékos alkotás, kreativitás, művészet, kézművesség.

Játék az anyagok, színek, formák világában.

Táborvezető: Jókuti Eszter

Résztvételi díj: 13.000 Ft

További információk: 30/272-7022

Tücsök Zeneóvodás tábor

Marczibányi Téri Művelődési Központ

2006. június 19-23.

4-8 éveseknek, 9-13 óráig

Zenés, énekes foglalkozásokra várjuk a 4-8

éves gyermekeket, akik szívesen töltenek el egy

hetet jó hangulatban, sok zenével.

Ismerkedünk énekekkel, játékokkal,

hangszerekkel és kézműveskedéssel.

A foglalkozásokat képzett zenepedagógus és

tapasztalt óvónő vezeti.

Résztvételi díj: 13.000 Ft

További információ:

Fenyvesi Szilvia – 30/409-0225

Újhutai gyerektábor

2006. június 20-26.

A Zempléni hegységben lévő, gyönyörű

fekvű ifjúsági táborban a Zemplén

és Abaúj táncanyagából választják ki a

szervezők a tanuló táncanyagot. A

tánc tanulást népi játékokkal, kézművességgel,

túrákkal, sárospataki kirándulással – a vár

megtekintésével, fürdőzéssel – színesítik.

Szervezi: Az Örökség Gyermek Népművészeti

Egyesület

Információ: Darmos István

(A Művelődés Háza)

3950 Sárospatak, Eötvös u. 6.

Tel., fax: 47/312-812

E-mail: darmospisti@freemail.hu

Gyermektábor Abádszalókon

2006. június 20-24. (alsós gyerekeknek)

12. alkalommal táboroznak a táncosok a

Tisza-tó partján, kézművességgel, népzenei

koncertekkel.

A kisebbek dél-alföldi, rábaközi, moldvai

és jászági játékokat, táncokat, a nagyobbak

vajdaszentiványi, bonchidai, somogyi és palóc

táncokat tanulhatnak.

Szervezi: Az Örökség Gyermek Népművészeti

Egyesület

Információ: Bakonyi István

5350 Tiszafüred, Pf. 40.

Tel: 59/350-222, 20/9619-266

Fax: 403-9850,

E-mail: patrya@freemail.hu

www.telepatria.hu

IV. Tekerős szaktábor Szentesen

2006. június, 21-25.

Táborunk a szentesi tekerőmuzsika

hagyományával foglalkozik.

Estéknként Padkaporos-bál.

jelentkezés drótpostán: teka@mail.datanet.hu

Tel: Havasréti Pál: 30/940-1242

Puskás Gabriella: 30/475 3161

http://w3.datanet.hu/~teka/szentest.html

**Tehetséges gyermektáncosok tábora
Kiscsősz, 2006. június 23-28.**

Szervező: Apte Művészeti Egyesület – Néptáncosok Baráti Köre
A tábor résztvevői létszáma legfeljebb 40 fő.
Fő célja egy mezőszégi település, Vajdakamarás táncának magasabb szintű elsajátítása.
Olyan 10-14 éves gyerekek jelentkezését várjuk, akik rendelkeznek a bonyolultabb erdélyi táncok elsajátításának technikai alapjaival. Szerencsésnek tartanánk táncos párok jelentkezését, de természetesen egyéni jelentkezőket is fogadunk. A jelentkezéseket a beérkezés sorrendjében tudjuk elfogadni.
A tábor felelősei, oktatók: Tahin Ildikó, Kovács Norbert, Vastag Richárd táncpedagógusok
Segítők: Borbács Magdolna pedagógus, Borbács Mária gyógytornóvízy szakértő. Kiss István kismesterség oktató
A tábor a táncoktatás mellett kirándulások, környezetismereti, kézműves foglalkozások, táncestek tarkítanak. A tábor végére zenekart is hívunk. A tanítást a helyi kultúrházban végeznénk, étkezést naponta háromszor, éhes gyerekeknek többször biztosítunk. Szállás helyi vendégházakban (három parasztházban). Mindhárom ház fürdőszobával felszerelt.
A részletesebb programot a későbbiekben a jelentkezőknek küldünk. A tábor díja 12.000 Ft, mely minden költséget takar.
Jelentkezés végső határideje: 2006. április 30.
A jelentkezési lapokat a fenti címre, e-mailre, vagy faxra kérjük küldeni!
Információ:
Kovács Norbert Cimbi szolgálhat a 20/378-6459-es telefonon.
Apte Művészeti Egyesület – Néptáncosok Baráti Köre
8451 Ajka-Padragkút, Iparos u. 5.
tel./fax: 88/243-125

**Népdalkörvezetők XIV. Kárpát-medencei
Továbbképző Tábora**

Szentes Városi Üdülő
8264. Szigliget, Külsőhegyi út 66.
2006. június 24-30.
A Vass Lajos Népzenei Szövetség XIV. alkalommal szervezi meg a Kárpát-medencei Továbbképző Tábort.
Kiemelt témakör: Felső-Tiszavidék; Bartók Béla születésének 125. évfordulója
A kiemelt témakör mellett kiscsoportos foglalkozás keretében ismerkedünk a többi dialektus terület dalaival.
Részvételi díj: (szállás, étkezés, oktatás, szakmai anyag, idegenforgalmi adóval együtt):
Kőházban: 33.000 Ft
Kőházban korlátozott számban tudunk helyet biztosítani.
Faházban: 31.000 Ft
Sátorban: 27.500 Ft
Pályázati támogatás függvényében a részvételi díjból kedvezményt biztosítunk.
Jelentkezési határidő: 2006. május 5.
Jelentkezni a jelentkezési lap visszaküldésével, továbbá 15.000 Ft előleg befizetésével lehet, amelyet kérünk a Vass Lajos Népzenei

Szövetség Budapest 11701004 – 20178983 számú számlájára átutalni, vagy a jelentkezés után igényelt csekken befizetni.
Jelentkezési lap letölthető a Szövetség honlapjáról: www.vasslajos-szov.hu
Tervezett előadók:
Olsvai Imre: 125 éve született Bartók Béla:
Bartóki C osztály meghatározása
Dr. Gerzánics Magdolna: Bartók korai gyűjtése
Borsi Ferenc: A népzene színpadi megjelenítésének kérdései: Citera feldolgozás lehetőségei
Vass József: Vass Lajos emléke – részletek a „Repülj Páva” felvételeiből –
Joób Árpád: Felső-Tiszavidék népzenei hagyományai: Szabolcs-Szatmár-Bereg népzeneje
Kovács Norbert, Timbura Zenekar: Felső-Tiszavidék táncai, Táncházt
Szakmai vezetők: Borsi Ferenc, Bodza Klára, Tanai Erzsébet, Juhász Erika, Falkai Gyuláné, Széles András
Mindenkint sok szeretettel várunk!
Információ: Vass Lajos Népzenei Szövetség 1011 Budapest, Corvin tér 8.
Tel: 30/271-9470, 20/518-5298, 87/461-451

Gyermektábor Abádszalókon

2006. június 25.- július 1. (felsős gyerekeknek)
12. alkalommal táboroznak a táncosok a Tisza-tó partján, kézművességgel, népzenei koncertekkel. A kisebbek dél-alföldi, rábaközi, moldvai és jászszági játékokat, táncokat, a nagyobbak vajdaszentiványi, bonchidai,

somogyi és palóc táncokat tanulhatnak.
Szervezi: Az Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület
Információ: Bakonyi István
5350 Tiszafüred, Pf. 40.
Tel: 59/350-222, 20/9619-266
Fax: 403-9850,
E-mail: patrya@freemail.hu
www.telepatria.hu

Dudaiskola

Somogyi népzenei-, néptánc és kézműves tábor
Szenna, 2006. június 25 – július 1.
Külső- és belső-somogyi kézműves-, tánc- és zenetanítás
Ének: Nyitrai Mariann
Furulya: Juhász Zoltán, Badacsonyi Lajos, Csikvár Gábor
Hosszúfurulya: Dsupin Pál
Citera: Husi Gyula
Duda, drávamenti horvát duda: Végh Andor
Drávamenti horvát tambura: Eredics Áron
Vonósok: Bergics Lajos
Tánc: Czigány Tamás, Csikvár Timea, Horváth Tibor, Zóka Éva
Szakmai előadások, táncok, kirándulás, kézművesség: kendővarrás, fafaragás, hajfonatok, gyöngyészerek készítése
Meghívott vendégek: Csepinszky Mária, Olsvai Imre, Andrásfalvy Bertalan; somogyi adatközlő zenészek, táncosok
Részvételi díj: kb. 11.000 Ft (családi-, csoportos kedvezmény), szállás, étkezés
Jelentkezési határidő: 2006. május 31.

Jelentkezés, információ: Lázi-dombi Kulturális Egyesület
7477 Szenna, Tildy Z. u. 31.
Tel.: 82/484-198; 20/584-5507
Fax: 82/584-031
e-mail: brigi@kapos-net.hu
www.wallinger.tar.hu

Ékszerkészítő tábor

Budagyöngye Közösségi Ház
2006. június 26-30.

10 éves kortól, 9-13 óráig
Különböző korok, stílusok megismerésén keresztül egyénre formált ékszerek készítése már ismert és új-szerű anyagokból.
Táborvezető: Jókuti Eszter
Részvételi díj: 13.000 Ft
További információk: 30/272-7022

Kétegyházi gyermek néptánc tábor

2006. június 26-30.

Kétegyházi román táncok tanítása, színes kiegészítő programokkal, tánc házzal, kézművességgel kiegészítve. A szervezők 10 éves kortól várják a jelentkezőket.
Információ: Halmi Zoltán
Tel.: 20/468-2131

Margitai tábor

2006. június 26-30.

Szervező: Szeged Táncegyüttes Alapítvány
Helyszín: Margita
A tanítandó táncanyagok: Gyermekek játékok; Dél-dunántúli táncok és Szatmári táncok
Várható létszám: 130 fő (2 csoportban)
Célja: A néphagyományaink iránt érdeklődő, a régió területén élő magyar fiatalok oktatása, kapcsolatok építése.
Részvevők: Románia: Bihar megyéből várjuk a 6-14 éves táncosok jelentkezését.
Elhelyezés: Sportszarnokban
Szakmai vezető: Nagy Albert együttesvezető - koreográfus - instruktor
Néprajzi előadók:
Kallós Zoltán és Borbély Jolán
Kézműves foglalkozások: Jazimiczky Éva táncpedagógus (az SZTA Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója)

Bővebb felvilágosítás:
Szeged Táncegyüttes Alapítvány
6722 Szeged, Kálvária sgt. 14.
Tel./Fax.: 62/422-251
E-mail: sztaami@t-online.hu
Pocsaly Zoltán, Margitta polgármester
Fügedy Anikó-Erzsébet
Str Bujuroelui IV. 21.
415 300 Bihar
Tel.: 0040-259-363-419

Mezőhegyesi Gyermektábor

2006. június 26-30.

A XXV. Mezőhegyesi Gyermek Néptánc Táborban a jelentkezőkkel és oktatókkal egyeztetett táncanyagok tanítása mellett kézműves programok, lovas foglalkozások – lovaglás, kocsikázás – tánc ház, strandolás várja a gyermekeket. Szervezi: Az Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület
Információ: Gergely Erzsébet (József A. ÁMK.)
5820 Mezőhegyes, Béke park 1.
Tel., fax: 68/466-103,

Mesterkurzus tábor

(fazekas oktatók részére továbbképzés)

2006. június 26. és július 1.

Speciális kurzust szervez, fazekas szakmai néprajzot és fazekas szakmai gyakorlatot oktató kollegák számára. A kurzust, mint szakmai továbbképzést kínáljuk fel, ami segítheti, a közös tantárgyi oktatásfejlesztést, és a követelmények szintjének kiegyenlítését, az ország különböző képző intézményeiben zajló (iskolarendszeren belüli és iskolarendszeren kívüli) fazekas-képzések között. Helyszíne: Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ
Oktatók: Hadikfalvi Andrea fazekas szakoktató, Csupor István néprajzkutató
Témája: színes Mohács
Részvételi díj: 24.000 Ft ebédrel
Korosztály: fazekas oktatók részére
Szálláslehetőség: érdeklődni a Fazekas Központban
Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ
1165 Budapest, Csinszka u. 27.
Tel/Fax: 407-15-02
Email: fazekaskozpont@mail.datanet.hu

Betyártábor Galgahévízen

2006. június 26 - július 2.

9-16 éves gyermekek számára sok kalanddal, néptáncal, lovaglással erőnléti- és bátorságpróákkal. Nádkunyhóépítés, síp-, kanál-, stb.-faragás, nemezelés, fonás, lovaglás, eszközös táncok, csülkőzés, métázás, rabló-pandúr az éjszakában.
Információ: Balla Tímea és Balla Zoltán
2193 Galgahévíz, Dobó I. u. 24.
Tel.: 28/591-515, 20/313-5419

XXV. Mezőhegyesi Gyermek Néptánc tábor

2006. június 26-30.

A jelentkezőkkel és az oktatókkal egyeztetett táncanyag tanulása mellett a résztvevők belekóstolhatnak a egyes népi kismesterségekbe is, valamint lovaglás, lovas kocsikázás, strandolás várja a gyerekeket.
Szállás: kollégiumi elhelyezés, ellátás: napi négyszeri étkezés a Centrál Étteremben
A részvételi díj: 14000 Ft/fő.
Információ: Gergely Erzsébet,
József Attila ÁMK
5820 Mezőhegyes, Béke park 1.
Tel.: 68/466-103, fax: 68/467-632

X. Népművészeti gyermektábor Tiszadobon

2006. június 26-tól július 2-ig

Délelőtti programok: sokféle kézműves foglalkozás, nemezelés, agyagmunkák, gyöngyfűzés, szövés, fonás, fafaragás, egyszerű népi hangszerek és játékok készítése, ékszerek rézből, csontból, bőrből, fából, fűszat és horgászat. Délben közös tánc és daltanulás, ismerkedés népi játékokkal élő zenére. Délután fürdőzés a holtági homokos strandon, vagy kirándulás, kastélynézés. Esténként közös játék, tánc vagy vetélkedő, lefekvés előtt mese, diavetítés.
Vendégeink csángó táncosok, zenészek, énekesek és gyermekek Moldvából.
Helyszín: Tiszadob, Széchenyi István Általános Iskola, Károly Mihály u. 7.
Szállás: ágyakkal és ágyneművel berendezett osztálytermekben melegvízes zuhanyzási lehetőséggel. Ellátás: napi három étkezés tízórai, vagy uzsonna lehetőséggel az iskolai ebédlőben.

Díjazottaink

2006. március 15-e alkalmából

KOSSUTH-DÍJ

Petrovics Emil Kossuth-díjas zeneszerző, kiváló művész

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE (POLGÁRI TAGOZAT)

dr. Pesovár Ernő, a néprajztudomány kandidátusa, Kossuth-díjas tánc-folklorista, koreográfus

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJE (POLGÁRI TAGOZAT)

dr. Hoffmann Tamás etnográfus, a néprajztudomány kandidátusa

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ARANY ÉRDEMKERESZT

Várnai Ferenc zeneszerző és népzene kutató

HARANGOZÓ GYULA-DÍJ

Farkas Zoltán „Batyú” néptáncművész, koreográfus

Énekes István koreográfus

Kovács Gerzson Péter koreográfus, táncos, látványtervező

SZABOLCSI BENCE-DÍJ

Lampert Vera, az USA Brandeis University zenetörténésze

Domokos Mária, az MTA ZTI tudományos főmunkatársa

A Magyar Köztársaság Érdemes Művésze

Román Sándor Harangozó Gyula-díjas táncművész

Utazás: vonattal, illetve a tiszalúci állomástól kisbusszal. Indulás hétfőn reggel, visszaérkezés vasárnap este a kísérettanárok felügyeletével. Az orvosi felügyeletet a helyi önkormányzat biztosítja.

Tábordíj: 26.000 Ft (Az utazást is tartalmazza). Részletfizetési lehetőség: 8 x 3.000 Ft, októbertől májusig, valamint 2.000 Ft júniusban. A jelentkezéseket a korlátozott szálláshelyek miatt (70 fő) a beérkezések sorrendjében az első befizetéssel tudjuk elfogadni. Április 30-a után a fennmaradó szállásokra, vagy a visszamondással felszabaduló helyekre lehet jelentkezni. Részletes írásos tájékoztató és szülői értekezlet három héttel az indulás előtt lesz. Szervező: Gyepük Népe Közhasznú Alapítvány. Jelentkezés és információk: Tündik Tamás néptáncoktatónál. Tel: 23/422-019, Mobil: 30/260-9467

Gyerektábor Hollókőn

2006. július 2-8.

Palóc tánc- és kézműves tábor, amelyben a hagyományos kismesterségek – csuhé, gyékény, agyag, bőr, csipke – mellett a tájegység táncgyománnyával ismerkedhetnek az érdeklődők, s képet kaphatnak e település hagyományos kultúrájáról, Nógrád Megye néprajzi értékeiről.

Szervezi: Az Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület

Információ: Gyebnár László

Tel: 20/399-4644,

gyebnarok@t-online.hu

XI. Ifjúsági kézműves, népzene- és néptánc tábor

Válaszút, Kolozs megye, 2006. július 2-9.

(már csak sátorhely van)

Rendező: Kallós Zoltán Alapítvány

Jelentkezés, részletes információk

Erdélyben: Kallós Zoltán Alapítvány,

B-dul 21 Decembrie 1989 Nr. 16

400105 Cluj-Napoca

Tel./fax: 0040/264-598-813

E-mail: zoltan@cluj.astral.ro

www.kallos.org.ro

Magyarországon:

– Pestújhegyi Községi Ház, Pintér Zsuzsanna, 1158 Budapest, Szűcs István út 45.

Tel./fax: 410-7168

– Aranytíz Művelődési Központ, Ötvös Györgyi, 1051 Budapest, Arany J. u. 10.

Tel.: 354-3400, fax: 354-2404

Honlap: www.aranytiz.hu

Suvadás Kézműves- és folklórtalálkozó

Arló, 2006. július 2-8.

XVI. alkalommal kerül megrendezésre a „Suvadás” kézműves tábor és folklórtalálkozó az Arlói tó kempingjében. A résztvevők gazdag kínálatból választhatnak mesterséget – lehet többet is –, amelyben tevékenykedni szeretnének. A különféle tájegységek táncainak elsajátítására napközben is lehetőséget biztosítunk. Az esték hangulatos eltöltéséről a tábor zenei házigazdája, a Dűvő zenekar gondoskodik.

Táncház minden este kifulladásig.

További információk: Polgármesteri Hivatal,

3663 Arló, Ady Endre út 162.

Tel.: 48/544-520, fax: 48/544-540

E-mail: tajhazeskonyvtar@freemail.hu;

honlap: www.arlo.hu

Szenterzsébeti Cigányfesztivál és tábor

Eliseni, Hargita Megye, Románia

2006. július 2-9.

Programok:

– roma mesterségbemutató és vásár

– roma tánc tanítás énektanítás és nyelvtanítás

– játékok, próbák

– esténként cigány zenészekkel tánc ház reggelig

Szálláslehetőség házaknál, sátorozási lehetőség Strandolási lehetőség a falu határában...

További információ:

Kóré Géza 0040-266-221-087

Élménybeszámoló:

Kőnig Ferenc 20/395-84-77

Kézműves gyerektábor

2006. július 3-7.

A meghirdetett táborok napközis jelleggel működnek 8-17 óráig.

A csoportok létszáma max: 15 fő. A résztvevők általában kisiskolás korúak, 6-13 évesek. A foglalkozások 9-12-ig és 13-16 óráig tartanak. A szabadidőben lehetőség van kötetlen játéokra, a Fazekas Központtal egy épületben levő óvoda udvarán. Délelőttönként agyagoznak a gyerekek, délután minden nap más természetes anyaggal dolgoznak (pl: nemezelés, gyékénykötés, fonás-szövés). A foglalkozásokat rutinos pedagógusok tartják.

Helyszíne: Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ

Oktatók: Laukóné Solawa Éva, Farkas Judit,

Rónai Ági, Csiki Lóránt

Részvételi díj: 20.000 Ft, amely tartalmazza a napi háromszori étkezést és az anyagköltséget.

Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ 1165 Budapest, Csinszka u. 27.

Tel/Fax: 407-15-02

Email: fazekaskozpont@mail.datanet.hu

X. Moldvai csángó tánc tábor Tiszadobon

2006. július 3-9.

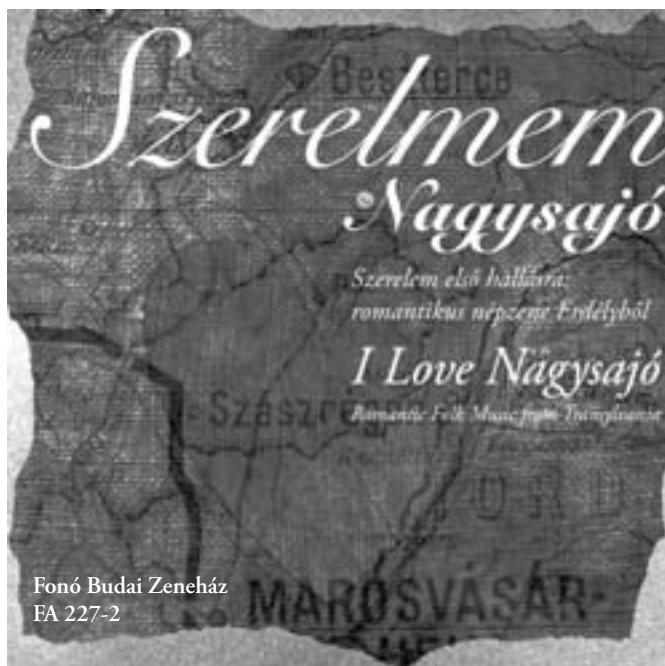
Programok: negyven moldvai csángó tánc tanítása kezdőknek és haladóknak, valamint táncgyűtteseknek

– csángó népdalok tanítása

– hangszeres oktatás /furulya, kaval, koboz, dob/

– esetenként tánc ház

– előadások a moldvai csángó magyarokról

Az erdélyi Mezőség északkeleti szögletében, a Székelyföld szomszédságában található Nagysajó községet Kis-Magyarországon jószerevével csak azok ismerik, akik felfigyeltek ennek a falunak a gazdag táncgyománnyára, s még inkább rendkívüli hangszeres népzenejére. Kallós Zoltán készítette a nagysajói zenészekkel az első felvételeket, még a hatvanas évek közepén. Még hozzá egészen sajátos körülmények között: a Gyimes völgyében, ahol a muzsikusként dolgoztak. A lemezen szereplő muzsikusként alkalmi társulását a szenvedély hozta össze, a nagysajói népzene a szenvedélyes szeretete. Ezért a lemez nem feltétlenül a falu hangszeres népzenejének adatközlési igényű, pontos lenyomata akar lenni, sokkal inkább a meghitt kamarazenélés és a muzsika újra átélésének örömmünnepe. Nem titkolt célja a hallgatónak is átadni azt a ritka élményt, amit egykoron a nagysajói zenével való találkozásuk jelentett: szerelmem első hallásra. Ha van a magyar népzene a romantikus, áradó melódiájú vonulata, akkor az a nagysajói hangszeres zene, a szerelmesek zenéje. Feszességében is nyugodt, hullámszerűségében is sodró, paraszti tárgyilagosságában is érzelemgazdag. Szóval: nyugodt is, sodró is, érzelmes is: mint a Szerelmem... Higyjék meg, ezen a világon a legnagyobb dolog a szerelmem! Ha nincsen társad vagy szeretetlen társval kell élni, olyan, mintha örökké homályban vónál. Ha van kit szeress, s téged is szeretnek, magad virág vagy s örökké süt reád a Nap.” A muzsikusként – Székely Levente, Mester László, Nagymarosy András, Hetényi Milán – ezzel a lemezzel köszöntik Kallós Zoltánt 80. születésnapja alkalmából.

A tábor vendégei csángó zenészek, énekesek és táncosok

Furulyán és kaválon tanítanak Legedi László István és Hodorog András Klézseből, kobzán Paun Vaszile, hegedűn Aurél Mandache, valamint Földi Lehel és a Sült Zenekar.

A táncokat tanítja Tündik Tamás a moldvai Külsőrekecsinből és Somoskáról érkező ifjúsági csoportok közreműködésével.

Egyéb programok: az Andrássy kastély megtekintése, strandolás minden nap (és éjszaka) a falu kiépített holtági strandján. Helyszín: Tiszadob, Széchenyi István Általános Iskola Károlyi M. u. 7.

Szállás: 1.600 Ft/nap ágygal, ágyneművel berendezett osztálytermekben (ezek száma korlátozott, foglalásuk részletfizetéssel lehetséges), sátorhely 800 Ft/nap.

Étkezés: napi 1.700 Ft /bontható/

Táboridj: napi 1.500.- Ft

Kedvezmények: – 10 fős csoportnál egy főnek, a táboridj összköltség a teljes hétre 2006. május 5-ig befizetve.

26.000 Ft, 20 fős csoportnál a részvétel ingyenes.

– a táboridj 8-10 éves korig 1.000 Ft, kisebbek után nem kell fizetni.

Nem minden kedvezmény vonható össze, igénybevitelükhöz hívja az információs vonalat.

Jelentkezés és információ: Gyepük Népe Alapítvány, Tündik Tamás, 2040 Budaörs, Szivárvány u. 8. X/59.

Tel: 23/422-019, 30/260-9467

Szamoskér-Liget tábor

2006. július 3-9.

A táborba érkezők egy héten keresztül ismerkedhetnek a nyírségi és györfalvi táncokkal oktatók adatközlők segítségével.

Néprajzi előadások, énektanulás, esti táncházak, népi játékok, Szamos-parti túrák színesítik a programot.

A tábor szervezői:

Spisák Krisztina és Teremi László

Igény szerint több turnust is szervezünk.

Bővebb felvilágosítás:

70/33-81-773, 70/33-81-774

e-mail: ligetami@t-online.hu

Selyemfestő tábor

Budagyöngye Közösségi Ház

2006. július 3-7.

9-99 éveseknek, 9-14 óráig

A selyemfestés hagyományos technikája mellett megismerkedünk a kontúrozással, akvarell technikával, sómarással és a selyemfilc használatával.

Tervezünk és alkotunk ezzel a nagyszerű anyaggal, melyet az ember már több ezer éve ismer. Dísz tárgyakat, használati tárgyakat készítünk, melyek természetesen hazavihetők: zsebkendő, sál, kendő.

Vezeti: Szathmári Éva

Részvételi díj: 15.000 Ft; és 10.000 Ft anyagköltség

További információk: 70/335-6282

XV. „MÉTA” Népzenei és Néptánc tábor Karád, Művelődési Ház, 2006. július 8-16.

Zeneoktatás:

hegedű: Salamon Beáta, Römer Ottó,

Virágvölgyi Márta

brácsa: Nagy Zsolt (haladók); Papp Endre

(kezdők)

bőgő: Mohácsy Albert

haladó fúvósok: Gera Attila

Tánc tanítás: Gerlecz László és párja, Lőrincz

Hortenzia és párja, Pajor János és Fejes Tímea

Az elhelyezés sátorban vagy termekben

történik. Ha sátorozol, akkor minden

felszerelést magadnak kell hoznod. Ha

teremben szeretnél lakni, akkor igényedet

előre kell jelezned, mert erre csak korlátozott

számban van lehetőség! Házaknál is tudunk

szállást biztosítani (1.500-2.500,- Ft / éjszaka).

Térítési díjak fizetése érkezéskor a helyszínen!

A szállás elfoglalása 8-án 14 órától lehetséges.

Jelentkezési lapodhoz kérjük, mellékelj egy

felbélyegzett válaszborítékot.

Jelentkezési határidő: 2006. június 10.

Jelentkezési cím:

Almásy Zsuzsanna 2601 Vác, Pf: 342

Pontos információ (árak stb.)

áprilistól: Almásy Zsuzsanna: 30/6394-219,

ald-fa@axelero.hu

Pajor János: 30/377-3537 www.metafolk.hu

Salamon Bea: 30/272-4283

VIII. Marosszéki Népzene és Néptánc tábor Jobbágytelke, Maros m., 2006. július 9-16.

Haladóknak mezőpaniti és nyárádselyei

táncokat tanít László Csaba és László Zsolt

Kezdőknek nyárárdmenti táncokat Kádár

Elemér.

Muzsikálnak a péterlaki zenészek, Csiszár

Aladár vezetésével, valamint Molnár Szabolcs

és zenekara, Bartis Zoltán „Kicsi” és barátai, és

az Öves együttes.

Állandó kézműves műhely működik,

szakirányító: Moldován Emese

Népzeneoktatás, szakirányító: Sinkó András,

népdalokat tanít Kásler Magda

Néprajzi előadásokat tartanak: Barabás

László, Táncos Vilmos, Balázs Lajos, Balássy

Enikő Minden este táncház, fellépnek

hagyományőrző együttesek, adatközlő

zenészek, táncosok és énekesek.

Szervező: Folk Center Alapítvány,

Marosvásárhely, társszervező: Helyi

Önkormányzat.

E-mail: folkc@rdslink.ro

Honlap: www.hhrf.org/folkc

Információ: Ferenc Zsolt

Tel: 0040/722-318-035

0040/723-185-718

0040/744-69-9915

Gyerektábor Hollókőn

2006. július 9-15.

Palóc tánc- és kézműves tábor, amelyben

a hagyományos kismesterségek – csuhé,

gyékény, agyag, bőr, csipke – mellett a

tájegység táncagyományával ismerkedhetnek

az érdeklődők, s képet kaphatnak e település

hagyományos kultúrájáról, Nógrád Megye

néprajzi értékeiről.

Szervezi: Az Örökség Gyermekek Népművészeti

Egyesület

Információ: Gyebnár László

Tel: 20/399-4644,

gyebnarok@t-online.hu

Aranyosszéki tábor

2005. július 9-16.

Várfalva (Moldovenesti, Torda mellett)

Információ: Kolozi Ernő,

tel.: 0040-744-208-765,

ernokolozsi@yahoo.com

Szalma Anca, szalmaanca@yahoo.hu

III. Népművészeti és Pásztortábor

Hajdúböszörmény, 2006. július 9-16.

Immár harmadik alkalommal ad otthont

népművészeti és pásztortábornak a

hajdúböszörményi Helyszín: Földközi

Ifjúsági Szabadidőközpont

Táborunkban két helyszínen zajlik folyamatos

táncoktatás: bökönyi táncok; Hercz Beáta,

Hercz Vilmos; domaházi táncok; Péter Zsuzsa,

Busai Norbert

Egész héten keresztül kézműves oktatások

kezdőknek és haladóknak több helyszínen:

bőrmívesség, fazekasság, kosárfonás,

teknővájás, fafaragás, batikolás, nemezelés.

Ezen kívül programunkban szerepel még:

lovaglás, fűszár, strandolás, népi játékok,

daltanulás, múzeumlátogatás.

Vendégeink lesznek: hortobágyi csikósok,

domaházi, bökönyi, széki adatközlő zenészek,

táncosok.

Szállás kőházban (korlátozott számban,

jelentkezési sorrendben), vagy sátorban.

Étkezés (igény szerint) napi háromszor pásztor

ételek.

Táboridj: sátorban: 13.000 Ft

kőházban: 17.000 Ft, mely tartalmazza a

szállás és a programokon való részvétel díját.

Az étkezéseket a jelentkezési lapon lehet

megrendelni jutányos áron.

Jelentkezési határidő: 2006. június 2.

Érdeklődni: Bocskai Néptáncegyüttes

4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 4.

bocskaineptanc@freemail.hu

Szűcs János: 70/330-68-05

Kézműves gyerektábor

2006. július 10-14.

A meghirdetett táborok napközis jelleggel

működnek 8-17 óráig.

A csoportok létszáma max: 15 fő. A résztvevők

általában kisiskolás korúak, 6-13 évesek. A

foglalkozások 9-12-ig és 13-16 óráig tartanak.

A szabadidőben lehetőség van kötetlen játékra,

a Fazekas Központtal egy épületben levő

óvoda udvarán. Déllelőttként agyagznak a

gyerekek, délután minden nap más természetes

anyaggal dolgoznak (pl.: nemezelés,

gyékénykötés, fonás-szövés). A foglalkozásokat

rutinos pedagógusok tartják.

Helyszíne: Dr. Kesz Mária Alapítvány Fazekas

Központ

Oktatók: Laukóné Solawa Éva, Farkas Judit, Rónai Ági, Csiki Lóránt
Részvételi díj: 20.000 Ft, amely tartalmazza a napi háromszori étkezést és az anyagköltséget.
Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ
1165 Budapest, Csinszka u. 27.
Tel/Fax: 407-15-02
Email: fazekaskozpont@mail.datanet.hu

XV. Egyszólam Népzenei Tábor Váralja, 2006. július 10-18.

Tanárok: Juhász Zoltán, Fábián Éva, Sáringer Kálmán, Berecz András, Szabó Károly, Dsupin Pál, Agócs Gergely, Nyitrai Mariann valamint Pál István, Badacsonyi Lajos, adatközlők Csíkból, Küküllő-mentéről.
Részvételi díj: 36.440 Ft Kőházas elhelyezés, étkezés, program; 29.640 Ft Sátras elhelyezés, étkezés, program
Jelentkezési határidő: 2006. május 25.
Programfelelős: Ötvös Györgyi
otvosgy@freemail.hu
Aranytíz Művelődési Központ
1051 Budapest, Arany J. u. 10.
tel: 354-3400
www.aranytiz.hu

Lovas- és kézművestábor Lovason 2006. július 10-16.

Gyermekek számára lovas- kézműves táborokat szervezünk, lovaglásokat az alapoktól a tereplovaglásig. Kézműves foglalkozások – agyagozás, nemezelés, bábkészítés stb.
Egyéb programok: lóúsztatás, lovaskocsizás, kirándulás, balatoni strandolás.
A táborokba a 7-16 éves korosztályt várjuk.
A szállás a családias hangulatú régi malomházban kialakított szobákban.
Napi négyszeri étkezéssel.
2006. őszi iskolaszünet idején is
Jelentkezni lehet Eredics Eszternél
Tel.: 87/447 210; 30/247 0720
8228 Lovas, Malomvölgy u. 35.
csidere@freemali.hu
marffy.bence@lovasivendeghaz.hu
www.lovasivendeghaz.hu

„Kaláris” Népművészeti Tábor Nagykálló, 2006. július 12-20.

Nagykállón a VII. alkalommal megrendezésre kerülő Kaláris Népművészeti Táborba várjuk korhatár nélkül mindazokat, akik nem idegenkednek a nomád körülményektől, s érdeklődnek a népi kultúra iránt. A harangodi hagyományörző táborban lehetőséget biztosítunk a népi kismesterségek.
– agyagozás : Bély Ágnes és Kovács László (Zamak),
– bőrművesség : Éber Tamás,
– fafaragás : Koncz Vilmos és Tordai János,
– gyöngyfüzés : Tordainé Tóth Enikő és Blanár Katalin,
– kosárfonás : Balogh Károly, nemezelés : Milyan Judit,
– szalmafonás, csuhésodrás : Kormosné Klenczner Erzsébet,
– szövés: Munkácsi Gábor és Munkácsi

Péter - fogásainak elsajátítására, tánc- és énektanulásra.
A zenei kíséretéről Szalonna és barátai, a Zagyva Banda és moldvai zenészek gondoskodnak, a különböző tájegységek dalait Pál Eszter ismerteti meg.
A táncokat kiváló táncosok oktatják.
– mátyusföldi táncokat Lévai Péter és Kiss Zsuzsa.
– mezőkölpényi táncokat Maródi Attila és Kiss Anita.
– szilágysági táncokat Antal Roland és Antal Dóra,
– moldvai táncokat Barsi Csaba.
A gyerekeknek a népi gyermekjátékokat Kiss Zsuzsa tanítja, s a kicsiknek a felnőttekkel együtt a kézműves matatót is ajánljuk Perhács Eszter vezetésével.

A hajnalig tartó táncszakas programját a táborlakók igényei alapján Péter és Zsuzsa állítják össze, s a falusi disznóvágás ételei mellett Ferenczi Józsefné, Ica néni kemencében sült finomságait is mindenki megkóstolhatja.
A táborban lehetőség van hangszeres népzene tanulására, egyéni kirándulásokra, a környék megismerésére, játékokra, vízisportokra, a gyógyhatású strand látogatására. A kínálatból ki-ki kedvére választhat programot, annak bármelyikébe szabadon bekapcsolódhat.
Részvételi díjak :

– felnőtteknek: 16.000 Ft + étkezési költség
– 14 éven aluli gyerekeknek: 12.000 Ft + étkezési költség
– 4-7 éves korig: 6.000 Ft + étkezési költség
– 4 éves korig: 1.000 Ft + étkezési költség
Étkezést (reggeli, ebéd, vacsora) a jelentkezési lapon és a helyszínen – napi áron – lehet igényelni!
A részvételi díj fedezi a sátorhelyet, a mesterségek anyagszükségletét, a foglalkozásvezetők tiszteletdíját, a kommunális költségeket, tartalmazza az ÁFA összegét,... stb.
Személyes felszereléseit (meleg ruha, ét- és evőeszközökészlet, tisztálkodó felszerelés, ...stb.), s egy hétnél nem régebbi egészségügyi igazolását mindenki hozza magával! ÁNTSZ előírás miatt a táborba kutyát hozni tilos!
Előzetes jelentkezési és befizetési határidő : 2006. június 20.

Figyelem! Kérésre küldünk csekket, azon is be lehet fizetni a részvételi díjat. Utazás egyénileg.
Érkezés a táborba július 22-én reggeltől, táborbontás július 30-én délután. A táborban védőnői ügyelet, időszakos melegvíz, olcsó büfé éjjel-nappal van!
Egyéb : 20 fős általános, közép- és főiskolás közösségek szervezői térítésmentesen vehetnek részt a táborban.
Információ :
II. Rákóczi Ferenc Művelődési Központ
Gelsiné Uri Valéria mb. igazgató
4320 Nagykálló, Bátor u. 1.
Tel.: 42/263-141 Tel/fax: 42/263-173

„Kaláris” Népművészeti Gyerektábor Nagykálló, 2006. július 12. augusztus 2.
Nagykállón a VI. alkalommal megrendezésre

kerülő Kaláris Népművészeti Gyermektáborba várjuk elsősorban az általános iskolás korú diákokat, családokat, baráti társaságokat, akik nem idegenkednek a nomád körülményektől, s érdeklődnek a népi kultúra iránt. A harangodi hagyományörző táborban lehetőséget biztosítunk a népi kismesterségek
– agyagozás : Borbélyné Tábori Katalin
– bőrművesség : Éber Tamás, fafaragás : Tordai János
– gyöngyfüzés : Blanár Katalin
– nemezelés : Milyan Judit - fogásainak elsajátítására, tánc- és énektanulásra.
A zenei kíséretéről a Bürkös Banda gondoskodik, míg az igényeknek megfelelően választott táncokat Csatai László és Strack Orsolya, Kiss Zsuzsa és Lévai Péter, valamint Antal Dóra és Antal Roland tanítja.
A naponta „megszerzett” tudást az esti táncszakasokban lehet majd felfrissíteni, ahol népi gyermekjátékok tanítását is tervezzük.
A kuriózumnak számító falusi disznóvágásról ebben az évben sem mondunk le. Lesz hurka, kolbász, lacipecsenye, toroskáposzta, s természetesen sok-sok kemencében sült finomság Ferenczi Józsefné, Ica néni vezetésével és receptjei szerint, amit ki-ki megkóstolhat.
A táborban lehetőség van hangszeres népzene tanulására, csoportos kirándulásokra, a környék megismerésére, játékokra, vízisportokra, a gyógyhatású strand látogatására. A kínálatból mindenki szabadon választhat programot, annak bármelyikébe bekapcsolódhat.
Részvételi díjak:

– 14 éves korig: 22.000 Ft
– 14 éves kortól: 25.000 Ft
Ez a díj fedezi a sátorhelyet, a mesterségek anyag- és eszközszükségletét, a tiszteletdíjakat, a napi háromszori étkezés költségét (a tábor vacsorával indul és ebéddel zárul), és tartalmazza az ÁFA összegét ... stb.
Személyes felszereléseit (meleg ruha, ét- és evőeszközökészlet, tisztálkodó felszerelés, ...) s egy hétnél nem régebbi egészségügyi igazolását mindenki hozza magával! ÁNTSZ előírás miatt a táborba kutyát hozni tilos!
Előzetes jelentkezési és befizetési határidő: 2006. június 20.
Figyelem! Csoportos jelentkezés - az adatok értelem szerű feltüntetésével - levélben is eszközölhető. Kérésre küldünk csekket, azon is be lehet fizetni a részvételi díjat. Utazás egyénileg.
Igény esetén (előzetes jelzés alapján) Nyíregyháza vasútállomástól közvetlen autóbusszárator (250.- Ft/fő) biztosítunk. Érkezés a táborba július 12-én reggeltől, táborbontás július 20-án délután.
Egyéb: 20 fős iskolai közösségek szervezőinek a táborban térítésmentes részvételt biztosítunk napi háromszori étkezéssel.
Információ:
II. Rákóczi Ferenc Művelődési Központ
Gelsiné Uri Valéria mb. igazgató
4320 Nagykálló, Bátor u. 1.
Tel.: 42/263-141 Tel/fax: 42/263-173

XXII. Nyári Népzenei- és Néptánc Tábor Szentes, 2006. július 16-23.

Szervező: Tisza-Folk Alapítvány, Koncz László
A tábor fő irányvonala – a citera, népi ének és néptáncoktatás – mellett kiscsoportos műhelymunka keretében tanulható hangszerek: furulya, tekerő, koboz. Egész héten kézműves foglalkozások (hagyományos technikák, népi mesterségek), neves előadók, néptáncgyűttesek műsorai, szabadidős programok (múzeumlátogatás, helytörténettel való ismerkedés, strandolás) teszik tartalmassá az itt eltöltött napokat. Az estéket a meghívott előadók mellett citerás és vonós táncházak teszik még színesebbé.

A tábor témája szorosan kapcsolódik a helyszínhez: az alföldi pusztában élő ember hagyományai. A tábort gálaműsorral zárjuk, melyben egy népszokás bemutatásának keretében adjuk elő a héten tanultakat. A táncokat Lukács László - Haránt Eszter és Fantoly Gyula - Balogh Ildikó táncos párok oktatják. A talpalávalót a kecskeméti Hírös zenekar húzza, a népi éneket Kovács Nóri tanítja.

A részvételi díj: 12 év alatt 26.500 Ft, 12-18 év között 29.200 Ft, 18 év felett 31.900 Ft. Ez magában foglalja a napi háromszori melegtételt, a szállás és oktatás, valamint az összes szabadidős program költségeit. 15 fős csoport fölött az árból 1000 Ft kedvezményt nyújtunk. Ha szeretne egy hetet családias hangulatban eltölteni, képzett oktatóktól tanulni, neves művészeket megismerni, színvonalasan szórakozni, kérjük keressen meg minket. Szeretettel várunk mindenkit.

Információ kérhető:

Tisza-Folk Alapítvány - Koncz László,
6060 Tiszakécske, Tisza u. 13.

Tel: 30/261-2795,

Honlap: <http://w3.enternet.hu/tiszafolk>,
e-mail: tiszafolk@enternet.hu

XIII. Nemzetközi népművészeti tábor és folklórfesztivál Kunszentmiklós, 2006. július 16-23.

A népművészet és a néphagyomány iránt érdeklődő diákoknak, gyermek- és ifjúsági közösségeknek, családoknak nyújtunk hasznos nyári programot.

Kézműves foglalkozások: Szövés, tojásfestés, nemezelés, kerámiázás, mézeskalács sütés, gyékényezés, szalmafonás, gyöngyfűzés, fafaragás, bőrzés, néptánc.

Fakultatív programok: Helytörténeti Múzeum látogatása, strandolás, táncház

Érkeztetés a helyi Szentmiklósi Fogadóban

Szállás az ÁMK-ban kialakított férőhelyeken

A tábor programja július 22-én a XIII.

Kiskunsági Töröksíp Folklór Fesztivál és az alkotásokból készült kiállítás megtekintésével zárul.

Részvételi díj: Teljes ellátással: 15.020 Ft/fő/hét

Csak ebéddel: 8.820 Ft/fő/hét

Érkezés nélkül: 6.000 Ft/fő/hét (tavalyi árak)

Jelentkezni és a díjakat befizetni július 1-ig lehet.

Minden régi és új táborozót szeretettel várunk!

Varga Domokos Általános Művelődési

Központ József Attila Művelődési Ház

Információ: A Művelődési Házban személyesen

vagy telefonon: 76/351-344

e-mail: jozsefamuvhaz@freemail.hu

6090 Kunszentmiklós, Damjanich u. 7.

Tel: 76/351-344, Fax: 76/351-040

E-mail: jozsefamuvhaz@freemail.hu

XII. Székelyföldi tánc Tábor Felsőősfalva, 2006. július 16-23.

Táncoktatás: pálpataki (Sóvidék, Udvarhely), nagymohai (Nagy-Küküllő) és balázstelki (Kis-Küküllő) magyar, főrrői (Kis-Küküllő), gáboldi román táncok gyerekeknek, kezdőknek és haladóknak.

Oktatók: Brugós Sándor, Imre Béla, László

Csaba, László Zsolt, Mátéfi Csaba és táncos párijaik

Népdaloktatás: László Anna Ildikó

Népzeneoktatás: vonós hangszerek, cimbalom

Irányító: Sinkó András

Muzsikálnak: Kóré Géza –

székelyszenterzsébeti, Jámbor István

Dumnezeu – szászcsávási, a Háromszék

együttes és a Csalóka zenekarok

Főszerző: Pipacsok Néptáncgyűttes

Tábori programok:

– tánc csoportok, zenekarok és egyéni előadók bemutatója

– néprajzi előadások

– helyi kézműves foglalkozások megtekintése

– videó vetítés, film és lemez bemutatók

– esténként táncház (minden tánc házban

adatközlők lépnek fel)

– szórakoztató programok

– kirándulási lehetőségek (Szovátára a

Medvetóhoz, a parajdi sóbányába, a korondi

kerámiaműhelyek megtekintése)

Részvételi díj: 120 € (támogatás nélkül)

75 € (támogatással - ezt az alapítványoktól

kapott segítségből csak a Magyarországról,

Szlovákiából, Ukrajnából és a volt Jugoszlávia

országaiból érkező magyaroknak tudjuk

biztosítani)

Kedvezmény (csak azoknak, akik a tábor egész

idejére fizetnek):

– 20 fős csoportok esetében egy, 35 személyes

csoporthoz két személy díjmentesen vehet

részt a táborban.

– 40% 7 év alatti gyerekeknek.

A részvételi díj magában foglalja az ellátást

(reggeli, ebéd, vacsora), az oktatási díjat, a

tábor rendezvényein való részvételt, valamint

a szállást (sátorhely). Külön igényre és díjazás

ellenében családoknál való elszállásolást is

biztosítunk (3 €-nak megfelelő lej fejenként

egy éjszakára).

Jelentkezési határidő: 2006. július 1.

A korlátozott számú helyek miatt a határidő után érkezett jelentkezéseket, illetve a be nem jelentkezett személyeket nem fogadjuk. Kérjük levélben olvashatóan feltüntetni: név (csoportok esetén névsor), pontos cím, milyen kedvezményre tart igényt, zenészek milyen hangszeroktatásra jelentkeznek, vegetáriánus étkezést igényel-e, milyen szállásra tart igényt. A jelentkezéseket a következő címre kérjük: László Csaba, 537323 Rugănesti 82 Románia tel: 0040/266-242-927 0040/744-632-669 0040/740-354-949 fax: 0040/266-242-004 e-mail: laszlo.csa@freemail.hu www.pipacsok.home.ro

Kézműves gyerektábor

2006. július 17-21.

A meghirdetett táborok napközis jelleggel működnek 8-17 óráig.

A csoportok létszáma max: 15 fő.

A résztvevők általában kisiskolás korúak, 6-13 évesek. A foglalkozások 9-12-ig és 13-16 óráig tartanak.

A szabadidőben lehetőség van kötetlen játéokra, a Fazekas Központtal egy épületben levő óvoda udvarán. Délelőttönként agyagoznak a gyerekek, délután minden nap más természetes anyaggal dolgoznak (pl: nemezelés, gyékénykötés, fonás-szövés). A foglalkozásokat rutinos pedagógusok tartják.

Helyszíne: Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ

Oktatók: Laukóné Solawa Éva, Farkas Judit, Rónai Ági, Csiki Lóránt

Részvételi díj: 20.000 Ft, amely tartalmazza a napi háromszori étkezést és az anyagköltséget. Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ 1165 Budapest, Csinszka u. 27.

Tel/Fax: 407-15-02

Email: fazekaskozpont@mail.datanet.hu

Tükrös Felnőtt és Ifjúsági Népművészeti Tábor; 2006. július 18-23.

Zene: Tükrös Zenekar (Árendás Péter, Halmos Attila, Koncz Gergely, Korpás Éva, Lelkes András, Liber Endre), továbbá: Lakatos Róbert és Liber Róbert

A kurzus táncainak zenéit is ők oktatják.

Tánc: Magyarpalatkai és Méhkeréki táncok :

Patyi Zoltán, Schriffert Erika

Adatközlők: Magyarpéterlaki zenészek

Vásári színjátszás, gólyalábazás,

cirkuszmesterség: Boka Gábor

Ének, tánc, népi játékok gyerekeknek: Tessely

Zoltán és Halmos Zsuzsa a nagyobbakkal,

Korpás Éva a kisebbekkel foglalkozik „élő” zenére.

Agyagozás, nemezelés: Kovács Erika

Busóárlarc-készítés, zöldségbáb-készítés,

csutkababa-készítés, méhviaszgyertya készítés,

papírmásé-készítés, textilfestés: Bordács Andrea

Íjászat: Budaházy Edda

Szervező: Fórum a Népművészetért Közhasznú

Alapítvány és a FolkEurópa Kft.

Információ: Tel/fax: 365-1611, 20/222-6438

1115 Budapest, Bartók B. út 92-94/a.

E-mail: folkeuro@axelero.hu

Jurtatábor Sopronban

2006. július 22. augusztus 24.

Hetes váltásokban

A Soproni Pendelyes Kulturális Egyesület

2001 nyarán létesítette Jurtatáborát a Somogyi megyei Lengyeltóiban.

Sopronban 2005 nyaráról fogadjuk a

táborozókat, a Brennbergi völgyben, a

Brennbergi Gyermek és Ifjúsági Táborban.

Csodálatos környezetben, az erdő közepén kialakított tábor a jurták sajátos hangulatával,

természetközelségével, széles körű

szolgáltatással várja a táborozókat.

Szolgáltatások:

– szállás a jurtákban (1.000 Ft/éjszaka/fő)

– étkezés (igény szerint teljes ellátás – 1.600 Ft/nap – vagy félpanzió) a tábor ebédlőjében

– játszótér

– tiszta és kulturált egészségügyi helyiségek

– kézműves foglalkozások (nemezelés,

agyagozás, korongozás, faragás, bőrzés,

gyöngyfüzés, szalmafonás, gyékényezés,

hímzés...)

– tánc- és daltanítás

– strandolási lehetőség (Fertő tó, Lővér

Uzoda, Tómalom)

– tábortűz, esti programok (táncbáz,

előadások, népzenei koncert)

– kirándulási lehetőségek: Sopron és környéke,

Fertőd, Brennbergbánya, Bánfalva

- Fertő tó és a környező falvak – a Fertő

táji Világörökség településein, a Soproni

hegységben

A fenti szolgáltatások – előzetes egyeztetés

alapján – igénybe vehetők.

Várjuk csoportok, osztályok jelentkezését, de

egyéni táborozókat is fogadjuk.

Egyhetes váltásokban szervezzük a turnusokat

(csütörtöktől – csütörtökig) – természetesen

ettől el is lehet térni.

Igény szerint komplett programot szervezünk

és bonyolítunk le - szükség szerint biztosítjuk

az oktatókat, anyagokat.

A tábor befogadóképessége max: 40 fő

Részvételi díj: megbeszélés, megegyezés alapján

– a kért szolgáltatások szerint.

Irányár: 7 nap szállással, teljes ellátással,

programokkal 19.000 Ft.

Táborvezető, szervező: Sipos Ferenc, Herr

József

Néptáncoktatók: Varjaskéri Anita, Szabóné

Molnár Andrea, Sipos Ferenc, Takács Gábor,

Szabó Zsolt, Szalay Tünde.

Kézműves oktatók:

Fodor Katalin, Fodor János.

Várjuk művészeti és általános iskolák

csoportjait, osztályait és az egyéni táborozókat!

„TEDD KI A PONTOT!”

X. Nemzetközi Legényesverseny

2006. április 21-22. – Budapesti Művelődési Központ

A versennyel a rendezőség segítséget kíván nyújtani a legényes tánc minél magasabb színvonalú elsajátításához és továbbéléséhez. Az évenkénti versenyen a Kárpát-medence kiváló legényes táncosainak anyaga kerül sorra Kalotaszegről, a Küllő-mentéről és a Mezőségről. A versenyre 18. életévüket 2006. Szent György napjáig betöltött férfiak jelentkezhetnek. A táncosokat szakmai bizottság értékeli, a táncok stílusos előadása és technikai megformálása, valamint a táncos színpadi megjelenése alapján.

I. Kötelező tánc: Tamás Márton „Kántor” filmre vett táncából a rendezőség által kijelölt folyamatok

II. Szabad tánc: Széki sűrű tempó (8–12 pont rögtönzés)

A versenyző szabadon építhet a kötelező folyamatokból és / vagy egyéb széki táncosok anyagából, a táncfolyamatok építkezési elveinek megfelelő módon történő újraalkotásával.

A felkészüléshez szükséges táncjelírást és archív felvételeket VHS kazettára másolva, postai úton küldi el a rendezőség a versenyre jelentkezők részére, a nevezési díj (2.000,- Ft) befizetését igazoló szelvény vagy másolatának bemutatását követően.

Nevezési határidő: 2006. március 31.

A táncosokat öttagú szakmai bizottság értékeli, négy díjkategóriában.

A kitöltött nevezési lapokat a nevezési díj befizetését igazoló szelvény fénymásolatával együtt kérjük visszaküldeni. Külhoniak nemzetközi postautalványon vagy átutalással a Bartók Tánc-együttes Alapítvány 10102093-02171303-000000003 számlaszámára adhatják fel – országuk pénznemében is – a nevezési díjnak megfelelő összeget.

Budapesti Művelődési Központ

Bartók Táncegyüttes Alapítvány

H-1518 Budapest Pf. 145.

tel.: 36/1/371-2782

fax: 36/1/371-2761

www.bartokdance.hu

e-mail: bartok@bartokdance.hu

nka

Nemzeti Kulturális Alapprogram

A táborba bejelentkezni: sipos.
ferenc@petofisk-sopron.sulinet.hu
Tel: 30/226-37-39, 99/510-246
A táborról képeket és egyéb információt talál a
www.pendelyes.atw.hu oldalon.

Magyar Vár Tábor Pomáz

2006. július 22-30.

Palócföld határok nélkül
Információ: Vincze Csilla
Tel: 70/451-3500
jelentkezés drótpostán: izenet@mv.hu
http://www.herpai.hu/

Szépkenyerüszentmártoni Ifjúsági tábor

2006. július 22-31.

– Néptánc és népdaloktatás (kezdőknek és haladóknak)
– Népművészeti hagyományaink megismerése: szöveg, fonás, varrás, gyöngyfüzés, nemezelés, fafaragás, agyagozás
– Beavatás a képzőművészetekbe: grafika, festészet, tűzzománc, szobrászat
– Ősi kultúránk megismerése: előadások a magyar népzene eredetéről, az ősi magyar néptáncról, ősköltészetünk, előink mesevilága és játéka.
– A hagyományos táplálkozás megismerése: hagyományos ételek, kenyér-, cipó-, lepény-, kalács-, kürtőskalács sütés, kukori-, málé-, sajt készítése, gyógyteák
– Gyógynövények és gombák megismerése
– Helytörténeti és környezetismereti előadások
– Háziállatok megismerése: ló, bivaly, tehén, szamár, birka, kecske, stb.
– Lovaglás, lovasbemutatók, honfoglalás kori harcművészet
– Ló-, szamár-, és bivalyszekeres túra a falu határán
– Minden este tábornút, táncház
– Július 30-31-én záróünnepségek a Szépkenyerüszentmártoni Hagományőrző Falunapok keretén belül. A helybéli és környékbeli hagyományőrzők és a meghívott táncsoportok mellett bemutatják előadásukat a tábor résztvevői.
Biztosítunk:
– Napi három főétkezést
– Szállást a református templom melletti táborhely területén sátorban (akinek van, hozzon)
Felnöttek, illetve gyermeket kísérő szülőket külön táborhelyen, ágyas sátrakban tudjuk elszállásolni, vagy előre jelzett igény esetén, pót díj ellenében házaknál.
Részvételi díj: 20.000.- Ft
Elérhetőség: Szépkenyerüszentmárton Kolozs megyében, Szamosújvártól Észak-Keletre 15 km-re.
A jelentkezőket július 22-én szombaton mikrobusz szállítja a szamosújvári vasútállomásra de. 10 órai, illetve du. 13.30 órai indulással. A magyarországi résztvevők szállítását különdíj ellenében megszervezzük.
Visszaindulás:
július 31-én, hétfőn, 9 órakor.
Jelentkezni július 7-ig ajánlatos!

Információk:
0040/724-889-444; 0040/723-231-002;
0040/742-496-348; 0036/30-222-4628;
0036/20-395-8393
E-mail: szt.marton@freemail.hu
Szépkenyerüszentmárton Mezőségi Alapítvány,
RO, 407250 Sanmartin, Nr. 100, jud. Cluj

X. Gyimesi tánc tábor Gyimesközéplekon 2005. július 23–30.

Tiszta Forrás Alapítvány, Gyimesközéplek
Község Önkormányzata és a Csángó Ifjak
Középleki Közössége
– Gyimesi és felcsiki táncokat tanulhattok kezdő és haladó szinten (szünetekben népdaloktatás is folyik).
Népdalokat tanulhatnak haladó szinten. A népdaloktatásba adatközlők is besegítenek.
Hegedűt, hegedű-kontrát, gardont, furulyát és kobozt tanulhattok, kezdő vagy haladó szinten. A hangszeroktatásba adatközlő zenészek is besegítenek. Hozzatok magatokkal hangszert!
A talpalávalót Jani bácsi (Zerkula János) és Regina néni, Gizi néni (Pulika Gizella), Tímár Viktor és Jánoska (Tímár János), Finánc Zsolti (Antal Zoltán) és unokája Gyimesközéplekről, Buhai Misi (Mihók Mihály) és Sáríg György – Gyimesbükkről, és Rozi néni (Duduj Rozália) – Csíkszentdomokosról, valamint tánc házzeneészek húzzák!
Tábori programok:
Neves szakemberek tartanak néprajzi és más, a magyarság történetével, kultúrájával kapcsolatos előadásokat.
Állandó kézműves műhely: szöveg, fafaragás, bútorfestés és nemezelés
Esténként tánc ház, adatközlők fellépésével, (a gyimesi és felcsiki táncokon kívül, igények szerint széki, mezőségi, moldvai sóvidéki táncokkal), vetélkedők és szórakoztató programok kilátásban.
Szerdán gyógyfürdőgyűjtő túra, kirándulások egy közel esti esztenához, a Rákóczi várhoz – az ezer éves határhoz. Utolsó este tábornút
Részvételi díj:
– 125 € (támogatás nélkül)
– 17.000 Ft a történelmi Magyarország területéről érkezőknek (a magyar állam támogatásával)
– 1.650.000,- lej erdélyi résztvevőknek (a román állam és az RMDSZ támogatásával). Kedvezményre is van kilátás (ha előleget fizettek, csoportok jelentkezése esetén, vagy 10 éven aluli gyermekeknek).
Jelentkezési határidő: 2006. július 15.
A szervezők fenntartják a változtatás jogát!
A jelentkezőket a következő címre kérjük: Bodó-Bán János, 2038 Sósút, Hegy u. 45.
Tel.: 23/348-036, 30/952-9761,
e-mail: bodoban@soskut.net
Romániában:
Szalay Zoltán, 530213 Miercurea-Ciuc, str. Revoluției din Decembrie nr. 34 A/B/10
Tel.: 0040/66-372-681 (otthon) vagy 0040/744-306-806 (mobil),
e-mail: zszalay@nextra.ro
www.gyimesitabor.nextra.ro

VII. Kézműves, népzenei- és néptánc tábor (többgyerekes családok számára)

Válaszút, Kolozs megye, 2006. július 23-30.

Programok:
bútorfestés, fafaragás, agyagozás, nemezelés, népi játékok, népdal, néptánc oktatása
Rendező: Kallós Zoltán Alapítvány
Jelentkezés, részletes információk:
Erdélyben: Kallós Zoltán Alapítvány,
B-dul 21 Decembrie 1989 Nr. 16. 400105 Cluj-Napoca
Tel./fax: 0040/264-598-813
E-mail: zoltan@cluj.astral.ro
Magyarországon: Aranytíz Művelődési Központ, Ötvös Györgyi,
1051 Budapest, Arany J. u. 10.
Tel.: 354-3400, fax: 354-2404
Honlap: www.aranytiz.hu
Pestújhelyi Közösségi Ház, Pintér Zsuzsanna,
1158 Budapest, Szűcs István út 45.
Tel./fax: 410-7168

VIII. Komandói cigányfolklor tábor 2006. július 23-30.

Táncoktatás három csoportban
– Örköi cigánytáncok:
Orza Călin és Keresztes Edit .
– Szászcsávási cigánytáncok haladóknak: Kis István és Demeter Erika.
– Szászcsávási cigánytáncok kezdőknek: Ivácson László és Tekeres Gizella.
Népdaloktatás: Demeter Erika
Zenészek: Szászcsávásról Mezei Levente „Leves”, Csányi Sándor „Cilika” Mezei Călin, Mezei Alexandru, Mezei Adrian és Mezei Levente, Papp István „Gázsa” és zenekara, valamint a Háromszék Táncegyüttes zenekara.
Meghívottak: Pávai István - népzene kutató, Dr. Pozsony Ferenc - egyetemi tanár, Gál Sándor - tanár és Orza Călin - koreográfus.
Naponta két alkalommal 10.00-12.30, illetve 17.00-19.00 óra között néptáncoktatás, népdaloktatás 12.30-13.00 óra között.
Délutánonként 15 és 17 óra között a meghívott előadók meghallgatása, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintése.
Minden este tánc ház tartunk.
A hétfőn gálaest zárja a tábort.
Szerdán délelőtt kirándulni lehet a Lakóca tetőre (1.700 m).
Részvételi díj: 150 € a nyugati országokból érkezőknek, 90 € a magyarországiaknak.
A részvételi díj magába foglalja az ellátást – reggeli, ebéd, vacsora – az oktatási díjat, a tábor rendezvényein való részvételt, valamint a szállást faházikókban. A faházikók száma korlátozott, lefoglalásukat a jelentkezések sorrendjében tudjuk biztosítani. A sátorozók 10 €-nak megfelelő kedvezményt kapnak.
Jelentkezési határidő: 2006. június 30.
A korlátozott számú helyek miatt, a jelentkezőket a jelentkezés sorrendjében tudjuk fogadni. A jelentkezés megerősítése érdekében kérünk minden táborozót, hogy fizessen be előleget a következő bankszámlára:
Romániaiak: a RO52RNCB 2400000018500001-es számlára 400.000 lej;

Magyarországiak: a 14100079-30138249-01000003-as számlára 3.000 Ft-ot; Más országokból a RO68RNCB 2400000018500004-es számlára 20 €-t. A tábor július 23-án délután kezdődik a Sepsiszentgyörgyhöz hozzáított Órkő cigánytelep meglátogatásával. Találkozás a sepsiszentgyörgyi központi parkban, az 1848-as emlékműnél, 15 órákor. A látogatás után a résztvevőket autóbusszal szállítja Kommandóra. Akik nem vesznek részt a látogatáson, felülhetnek az autóbusszal 17 órákor a vasútállomáson. A jelentkezéseket e-mailben várjuk a gyuszi@hte.ro címre, vagy postán a lennebb olvasható címek valamelyikére küldhető. Lehetőség van online jelentkezésre is. A szervezők fenntartják a programváltozás

jogát. A tábort a Lajtha László Alapítvány szervezi. Információ: Deák Gyula Levente, 520059 Sf. Gheorghe, str. Stadionului nr. 15, bl. 19, ap. 34, Romania.; telefon: 0040/744-307-027, vagy 0040/267-315-418 Papp István Gázsa, 1239 Budapest, Batthyány u. 26.; telefon: 287-0981

Lovas- és kézművestábor Lovason

2006. július 24-30.

Gyermekek számára lovas- kézműves táborokat szervezünk, lovaglásoktatással az alapoktól a tereplovaglásig. Kézműves foglalkozások – agyagozás, nemezelés, bábkészítés stb. Egyéb programok: lóúsztatás, lovaskocsizás, kirándulás, balatoni strandolás. Táborokba a 7-16 éves korosztályt várjuk.

A szállás a családi hangulatú régi malomházban kialakított szobákban. Napi négyzeri étkezéssel. 2006. őszi iskolaszünet idején is Jelentkezni lehet Eredics Eszternél Tel: 87/447 210; 30/247 0720 8228 Lovas, Malomvölgy u. 35. csidere@freemali.hu marffy.bence@lovasivendeghaz.hu www.lovasivendeghaz.hu

Kézműves gyerektábor

2006. július 24-28.

A meghirdetett táborok napközi jelleggel működnek 8-17 óráig.

A csoportok létszáma max: 15 fő. A résztvevők általában kisiskolás korúak, 6-13 évesek.

A MAGYARSÁG NÉPZENÉJE

Bartók Béla „A magyar népdal” című könyve (1924) és Kodály Zoltán „A magyar népzene” című tanulmánya (1937) után a harmadik nagyszabású, zenei néphagyományunkat összefoglaló munka „A magyarság népzeneje”. Bartók leíró, tipológiai számbavételének és Kodály történeti, összehasonlító áttekintésének módszereit egyesíti és fejleszti tovább Vargyas Lajos könyve, amely több mint húsz éve, 1981-ben jelent meg. Tartalma azonban ma is időszerű, a népzene-tudomány nélkülözhetetlen alapműve, ugyanakkor régóta beszerezhetetlen. A második kiadás legfontosabb újdonsága, hogy megvalósítja Vargyas Lajos eredeti szándékát: a dallamyűjtemény hangzó közlését. Már az 1981-es könyv is úgy készült, hogy a gyűjtemény hanglemezekre kapcsolódott volna hozzá — azért, hogy az olvasó ne csak az írásos alakra lefordított dallamokat (kottákat) tanulmányozza, amelyek a tudományos elemzéshez nélkülözhetetlenek, hanem ismerje meg a dallamokat a maguk valóságában, eredeti hangzásában, hagyományos előadási stílusában. Vargyas ennek megfelelően a népzenei lejegyzéseket és hangfelvételüket egyaránt figyelembe véve válogatta ki gyűjteménye példaanyagát. A CD-ROM-on csaknem ezer kotta szerepel, melyből 951 népdal, és közülük 433 hallható is. Vargyas Lajos könyvében így ír: „Mennél nagyobb tudományos teljesítmény van belesűrítve egy-egy összefoglaló munkába, annál nagyobb ösztönzést ad a további kutatásra. Ez a két szintézis is annyi új kutatásra adott ösztönzést, hogy eljött az ideje az új eredmények összefoglalásának.” Vargyas szavai Bartók és Kodály összefoglaló munkájára vonatkoznak, mi pedig kiterjesztjük megállapítását most már az ő könyvére, „A magyarság népzeneje”-re is, amely minden bizonnyal jelentős hatással lesz a népzene-tudomány további fejlődésére.

A foglalkozások 9-12-ig és 13-16 óráig tartanak. A szabadidőben lehetőség van kötetlen játékra, a Fazekas Központtal egy épületben levő óvoda udvarán. Délelőttönként agyagoznak a gyerekek, délután minden nap más természetes anyaggal dolgoznak (pl: nemezelés, gyékénykötés, fonás-szövés). A foglalkozásokat rutinos pedagógusok tartják. Helyszíne: Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ

Oktatók: Laukóné Solawa Éva, Farkas Judit, Rónai Ági, Csiki Lóránt
Részvételi díj: 20.000 Ft, amely tartalmazza a napi háromszori étkezést és az anyagköltséget.
Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ
1165 Budapest, Csinszka u. 27.
Tel/Fax: 407-15-02
Email: fazekaskozpont@mail.datanet.hu

XXV. Jubileumi Nemzetközi Táncház és Zenésztábor

Jászberény, 2006. július 28. - augusztus 04.
Tábornytás július 29-én, szombaton reggel. Negyedszázados születésnapját ünnepli idén a Táncház Tábor. Jubileumi eseményünkre minden táncost, zenészt, barátot visszavárunk, mindenkit szeretettel fogadunk. Gyertek, beszéljünk, zenéljünk, táncoljunk, énekeljünk, ünnepeljünk együtt Magyarország legrégebben alakult Táncház Táborának születésnapját, a jászság fővárosában, Jászberényben!

Külön napközbeni programok, kézműves foglalkozások gyermekek részére!
A tábor részvételi díja felnőtteknek: 18.000 Ft/fő,
Napjegy 3.300 Ft/fő,
6-14 éves korig 9.000 Ft/fő.
Együtteseinknek, baráti társaságoknak 14.000 Ft/fő (min. 10 fő, kizárólag előzetes jelentkezést fogadunk el a megadott jelentkezési határidő betartásával), 6 éves kor alatt térítésmentes, étkezési költség (ebéd-vacsora): 1.500 Ft/fő, kollégiumi szálláslehetőség külön igényre 1.600 Ft/fő.
A tábor díja tartalmazza a szakmai programokon való részvételt, sátorhelyet a jászberényi strandfürdő területén (sátrat hozzá magaddal!), strandhasználatot, mesterségek anyagszükségletét, tanítók és foglalkozásvezetők tiszteletdíját, koncerteken, táncházakban történő részvételt.
Előzetes jelentkezési határidő: 2006. július 21.
Rendezvényeinkről kérjen részletes információt!

Honlap: www.jne.hu E-mail: jne@jne.hu,
Levél cím: Jászság Népi Együttes, 5100 Jászberény, Pf: 116.
Tel./fax: 57/503-265, 57/503-266,
Tel: 57/411-294,

X. „Lábad ide, ne oda” Kézműves és Néptánc Tábor

Mezőpetri (Petrești) Szatmár megye, Románia
2006. július 30. - augusztus 6.
Szatmári táncok oktatása gyermek és felnőtt csoportban.

Méhkeréki táncok felnőtteknek.
Minden nap kézműves foglalkozások.
Minden este táncház.
Oktatók: Virág Endre és Virág Imola (Háromszék Táncegyüttes), és Benedek Árpád és párja
Zenél: Pirásló zenekar, Kicsi és bandája
Jelentkezés, információ:
e-mail: madisz@datec.ro, janko@cjsm.ro
0040/261-710-810

XVI. Nemzetközi Kalotaszegi népzene- és néptánc tábor ifjaknak és felnőtteknek

Kalotaszentkirály,
2006. július 30. - augusztus 6.
Rendező: Archívum Kulturális Alapítvány
Jelentkezés, részletes információk
Erdélyben: Kallós Zoltán Alapítvány, B-dul 21
Decembrie 1989 Nr. 16. 400105 Cluj-Napoca
Tel./fax: 0040/264-598-813
E-mail: zoltan@cluj.astral.ro
Magyarországon: Pestúj helyi Közösségi Ház,
Pintér Zsuzsanna,
1158 Budapest, Szűcs István út 45.
Tel./fax: 410-7168
Az augusztusi táborokra a következő címen lehet jelentkezni:
Aranytíz Művelődési Központ, Ötvös Györgyi,
1051 Budapest, Arany J. u. 10.
Tel.: 354-3400, fax: 354-2404
Honlap: www.aranytiz.hu

Külsőrekecsini faluhét

2006. július 30. - augusztus 6.
Helyszín: Külsőrekecsin (Fundu Racaciuni)
Bákó megye, Moldva, Románia
Tervezett tábori program: A külsőrekecsini csángó kultúra bemutatása. Ma is élő néphagyományok-tánc, ének, hangszeres muzsika, szövés, fonás, varrás, népi gyógy módok tanítása, esztelenzés, guzsalyas
Zenészek: Fehér Márton, Fehér Mihály, Mandache Aurel, Legedi László István, Hodorog András
Ének és táncoktatók: Dobos Rózsa, Szarka Mária, Tündik Tamás segítségével a falu aprajánagyja.
Szállás: családoknál
Részvételi díj: 18.000,- Ft anyaországiaknak; 75 € külföldieknek; 2.500.000 lej román állampolgároknak
Kedvezmények: 3 éves korig ingyenes; 3-14 éves korig 50%-os kedvezmény
Jelentkezési határidő: 2006. július 23.
Jelentkezés és információk: Szarka Felicia
Tel: 0040/(0)234-251-904
0040/(0)720-241-988 (mobil)
e-mail: szarkafelicia1@yahoo.com
szarkafelicia@csango.rom
Tündik Tamás; tel.: 30/260-9467, 23/422-019
e-mail: tundik@axelero.hu

X. Vajdaszentiványi tánc-és zenei tábor

2006. július 30- augusztus 6.
Házigazda: Vajdaszentiványi Hagyományörző Táncegyüttes és a Zalai Táncegyüttes
Vajdaszentivány

Táncoktatás: Vajdaszentiványi, marossárpataki, mezőmadarasi, körtvélyfáji és Maros megyei cigánytáncok oktatása kezdő és haladó táncosok számára idős adatközlő táncosok folyamatos közreműködésével.
A jelentkezési lapon a táncolni vágyók legfeljebb két táncot jelölhetnek meg.
Táncoktatásokat vezetik: Antal Áron, Fitos Dezső, Hajdú Flórián, Henczi Dávid, Varga János és táncospárjaik
Muzsikálnak: Horváth Elek, Horváth Mihály és zenekaraik.

Zeneoktatás: Horváth Elek-hegedű; Tóni Árpád- cimbalom; Szabó Sándor (Mezőkölpény)- hegedű.
Részvételi díj:
-1.400.000 lei (támogatással, amelyben román állampolgárok részesülhetnek)
-18.000 Ft (támogatással, amelyben a csak Magyarországról érkező résztvevők részesülhetnek; 15 fő felett további kedvezményt biztosítunk), 110 € (támogatás nélkül)

A tábor kezdő és zárónapján Budapest és Vajdaszentivány között autóbuszjáratot indítunk, amelyre helyfoglalást július 23-ig jelezni kell.
Jelentkezési határidő 2006. július 20.
Jelentkezni lehet (információk kérhetők):
Zalai Táncegyüttes / tel. és fax: 92/596-482
E-mail: zalaite@freemail.hu/
Varga János, 9400 Sopron, Ötvös utca 6.
Tel. 99/320-913 (fax, üzenetrögzítő) / illetve mobil: 20/326-4339
E-mail: vajan@freemail.hu
Henczi Dávid mobil: 70/94-93-057

Kézműves gyerektábor

2006. július 31.- augusztus 4.
A meghirdetett táborok napközis jelleggel működnek 8-17 óráig.
A csoportok létszáma max: 15 fő. A résztvevők általában kisiskolás korúak, 6-13 évesek. A foglalkozások 9-12-ig és 13-16 óráig tartanak. A szabadidőben lehetőség van kötetlen játékra, a Fazekas Központtal egy épületben levő óvoda udvarán. Délelőttönként agyagoznak a gyerekek, délután minden nap más természetes anyaggal dolgoznak (pl: nemezelés, gyékénykötés, fonás-szövés). A foglalkozásokat rutinos pedagógusok tartják.
Helyszíne: Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ
Oktatók: Laukóné Solawa Éva, Farkas Judit, Rónai Ági, Csiki Lóránt
Részvételi díj: 20.000 Ft, amely tartalmazza a napi háromszori étkezést és az anyagköltséget.
Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ
1165 Budapest, Csinszka u. 27.
Tel/Fax: 407-15-02
Email: fazekaskozpont@mail.datanet.hu

Lovas- és kézművestábor Lovason

2006. augusztus 2-9.
Gyermekek számára lovas- kézműves táborokat szervezünk, lovaglásoktatással az alapoktól a tereplovaglásig. Kézműves foglalkozások

– agyagozás, nemezelés, bábkészítés stb.
Egyéb programok: lóúsztatás, lovaskocsizás, kirándulás, balatoni strandolás. Táborokba a 7-16 éves korosztályt várjuk.
A szállás a családias hangulatú régi malomházban kialakított szobákban.
Napi négyszeri étkezéssel.
2006. őszi iskolaszünet idején is Jelentkezni lehet Eredics Eszternél
Tel: 87/447 210; 30/247 0720
8228 Lovas, Malomvölgy u. 35.
csidere@freemali.hu
marffy.bence@lovasivendeghaz.hu
www.lovasivendeghaz.hu

XVI. Csángó Fesztivál

Kisebbségek Folklor Fesztiválja,
Jászberény, 2006. augusztus 3-8.
A 2006-os esztendőben immár XVI. Fesztiválunkat rendezzük meg Jászberényben. Örömmel tölt el minket, hogy ismét kézzelfogható közelségbe kerülnek a csángó magyar emberek, ismét gyönyörködhetünk több helyszínen, gazdag és változatos hagyományos kultúrájukban.
Táncanítások, kézműves foglalkozások, nemzetközi és magyar tánccházak, hagyományörzők felvonulása, esti és éjfél koncertek, hagyományörzők estje, gálaműsorok, az egész koronájuként pedig a Csángó Fesztiválra, a Népművészeti Világtalálkozóra érkező együttesek, zenekarok hivatottak szolgálni a régi barátságok ápolását és az új ismeretségek létrejöttét, a jó hangulat kialakítását. A fesztivál ideje alatt népművészeti kirakodóvásár. Rendezvényeinkről kérjen részletes információt!
Honlap: www.jne.hu E-mail: jne@jne.hu,
Levél cím: Jászág Népi Együttes, 5100 Jászberény, Pf: 116.; tel./fax: 57/503-265; 57/503-266; 57/411-294

XXI. Csutorás Nemzetközi Népzenei és Néptánc Tábor

2006. augusztus 6-13.
Lajosmizse, Diákotthon 6050 Ceglédi u. 1.
A tábor kínálatából: Korhatár nélkül, kezdőknek és haladóknak, egyéneknek, csoportoknak, népdalok és néptáncok, magyar népi hangszerek tanítása, tánccház, néprajzi filmek vetítése, kézműves foglalkozások, népi mesterségek, hangszerkészítés, hangszerkészítőknek szakmai továbbképzés, tartalmas előadások, mulatás, fürdés a Ceglédi Termálfürdőben, szórakozás... Népművészek, zenészek Szlovákiából, Csehországból, Lengyelországból, Kínából, adatközlő zenészek Moldvából, Palócföldről. A tábor vezetője: Birinyi József népzene kutató, a KÓTA társelnöke, a Csutorás Együttes alapítója Házigazda: Csutorás együttes (Táborfalva), Gajdos együttes (Eger), Flótás együttes (Lajosmizse)
A tábor szervezői: Rozsnyai Amanda, Drabant Béla, Szerző László
Előadók, szakmai irányítók: Budai Ilona, Polgár Lilla népdalénekesek, Adler Iriz és Böde

István néptáncosok, Pál István hagyományörző népzene, Kovács László népzene, Gajdos együttes, Szeles András, Sulczné dr. Bükki Éva, Hajdú Ágota, Inoka Győző, Lajtainé Mórincz Ildikó, Szabóné Nagy Annamária, Sulcz Ferenc citerások, Birinyi András, Bodnár Ferenc hangszerkészítők, faragók, Babar István bőrs, Skultéti Jánosné szövő, fonó, Katona Mihály kosárfonó, Sáránszki Mihály szalmafonó, Szemere Katalin, Faragó Henriett, Varga Edit, Vidáné Nagy Ildikó, Vigh Istvánné kézműves tanárok, Dr. Gerzánics Magdolna népzene kutató, Dr. Kürti László egyetemi tanár, Bodor Anikó népzene kutató (Zenta), Dr. Olsvai Imre az MTA Zenetudományi Intézet főmunkatársa, népzene kutatók, Pozsgai Péter néprajzkutató, szociológus, Szabó András előadóművész, Keresztessy Klára zeneelmélet oktató, Kiss Csaba, Kissné Juhász Erzsébet „hangulatmesterek” és még meghívott, jeles szakmai előadók.
Részvételi díj: 15.500 Ft/fő+20% ÁFA + szállás, étkezés
Jelentkezési határidő: 2006. június 16.
Befizetési határidő: 2006. július 10.
Levélben: Tradíció Stúdió, 1024 Budapest, Keleti Károly u. 8.
Telefon: 315-1322; 316-0592; 20/9346032
Fax: 438-0250; E-mail: csutoras@tradicio.hu
Információ és jelentkezés ilap letölthető: www.tradicio.hu, www.kota.hu, www.birinyi.hu

XV. Jubileumi Nemzetközi mezőiségi népzene- és néptánc tábor ifjaknak és felnőtteknek

Választ, Kolozs m., 2006. augusztus 6-14.
Rendező: Kallós Zoltán Alapítvány
Jelentkezés, részletes információk Erdélyben: Kallós Zoltán Alapítvány, B-dul 21 Decembrie 1989 Nr. 16. 400105 Cluj-Napoca
Tel./fax: 0040/264-598-813
E-mail: zoltan@cluj.astral.ro
Magyarországon: Pestújhelyi Közösségi Ház, Pintér Zsuzsanna, 1158 Budapest, Szűcs István út 45.
Tel./fax: 410-7168
Jelentkezés: Aranytíz Művelődési Központ, Ötvös Györgyi, 1051 Budapest, Arany J. u. 10.
Tel.: 354-3400, fax: 354-2404
Honlap: www.aranytiz.hu

Kézműves gyerektábor

2006. augusztus 7-11.
A meghirdetett táborok napközis jelleggel működnek 8-17 óráig.
A csoportok létszáma max: 15 fő. A résztvevők általában kisiskolás korúak, 6-13 évesek. A foglalkozások 9-12-ig és 13-16 óráig tartanak. A szabadidőben lehetőség van kötetlen játékra, a Fazekas Központtal egy épületben levő óvoda udvarán. Déllelőttönként agyagoznak a gyerekek, délután minden nap más természetes anyaggal dolgoznak (pl: nemezelés, gyékénykötés, fonás-szövés). A foglalkozásokat rutinos pedagógusok tartják.
Helyszíne: Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ

Oktatók: Laukóné Solawa Éva, Farkas Judit, Rónai Ági, Csiki Lóránt
Részvételi díj: 20.000 Ft, amely tartalmazza a napi háromszori étkezést és az anyagköltséget.
Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ 1165 Budapest, Csinszka u. 27.
Tel/Fax: 407-15-02
Email: fazekaskozpont@mail.datanet.hu

Széki gyermek néptánc tábor

Szék, 2006. augusztus 7-11.
Rendező: Pro Urbe Szék Alapítvány
Helyszín: Szék (Sic), Kolozs megye, Románia
Széki tánc és népdalok tanulása, kézműves foglalkozások, szövés, varrás, szalmafonás, bútorfestés, szekerzés, néprajzi előadások, mesék, kirándulás, esténként gyermek tánccház, fonó. A tábor utolsó napján gyermek gála a környék ifjúsági csoportjainak fellépésével.
Elsősorban 7-14 év közötti gyerekeket, gyerekcsoportokat várunk.
A tábor részvételi díja: 13.000 Ft, illetve 70 €, 1.200.000,- régi lei/ 120,- új lei
Információ, jelentkezés: Filep Sándor (Románia)
Levél cím: Ro-407540, Sic, Str. I. No. 275.
Tel.: 0040/264-228-149, 0040/721-795-372
E-mail: filep_sandor@yahoo.com

Néptánc és kézműves tábor

Mezőtelegden, 2006. augusztus 12-17.
Szervező: Szeged Táncegyüttes Alapítvány, Szoboszlai Gáspár István
Helyszín: Mezőtelegd
A tanítandó táncrend: Lőrincrévi táncrend
Várható létszám: 90-110 fő
Célja: A néphagyományaink iránt érdeklődő, a régió területén élő magyar fiatalok oktatása, kapcsolatok építése.
Résztevők: Románia: Bihar megyéből várjuk a 14-18 éves táncosok jelentkezését, akik legalább 4 éves táncos gyakorlattal rendelkeznek.
Elhelyezés: családoknál és Kollégiumban
Szakmai vezető: Nagy Albert együttesvezető - koreográfus - instruktor
Néprajzi előadók: Kallós Zoltán és Karsai Zsigmond
Kézműves foglalkozások: Jazimiczky Éva táncpedagógus (az SZTA Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója)
Bővebb felvilágosítás: Szeged Táncegyüttes Alapítvány 6722 Szeged, Kálvária sgt. 14.
Tel./Fax.: 62/422-251
E-mail: sztaami@t-online.hu
Szoboszlai Gáspár István, Mezőtelegd
Tel.: 0040/259-345-059; 0040/723-328-103

Végvári tábor
2006. augusztus 12-17.
Szervező: Szeged Táncegyüttes Alapítvány, Pasteán Erika
A tanítandó táncrend: Gyimesi táncrend
Célja: A néphagyományaink iránt érdeklődő, a régió területén élő magyar fiatalok oktatása, kapcsolatok építése.

Résztevők: Románia: Arad, Bihar és Temes megyéből várjuk a 16-22 éves táncosok jelentkezését, akik legalább 5 éves táncos gyakorlattal rendelkeznek
Elhelyezés: Kollégiumban
Szakmai vezető: Nagy Albert együttesvezető - koreográfus – instruktor és Tötös Hortenzia Kézműves foglalkozások: Jazimiczky Éva táncpedagógus /Az SZTA Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója/
Bővebb felvilágosítás:
Szeged Táncegyüttes Alapítvány
6722 Szeged, Kálvária sgt. 14.
Tel./Fax.: 62/422-251
E-mail: sztaami@t-online.hu
Pesteán Erika, Végvár
Tel.: 0040/256-392-831; 0040/723-350-246

X. Ördögös népzenei tábor

6-15 éves gyerekeknek
Kiskunhalas, 2006. augusztus 13-19.
Oktatók: Bakó Katalin-ének, Borbás Tibor-bőgő, Rácz András-brácsa, Hodorog András-furulya, Krámlí Kinga-ének, Maruzsenszki Andor és Endre-hegedű, citera, Dr. Vladár Károly-ének, Ujvári Gábor-furulya
A táborban kollégiumi elhelyezést (Gyárfás István internátus) és napi öt étkezést biztosítunk. Az oktatás mellett számos program várja az érdeklődőket: kézművesség, gyermekjátékok, vetélkedők, minden este táncház...
Kérjük hangszert és hálósákat a résztvevők hozzanak magukkal.
Részvételi díj: 14.500 Ft
Jelentkezési határidő: 2006. július 30
Elérhetőség: Maruzsenszki Andor, Kiskunhalas, Harangos tér 11. 6400 maruzsenszki@gmail.com, tel.: 30/370-6260, Maruzsenszki Endre; tel: 70/387-8441
Honlap: www.fondor.hu

VII. Széki Napok

Szék, 2006. augusztus 14-19.
Rendező: Pro Urbe Szék Alapítvány és a Szék Városerő Egyesület
Helyszín: Szék (Sic), Kolozs megye, Románia
Megközelíthető: Budapestről mikrobuszal, információ, helyfoglalás: 361/2030-200; vagy Szamosújvárig (Gherla) vonattal, onnan busszal, vagy gyalog (13 km)
Programok:
Tánctanítás: széki kezdő, haladó, buzai táncok haladó
Táncoktatók: Szabó Szilárd, Németh Ildikó, Gémesi Zoltán, Sósuti Edit
Éneklés és népdaltanítás: Tasnády Erika
Zenetanítás
Kézműves foglalkozások: szövés, hímzés, szalmafonás, bútorfestés
Előadások, kirándulás, kiállítás, esténként táncház.
Zenélnek: Pali Marci és zenekara, Soós Andris és zenekara, Halmos Attila és zenekara
Részvételi díj, ami magába foglalja a programokon való részvételt, napi háromszori étkezést, sátorhelyet: magyarországiaknak: 18.000 Ft, nyugati országból érkezőknek: 110,- €, román állampolgároknak 1.500.000,- régi lei/150,- új lei.
Szállítás családoknál + 5 €/éjszaka.
Kedvezmény: 10 % kedvezmény azok számára, akik július 15-ig a tábor teljes idejére befizetik a részvételi díjat, illetve 10 fő fölött 10 % csoportos kedvezmény (egyszerre csak az egyik vehető igénybe). Gyerek kedvezmény.
A részvételi díjak befizetése Magyarországon: 11707024-20420493
Romániában: 2511000013.6.3.7233
Információ, jelentkezés:
Filep Sándor (Románia)
tel.: 0040/264-228-149, 0040/721-795-372
Kovács Flóra (Magyarország)
tel.: 36/70-263-3122

E-mail: info@szekvarosert.com;
kahuna@freemail.hu;
Honlap: www.szekvarosert.com

Kézműves gyerektábor

2006. augusztus 21-25.
A meghirdetett táborok napközis jelleggel működnek 8-17 óráig.
A csoportok létszáma max: 15 fő.
A résztvevők általában kisiskolás korúak, 6-13 évesek. A foglalkozások 9-12-ig és 13-16 óráig tartanak.
A szabadidőben lehetőség van kötetlen játékra, a Fazekas Központtal egy épületben levő óvoda udvarán.
Délelőttönként agyagoznak a gyerekek, délután minden nap más természetes anyaggal dolgoznak (pl: nemezelés, gyékénykötés, fonás-szövés).
A foglalkozásokat rutinos pedagógusok tartják.
Helyszíne:
Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ
Oktatók: Laukóné Solawa Éva, Farkas Judit, Rónai Ági, Csiki Lóránt
Részvételi díj:
20.000 Ft, amely tartalmazza a napi háromszori étkezést és az anyagköltséget.
Dr. Kresz Mária Alapítvány Fazekas Központ
1165 Budapest, Csinszka u. 27.
Tel/Fax: 407-15-02
Email: fazekaskozpont@mail.datanet.hu

VII. Tekerő és Duda szaktábor

2006. augusztus 21-25.
Jelentkezés mobiltelefonon:
Havasréti Pál 30/940 1242
Lányi György: 30/970-1547
drótpostán: teka@mail.datanet.hu
http://w3.datanet.hu/~teka/tekero.html

IV. „Szűcs Béla” Gyermek és Ifjúsági Tánc Tábor; Tordas, augusztus 23-27.

Házigazda: a Tordasi Pillikék
Rendező:
Petőfi Sándor Művelődési Ház, Tordas
23-én délután: gyülekező, regisztráció
24-25-26-27-én: Mátysföldi táncokat tanulhatnak
Táncoktatók:
Furik Rita és Richtarcsik Mihály,
Szabó Szilárd és Németh Ildikó
Zenélnek:
Marton és a Tüzlángja zenekarok
Foglalkozások: Kovács Erika kézműves
Esténként táncház este 10 óráig
27-én, szombaton a Tükrös Együttes ad zárókoncertet a szabadtéri színpadon, utána táncház kifulladásig.
A háromszori étkezés biztosított. Szállítás csak korlátozott számban.
Információ: Bediné Németh Márta
Tel. /fax: 22/467-530; mobil: 30/523-6299
E-mail: hangyatoradas@axelero.hu
Jelentkezési határidő: tanév vége (június 12.)
Jelentkezési cím:
Petőfi Sándor Művelődési Ház;
2463 Tordas, Szabadság út 55.

Juhos Kiss Sándor munkája

Amerikai emberünk

Beszélgetés Magyar Kálmánnal

Mikor különböző zenészekkel amerikai turnéikról beszélgettem, gyakran előjött ugyanaz a név: Magyar Kálmáné. Ő az, aki sok együttes, szólista koncertkörútját szervezte már meg az Egyesült Államokban. Idővel azt is megtudtam, hogy a New Jersey államban működő Életfa együttes vezető zenészei, Magyar Ildikó és Kálmán az ő gyermekei. De ki is ő, mikor és hogyan került Amerikába, s miért tartja szívügyének a magyar népi kultúra ottani terjesztését?

- Mikor települtél ki az Egyesült Államokba?
- Édesanyám 1956-ban ment ki a nővéreimmel. Mi édesapámmal 1962-ben követtük őket. Ekkor 18 éves voltam. Pár hónap múlva már bekerültem a Hungária Néptáncsoportba, s ezzel kezdődött el Amerikában a magyar kultúrával, azon belül elsősorban a néptáncjal kapcsolatos tevékenységem.
- Voltak ennek előzményei Magyarországon?
- Csak annyiban, hogy klasszikus balettet tanultam, de néptáncsal nem foglalkoztam. Bevallom, nem is nagyon érdekelt. Bár amikor kikerültem a balettintézetből, hívtak a Magyar Állami Népi Együttesbe táncolni, de nem mentem. Amerikában kezdett érdekelni a néptánc, amikor ez a nemzeti identitásom szempontjából fontos lett. Magyarországon nem foglalkoztatott a nemzeti identitás kérdése.
- Mi az eredeti szakmád?
- Egyetemre jártam, vegyész lettem, az orvosi műszeriparban és a gyógyszeriparban dolgoztam. A hivatásom gyakorlása mellett lettem ennek az amatőr táncsoportnak tagja, majd vezetője. Folklorcentrumot, múzeumot alapítottunk, táncfesztiválokat szerveztünk, sok mindent, ami összehozta a magyar kultúra iránt érdeklődő embereket. Belekezdünk a művészeti menedzsmentbe, amit a mai napig csinálunk. Nemrég fejeztük be a Budapest Táncgyüttes Csárdás – A kelet tangója újabb amerikai turnéját, ami két és fél hónapig tartott. A múzeumunkban most készülünk megemlékezni 1956-ról. Mindent a feleségemmel, Judittal csináltunk.
- Őt már kint ismerted meg?
- Igen. 1969-ben ismerkedtünk össze az itteni táncsoportban. Most már gyerekeink folytatják az általunk megkezdett munkát. Életfa néven zenekaruk, Csüddöngölő elnevezéssel pedig táncsoportjuk van. Ildikó már férje, Hajdú-Németh László nevére szerepel. Ő közben elvégezte az orvosi, a fiam pedig a jogi egyetemet. Mindkét gyermekünk már öt-hat éves koruktól klasszikus hegedűt tanult, s később kezdtek el népzenevel foglalkozni. A feleségem minden nyáron hozta haza őket, amikor csak tehetjük, s tanultak Halmos Béláéktól Jászberényben és máshol. Azonkívül kint 25 éven keresztül szerveztünk néptánc-táborokat, ahová rendszeresen hívtunk néptánc-tanárokat és zenekart, hogy élő muzsika legyen. Először a Tékát vittük ki, akikkel később két lemezt is készítettünk, majd másokat. Ildikó Magyarországon járt egyetemre, s azalatt kevesebb ideje maradt zenélésre. Őt egyébként is nagyon sok minden érdekli, a zenélés csak egy ezek közül. A fiam inkább él a zenélésnek, s azon belül nem csak népzene-t játszik, hanem jazzt és világzenét is.
- Ti New Jersey államban telepedtetek le, ami New Yorkkal átellenben található. Mekkora magyar közösségek találhatók ott?
- Magában New Yorkban is van egy magyar közösség, aztán New Jersey északi és déli részében több településen, elsősorban Passaic és New Brunswick városokban, továbbá a közeli Connecticut ál-

lamban. A 2000-es népszámlálás szerint mintegy másfélmillió magyar él az Egyesült Államokban. Ebből például Észak-New Jerseyben 5000 magyar, de közülük csak maximum pár száz olyan, aki beszéli a nyelvet, s aktívan részt vesz magyar programokban. Ezért aztán programjaink egy jó része nem nyelvhez kötött, s az amerikaiakhoz is szól. Most is lesz Lipták Bélának egy előadása 1956-ról, de angolul tartja. Persze mi elsősorban a népi kultúrával foglalkozunk, mert az tartozik legjobban az identitásunkhoz.

– Ezekbe az amerikai magyar táncsoportokba mennyire szívesen és önként járnak a fiatalok? A szüleik noszogatására mennek oda, vagy ők is büszkék a magyar gyökereikre, s szívesen járnak oda?

– Mindkettőre akad példa! Mint ahogy az amerikai magyarság is több kivándorlási hullám eredménye, s ennek megfelelően eltérő a nemzeti öntudatuk is. A háború előtt kivándoroltak igyekeztek minél hamarabb asszimilálódni. Az 1945-ös hullám politikai jellegű volt, nekik erős a magyarságtudatuk. Az 1956-os kivándorlók között találhatóunk mind politikai, mind gazdasági menekülteket. Az utóbbiak gyorsabban asszimilálódtak. Az 1970-es években jött a Roots (Gyökerek) című film, ami nagyon sok amerikaiban elindította az érdeklődést az eredete iránt.

– Amikor elhagytátok Magyarországot, mennyire működtek itt néptáncgyüttesek?

– Léteztek együttesek, sőt a Rákosi-rendszerben fontosnak is tartották őket. Csak ezek Mojszejev-típusú együttesek voltak! Profi és amatőr együttesek egyaránt akadtak, s általában a szakszervezektől kapták a támogatást.

– Mennyire volt alkalmad később hazajárni?

– Én legálisan mentem ki, de a kivándorláshoz fel kellett adnom a magyar állampolgárságot. Ott egy ideig, amíg az állampolgárságra kellett várni, úgynevezett zöldkártyát kaptunk, s ezalatt az idő alatt senki nem szokott hosszabb időre eltávozni az országból. A zöldkártya letelepedési engedélyt jelent, s öt év várakozás után kaphatja meg az ember az állampolgárságot. Ez az öt év egyfajta hontalanságot jelent, mert a régi állampolgárságról már lemondott az ember, az újat pedig még nem kapta meg.

– Mikor jöttél újra Magyarországra, s mikor értesültél a táncmozgalom beindulásáról?

– 1970-ben jártam itthon először, de akkor még nem indult be. Utána se járhattunk sűrűn haza, mert Amerikában nem könnyű hosszabb szabadságra menni, s akkor is általában tánc-táborokat tartottunk. Ha viszont kijött valamelyik népi együttes (a Magyar Állami Népi Együttes vagy a Budapest Táncgyüttes), azt követük a turnéján. Akkor persze még ők sem azokat az autentikus táncokat járták, mint később, a táncmozgalom elindulása után. Mi is sokszor magunknak találtuk ki a lépéseket az együttesünkben. 1975-ben kezdtünk el egy Pontozó nevű néptáncfesztivált

New Jerseyben, tavaly ünnepeltük az alapításának 30. évfordulóját. Korábban a különböző csoportok inkább rivalizáltak egymással, ezen a fesztiválon viszont elsősorban egymástól tanulni jöttünk össze. Kezdték egymást meghívni az együttesek. Falvy Károly táncművész és koreográfus a Magyarok Világszövetsége támogatásával jött hozzánk és segített aztán magyarországi néptánc-kultúrával foglalkozó embereket megismertetni. De a fogadtatás elég vegyes volt. A kommunista Magyarország által küldött személyek teljesen elfogadhatatlanok voltak egyes amerikai magyar közösségek számára, még ha táncos vagy zenész is volt az illető. Kezdetben még Csoóri Sándor is kommunistának számított! Később aztán – többek között Püski Sándor közvetítése révén – különböző értelmiségiek elkezdtek párbeszédet folytatni, s először az irodalmárok, majd a szociológusok, zenészek, táncosok stb. fokozatosan kapcsolatokat alakítottak ki. Falvy sokat segített nekünk abban is, hogy amikor Magyarországra jöttünk, bemutatott minket Martin Györgynek, Pesováréknak stb. A Világszövetség 1977-ben egy tanfolyamot és utána fesztivált rendezett Magyarországon. Ez zártkörű volt, a színházi előadás is. Mi egy *In memoriam 1956* című táncjátékot hoztunk magunkkal, aminek a címét az itteniek kérésére *In memoriam 1848*-ra módosítottuk. Mégis, mikor hazamentünk, kommunistának neveztek minket, a New York-i Magyar Házból ki lettünk tiltva. Még tíz évvel később is, amikor már a gyerekeink is tagjai voltak az együttesnek, egy hasonló budapesti út megint olyan haragot váltott ki egyes emigráns körökben, hogy még a templomban is kiprédikáltak. Ezt csak annak illusztrálására mesélem, hogy akkoriban mennyire más volt a politikai légkör. Persze közben a magyarországi táncos szakemberekkel már kitűnően megértettük egymást. Kezdetben az amerikai magyar közösségek ugyan furcsállták a táncaikat, románnak vélték az általuk bemutatott erdélyi táncokat, de hát ezzel sok magyarországi művész is így volt először.

– *Ezt magam is többször hallottam zenészekről. De azt is, hogy amikor már amerikai turnékra jártak, az ottani hallgatóság szintén románnak vélte ezt a zenét. De hát ez természetes is, hiszen még akkor mentek el, amikor a régi stílusú hangszeres erdélyi zenét nem ismertük Magyarországon sem. Legalábbis néhány kutatót leszámítva.*

– Így van. Az átlag amerikai magyar megrekedt azon a kulturális szinten, ahol elmenetekor volt, itt meg közben sok minden történt a népi kultúra felfedezése területén.

– *Amikor elkezdték hazavinni a táncokat, akkor ez ott milyen fogadtatásban részesült? Hiszen azt mondod, addig sokszor magatoknak találtátok ki a lépéseket. Most meg beállítottatok otthon, hogy „Gyerekek, amit eddig csináltunk, az nem hiteles, egész másképp kell ehhez közelíteni!”?*

– Hát igen, mert a magyar néptáncot tudni kell improvizálni. A tánccsoportunk idősebb tagjai viszont sohasem tanulták ezt. Ők azt tanulták, hogy azt kell lépni, amit előre megkoreografált valaki, s azt betanulták. A fiatalabbaknál már természetes, hogy megtanulták a táncnyelvet, s azt szabadon alkalmazzák. A gyerekeim is jöttek már a jászberényi táborokba.

– *Úgy hallottam Fodor „Neti” Sándortól, hogy ő is tanította a gyermekeidet, sőt a fiad beszélte le a dohányzásról. Nemrég meg, amikor Kallós Zoltán lemezeinek diszkográfiáját állítottam össze, kiderült, hogy ti adtátok ki az első lemezét. Hogyan ismerted meg őket?*

– Netinek és az Ökrös együttesnek két amerikai körútját is én szerveztem. Erdélybe először Falvy Károly vitt el engem és a feleségemet 1976-ban. Elvitt minket Kallós Zoltánhoz is. Együtt elmentük Inaktelkére keresztelőre. A végén megkérdeztük, miben tudnánk segíteni. Azt mondta, rengeteg gyűjtött anyaga van, amit talán soha senki nem fog kiadni, s ha ebből valamennyit publikálni tudnánk, az nagy segítség lenne. A legszebb anyagot átmásoltuk

Az Életfa együttes (fotó: Kerkay László)

Falvy magnójára, s két tekerics anyaggal jöttünk át a határon. Akkor még a háború óta Magyarországon sem volt publikálva semmi eredeti erdélyi zene. Amerikában akkor Ceaușescuék nagyon erős kampányt folytattak, hogy nincs is Erdélyben magyar. Ezért is gondoltuk, hogy ebben a szituációban fokozottan érdekes lenne egy lemezzel is bizonyítani, hogy magyar népzene is van Erdélyben. Én szerkesztettem meg a lemezt. De féltünk saját néven kiadni, ezért létrehoztuk a Hungaria Records-t, s annak lett a Kallós-gyűjtés az első lemeze. Ezer darabot csináltattam belőle egy lemezgyári ismeretség révén, azzal a szándékkal, hogy majd az amerikai magyar együttesekhez is eljuttatjuk, meg Zoli bácsinak is jelentős mennyiségben küldünk haza. Így is történt. Később aztán a Délibáb együttes két lemezét, Ökröséket, a Csárdás-t, s legutóbb a Gázsa együttes lemezét is ebben a sorozatban adtuk ki.

– *Milyen formában foglalkozol a magyar kultúrával Amerikában?*

– 1976 óta vagyok az Amerikai Magyar Folklor Központ igazgatója, 1982-től a Centrum Managementé, ami a művészek utaztatásával foglalkozik. Igazgatóhelyettese vagyok a New York-i Magyar Könyvtárnak, igazgatója a Passaicban található Magyar Múzeumnak. Talán még megemlíteném, hogy 2001 és 2004 között, Márton András vezetése idején, managere, műsorszervezője voltam a New York-i Magyar Kulturális Központnak. Közel 500 programot szerveztünk – beleértve több népi kultúrát bemutatót is – a két és fél év alatt. Most a Központ ezeket a programokat nem támogatja.

– *Pontosan mit jelent, hogy kint magyar együtteseket utaztattok?*

– Természetesen a lehetőségeink korlátozottak. Bár Magyarországon és Erdélyben gyakran találkozunk olyan hiedelmekkel, hogy minden amerikai gazdag, ez természetesen nem így van. Nekünk is keményen kell dolgoznunk. Látod, most, szombaton is itt vagyok, bent a munkahelyemen. Tehát bizonyos anyagi támogatás mellett elsősorban az ismeretségeinkkel, a kapcsolatrendszerünk révén tudunk segíteni az Amerikában turnézóknak. De ahhoz, hogy nagyszabású turnékat tudjunk szervezni, anyagi és erkölcsi támogatásra van szükségünk vagy az állami, vagy a privát szektortól. Sajnos egy olyan sokszínű világban, mint az amerikai, még a gyönyörű magyar kultúrának is meg kell küzdenie az emberek érdeklődéséért. A műsorok bevétele nem fedezi teljesen az utazási és szervezési költségeket, valamint a művészek honoráriumát.

– *Úgy tűnik, életedet most Magyarország és Amerika között kell megosztanod. Mennyi időt töltesz átlagosan Magyarországon?*

– Évente úgy négyszer egy-egy hónapot. A rendszerváltás után létrehoztunk itthon egy csomagolótechnikai céget, s ezért kell ennyi időt Budapesten töltenem. Ez egyfajta anyagi függetlenséget is jelent, s a jövedelem egy részét aztán a magyar kultúra ápolására fordíthatjuk.

Abkarovits Endre

Mindannyian ismerjük az ókori Kréta szigetéhez kötődő legendát egy Minotaurus elnevezésű, bika fejű

szörnyről, fogságáról a labirintusban, és Ariadné királylány fonaláról. Már ebben az ősi legendában, mint kultikus, szakrális hely, jelenik meg a folyosókból, elágazásokból álló építmény, amelynek közepe rejti a lényegét. Ősi rituálék helyszíne, hiszen hogyan is nevezhetnénk másképp az először emberáldozattal – amely a Minotaurusnak étkeként az épületbe küldött ifjakkól állt – és állatáldozattal (magának a „szörnynek” a megölésével) járó cselekmények sorát. Tudvalevő honfoglaló őseinkről is, hogy a bikához hasonlóan nagy testű állatot – rendszerint lovat – áldoztak isteneiknek szertartásaikon, ha nem is labirintusban, de éppoly kultikus helyeken – forrásoknál, patakoknál, fáknál. A krétai régészeti feltárások ugyan nem igazolták azt, hogy a legendás épület valóban létezett, de a labirintus, mint jelkép, megjelent az ókori Hellaszban, s a római birodalomban is. Nyelvi kutatások rámutattak arra, hogy Európa nagy részén a görög szigetvilágból terjedt el ez a jelképpé vált forma, az is elképzelhető, hogy ebben a római hódításoknak is szerepük volt. De vajon innen jutott el Ázsiába, Indiába, majd Amerikába is? Erre a kérdésre azt hiszem, ma senki nem tudhatja a választ. Ami bizonyos, hogy Indiában a születés körüli rituális cselekményekben volt szerepe, a navahóknál az anyaméhet, a hopi indiánoknál a földanya méhét jelképezte ez a forma. Ebben a gondolatiségben a labirintusból való kijutás maga a születés, kanyargós vonala pedig az út a létezéshez. Érdekesen összecseng ez azzal, hogy a labirintus az említett ókori kultúrákban az alvilágot, kijáratát pedig az élet kapuját jelképezi.

Észak-Európában többnyire ókori temetkezési helyek közelében találhatjuk azokat a rituális tereket, ahol a labirintus körvonalát kövekből rakták ki. Ilyen például az egyik svédországi, bejáratával nyugat felé néző – azaz a halált jelképező napnyugtára tájolt – kölabirintus. Szintén ebben az országban találhatunk olyan tengerparti formákat is, amelyek kiterített halászhálókra emlékeztetnek, s a halászok jó fogásért imádkoztak e tereken. Szászországban új-kőkori temetkezési dombok mellett találhatunk labirintusformát. A középkori katedrálisokban – mint szakrális terekben – a labirintus megjelenített a mennyezetet, a falon, de a templom padlózatán is. Ez utóbbi vonalain végigjárva mintegy zarándoklatot végeztek a hívek, s lényegét az út végigjárása közbeni vallásos elmélyülés jelentette. Hasonló funkcióval jöttek létre a templomok közelében az ún. gyeplabirintusok, ahol a formát maga a fű, illetve a

Karikázó a lakodalomban

A labirintus – mint ősi jelkép – és a magyar tánc hagyomány

vonalak mentén mélyített kis árok határozta meg. Ezek végigjárása sokszor már közösségi eseményekhez, nagy ünnepségekhez köthető cselekménnyé vált. A főúri kertek sövénylabirintusai egyre inkább eltávolodtak a szakrális világtól a profán jelenségek felé. Ezek sokszor a főúri időöltés terei, vagy látványosság-számba menő létesítmények voltak, s ez elővetíti a modernkor labirintusait – például a tükörlabirintusokat –, amelyek az idegenforgalom eszközeivé váltak, miközben ősi jelentésük feledésbe merült.

A felsoroltak bizonyítják a labirintus szakrális voltát. Miért lenne ez másként, ha nem épületekkel, kövekkel, véséssel, földmunkával vagy növényekkel jelenítjük azt meg? A görög lányok geranos elnevezésű táncukat a 9 évente megrendezett termékenységi rituálékra épülő ünnepségeken táncolták. A táncban kígyózó vonalban, majd csigavonalban haladtak összefogott kezekkel, vagy – Ariadné fonalára emlékeztetve – körébe kapaszkodva táncoltak. Svédország egyik kölabirintusához rituális párosító játék kapcsolódott. A labirintus közepén álló leányt az a fiú vihette táncba, aki végig tudott futni a labirintuson, a kövek érintése nélkül. Finnországban már elnevezése is a termékenységi rituálékot sugallja, hiszen a „szűz várnak” nevezett kölabirintusok leányavatási rituálék helyszíneként szolgáltak. A középkorban Európa-szerre kapcsolódtak tavaszközöntő rituálék e tereken, a tavaszi egyházi ünnepekhez. A termékenység és a születés, az élet és halál nem csak az eddig említett jelentésekben található meg, hanem a tavasz köszöntésében is. A halált jelképező téli időszak felett diadalmaskodik az újjászületést, termékenységet, életet jelentő tavasz. Ezek a táncos, játékos elemek tehát ugyanazt a jelentést hordozzák magukban, mint az ősi vésett vagy kövel kirakott labirintusok.

A magyar tánc kutatás a labirintus táncok jelentős részét a lakodalmi szokáshagyományban találta meg. Ide kapcsolódó termékenységi rituálé a menyasszonyfektető gyertyatánc, amelynek egyes formáit láncszerűen összekapaszkodva járták, közvetlenül az ifjú pár különvonalása előtt. A lakodalmi szokástáncok között számos más csoportos táncot, táncos vonulást, vendégküldő táncot találunk. Szórakoztató táncként jelenik meg Gömörben és Zemplénben a tréfás verbuválás, amelyben a verbuváló versek után kialakult legénycsoport a táncvezetőt követve és utánozva vonul kígyózva, tekeregve a lakodalmi tánc tereken. A zemplén-abaiúji Hegyköz tánc hagyományában a karikázó, s ezzel együtt a válltánc is

megjelent a lakodalomban.

A válltáncban egymás mögé állva, az előtte álló vállalt fogva, egyszerű futó lépésekkel írtak le labirintusformát a táncolók. A lakodalomban a férfiak is beálltak a lányok közé, de eredeti funkciójában, a tavaszi böjti karikázó és a hozzá kapcsolódó válltánc csak a lányok tánca, hasonlóan az említett görög és finn példákhoz. E tavaszközöntő táncban tisztán jelenik meg a labirintus ősidőkre visszanyúló jelentése az újjászületésről, a termékenységről és a női szerepekről. Szintén a magyar böjti hagyományokhoz kapcsolódnak olyan gyermekjátékok, amelyek egy részében a csigavonal jeleníti meg a labirintust, más típusaiban pedig a válltánchoz hasonló labirintustánc jelenik meg úgy, hogy a földre tett köveket vagy leguggolt társaikat kerülgetik séttával vagy futással a láncszerűen összekapaszkodó lánygyerekek.

Mindaddig kevés figyelmet fordítottunk a labirintus közepére, amely a katolicizmusban jelképezheti az alvilágot is, de sokkal inkább a zarándoklatszerűen végigjárt kanyargós utat követően, a cél, a közepén elérhető megtisztulás, a teljesség. Hasonlóan pozitív a szerepe azokban az esetekben, amikor az anyaméhet jelképezi, hiszen ez az élet kialakulásának a kezdő pontja. Egyes német labirintusok közepén a napot megszemélyesítő korong található. Ez a szimbolikus nap a tavaszi rituálék során felszabadul, új életre kél. A főúri sövénylabirintusok esetében is – amelyek funkciójában eddig főleg profán elemeket találtunk – előfordul az, hogy közepén az élet fáját vagy a paradicsomkerti tudás fáját jelképező magányos fa áll. Ezek párhuzamát a magyar hagyományban szintén a böjti időszak karikázó táncában és a hozzá kapcsolódó válltáncban találhatjuk meg. Pesovár Ernő kutatásai igazolják, hogy több területen előfordult magányos fa körülötti böjti táncolás. A honfoglalás előtti hitvilágban gyökerező rituális táncokként értelmezhetjük ezeket, hiszen őseink áldozati helyei lehettek a magányos fás terek. Ha hozzátesszük azt, hogy a Hegyközben a diófa alatti – nem feltétlenül körülötti – körtánchoz a válltánc is kapcsolódott, akkor kirajzolódik a párhuzam a főúri labirintus életfa jelképeivel.

A labirintus a föld számos pontján megjelenő ősi jelkép. Az európai kultúrtörténet része, s mai világunkban is – idegenforgalmi látványosságként, különlegességként – jelen van. A magyarság labirintus táncjai – közöttük a böjti karikázóhoz kapcsolódó válltánc – ennek az ősi formának a szakrális jelentéstartamát voltak hivatottak megőrizni, s a termékenységarzsló rituálékban megjeleníteni.

Darmos István

LEGÉNYEKHEZ MÉLTÓ VERSENY

Avagy: „Mit akar itt ez az egy ember?”

Örömmel olvastam a folkMAGazin elmúlt számaiban a legutóbbi legényes verseny kapcsán megjelent véleményeket és szakmai észrevételeket. Úgy érzem, végre kezd megmozdulni az állóvíz, mind a legényes táncok, mind pedig a szóló versenyek körül. Erre igen nagy szükség van, mert vadhajítások az utóbbi évtizedekben bőven nőttek, s akarva-akaratlanul (dacos hallgatással-zajos sopánkodással) talajt adtunk ezeknek.

A miért én is bátorkodom a témához hozzászólni, az egy eddig csak szörmentén, de mégis mindenki által megpendített hír. Nem török lándzsát semelyik nézet mellett, engedtessek meg nekem, hogy közelebb az ötvenhez, meglegyen a saját véleményem, ami nem azt jelenti, hogy ne hallgatnék meg másokat is. Ám van itt egy kis bökkenő. Mind Fügedi János, mind Farkas Zoltán „Batyú” érintett egy témát, ami alapvetően befolyásolja a létrejövő versenyek, de az egész néptáncos közeg jövőjét. Ez pedig az oktatás.

Mint minden tudásnak, a mozgástudásnak is megfelelő alapjai vannak. Születésünkkor nem rendelkezünk kognitív mozgásrepresentációval, csak reflexszerű tevékenységek jellemzőek ránk [Mumenthaler, Marco: Neurológia – Medicina 1996]. Az összes mozgást tanulás útján sajátítjuk el, s ez természetesen igaz a táncos mozgásra is. Ebből kiindulva elsődlegesen azt kell szem előtt tartanunk, hogy ki milyen módszerekkel tanul, vagyis milyen módszerekkel tanítják. Csak azt vagyunk képesek visszaadni, amit magunk is megértettünk, felfogtunk, s az előzetes tudásunkhoz igazítva tudástöbbletben sűrítjük. Ebben pedig benne van a kettős szerep: van, aki tanít, és van, aki tanul. Persze az elméleti pedagógia magáénak vallja azt, hogy az oktatás-nevelés bipoláris folyamat, vagyis a létrejövő interakciókban a tanár is tanul, s a diák is tanít [Tóth László: Pszichológia a tanításban – Pedellus Tankönyvkiadó, 2002]. Ez természetes, hiszen bárki visszaemlékezhet arra, hogy ha már valakinek is sikerült valamit megtanítania, azzal maga is mennyit tanul.

Ezek szerint nem mindegy, hogy mit és pláne, hogy miként tanulunk, vagyis, hogyan tanítanak. Jómagam a hetvenes évek közepén kezdtem táncot tanulni az akkor igen neves két oktatótól, Tímár Sándor „Mesti”-től és Molnár Lajos „Pubi”-től. A módszer nagyon egyszerű és akkoriban teljesen megbízható volt. A mestereink megmutatták a lépéseket, a motívumokat, mi azokat próbáltgattuk, majd kialakult a folyamatos mozgás képe, természetesen rengeteg gyakorlás után. Itt még nem is térhetünk ki a „stílusra”, hiszen ennek egyrészt személyiségbeli feltételei vannak [Gáspár László: Nevelésemélet – Okker Kiadó, 2001], másrészt a táncok sajátos stilisztikai vonásainak felderítése még csak gyerekcipőben jár [Ratkó Lujza: Mennyiségi és minőségi szempontok a néptáncoktatásban – A nyíregyházi Jós András Múzeum évkönyve, 2003].

A módszer lényegében a következőre épített: a tanoncoknak kell egy olyan összetett mozgásrepresentációval rendelkezni – ez nem minden esetben szükségszerűen tánc – amire aránylag könnyen le-

het építeni újabb mozgásformákat, s kell hozzá olyan lelki-akarat tényező is, amivel a stresszhelyzeteket át tudják hidalni. Mind a két tényező igen fontos és mellérendelő viszonyban van egymással.

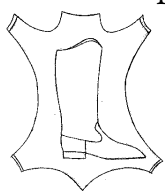
Természetesen kiegészítette ezt Tímár Sándornak a tánctanulásról kifejtett módszertana is, aminek alapjai akkoriban kezdtek kikristályosodni, s mára saját szakirodalommá nőtte ki magát. A társadalmi közeg azonban megváltozott. A tánc tanulására érett 8-10 éves korosztály az „alulmozgás” népbetegségében szenved, vagyis számukra a mozgás reprezentálása képtelenség. Annak a gyerekeknek, aki még életében nem dobott, vagy gurított labdát, hiába mondjuk, hogy gurítsd ide, nem fogja tudni megtenni, mert a fogalmaknak nincsen agyi reprezentációjuk, csak ha mozgásos élményekkel párosulnak [Nagy József: A művészeti nevelés fontossága – Hogyan tovább, 2002/4.]. A tanítás stratégiáját alapvetően ebbe az irányba kell elmozdítani, mert csak élmények útján lehet tudást átadni. Tudomásul kell venni, hogy a mai gyerekeknek közel sincs akkora mozgásélméletük – sokszor rajtuk kívül álló okokból –, mint a mi korosztályunknak. Ma minden „lesimított”, leaszfaltozott, térkövel fedett és „Adidas”-ba burkolt, hogy még véletlenül se lehessen nagyobbat lépni, szökkenni, ugrani stb. Ha ezek a kezdeti élmények hiányoznak, akkor azokat tanulással-tanítással kell bepótolni.

A másik lehetséges követelmény, hogy mozgáskompetenciákat kell kialakítani. Nem elégséges egyik vagy másik tánc motívumanyagát megismerni, netán filmekről a végsőig csiszoltan letanulni folyamatokat, mert ezek az idomítás veszélyes vizeire sodorhatnak bennünket, az idomítás pedig a negatív emberalakító folyamatok első lépcsőfoka. Egyébként is, ki mondja meg, hogy a filmen látott folyamat mennyire hiteles, vagy azt, hogy a rögzítés időpontjához képest 50 évvel azelőtt mi volt a hiteles, és mi nem. Ezért vélem, hogy nem üdvözítő és egyedüli lehetőség a motivációs tanítás, hanem a mozgáskompetenciák értelmezése, kialakítása, azok felhasználása mutatkozik célként. *Mozogni kell tanítani*, a tudást nem önmagáért, hanem annak felhasználásáért kell megélni és „megélelni”.

De mi köze van ennek a legényes versenyhez? A kérdés jogos. De illetlenül visszakérdezek! Ki fog 20-30 év múlva versenyezni szólótánc megmérettetésekén, ha nem alakítunk ki olyan tömegbázist, akik értik a mozgásformálás és rögtönzés kulcsszavait, akik birtokában vannak a mozgáskompetencia elvárásaival szembeni kíváncsalmaknak? Természetesen azok, akiket megfelelő módszerekkel készítettek föl arra, hogy saját magukat mutathassák meg a tánc, a népművészet ezen ágának hatásmechanizmusait felvillantva. A tánc mögött mindig is az ember van, erre kíváncsi mindenki, ezzel akar szembesülni. Ezért az *oktató-nevelő* munka nem csak valamilyen pótcselekvés, hanem komoly szándékú, emberformáló hivatás. Az *oktatás* során megvalósulhat a táncban lévő súly- és gesztushelyzetek *analizálása, tanítása, értelmezése*, a technikai elemek gyakoroltatása, elsajátíttatása. A *nevelés* során pedig kialakulnak azok a csapásirányok, amelyben az egyedből egyéniség lesz, vagyis a puszta mozgás, az előadó által, megtelik étellel. Ja, hogy ez már maga a művészet? Nem baj, csak minél többen értsék!

Lévai Péter

Néptáncosok, néptánc csoportok és bármely táncműfaj kedvelők!

Különböző táncokhoz készítünk méretre is:

NŐI, ILLETVE FÉRFI PUHA- ÉS KEMÉNYSZÁRÚ CSIZMÁT

MENYECSKE CSIZMÁT • NÉPTÁNC BAKANCSOT • KARAKTERCIPŐT

Műhelyünk címe: 8300 Tapolca, Sümegi út 20. (a gimnázium mellett)

Telefon: 06-87/321-304; mobil: 06-30/286-9517, 06-30/224-2105

TANKA TAMÁS és BÁRÁNY SZILVESZTER Népi Iparművészek, a Népművészet Ifjú Mesterei

Modelljeink megtekinthetők és megrendelhetők, árlistánk és méretlapunk letölthető a honlapunkról: www.tankabarany.hu

Pásztorkodás Borzován – II.

A XIX. századi pásztori közösségek, amelyek magukba foglalták a régi pásztoraladókot, tovább hordozták a régi pásztortradíciókat, s már nemcsak foglalkozásukban, életformájukban, hanem magatartásukban is különböztek a parasztságtól. A pásztort az emberi közösségektől távoli, de szabadabb élete, a magány, a természet közelsége, ugyanakkor az erdei, a mezei élet kényelmetlensége mássá formálta. Használati tárgyainak jó részét magának kellett elkészítenie, s ehhez a példákat részben pásztortársaitól kapta. A pásztoreletnek a sajátossága, hogy nemcsak a foglalkozással, az életformával járó eszközök használata, hanem azok elkészítési módja is generációkon át öröklődött, apáról fiúra szállt. A mindennapi élet körülményei között, az őrzés, a legeltetés, a nyáj gondozása közben a fiatalabb generáció szinte észrevétlenül belenőtt és megtanulta elődei tudományát.

A pásztoreMBER – juhász, a kanász és csordás – legfontosabb terelőeszköze és legkedvesebb tárgya ma is a kezéhez illő, ízlésének megfelelő formájú bot. Ez a bot sokféle célt szolgált: a pásztor őrzés közben rá támaszkodott, ráült, megdobta vele az állatot, a kisebb mezei állatokat – például a

nyulat – leütötte vele. Ezzel táncolt és – ha a szükség úgy hozta – ez volt a fegyvere is. Egész Gömör területén kedvelt volt az ún. göröcsös bot, amelynek elkészítése külön rituálé volt. Még manapság is vannak pásztorok, akik e hagyományos módon készítik a botot. A pásztor legeltetés közben kinézte magának a megfelelő formájú és vastagságú somot vagy barkócát. Tavasszal tetés szerint késsel bevagdosta, esetleg árral megszurkálta. A megszurkált, illetve bevágott helyeken őszre szép forradások, göröcsök keletkeztek. Az így kigöröcsölt fát kivágták, majd tűzön, héjában párolták. Ezután a földhöz ütögették, aminek hatására a megpárolt héj letöredezett. Szépen megtisztították, majd beásták a ganajba, hogy szép sötét, barnás-vörös színt kapjon. Miután kiásták, bedörzsölték szalonnabőrrel, ettől kicsit fényesebb lett. A botnak a vége rendszerint bunkóban vagy kampóban végződött. A kampósbotot a juhászok használták. A juhász kampósbotja általában hosszabb volt – kb. 2 méteres –, mint a pásztorbot. Általában somfából készítették, mert annak erősek a szálai. Nem horogra, hanem vissza kell annak nőni. A kampós rész belsejét finomra kellett megmunkálni,

formálni, hogy az állat lábát meg ne sértse és pont a bokájánál kapja el. Ha a sípcsontnál kapja el a lábát, akkor el is törheti, a birka ugyanis ilyenkor szabadulni próbál. A csordás botja vastagabb volt, mert ott volt a bika a tehenek között, s néha bizony a csordásnak is nekiment. Ilyenkor a bottal ütötte meg a bikát. Voltak csordások, akik a meghajlított botra vaskarikákat tettek, ennek csörgésétől a bika félt.

Az állatok őrzésének, gondozásának más eszközöze – egyben a pásztor fegyvere – volt a balta. A baltát kovácsok készítették, nyelét pedig maguk a pásztorok. Leginkább a kanászok használták, de minden pásztornak volt baltája. Ha az állat lába a fa gyökerei közé szorult, a baltával szabadították ki, baltával vágták a legszebb botnak valót, ezzel védekeztek a megvadult kan, a vaddisznó, a farkasok, kígyók ellen. A baltát használták akkor is, ha meg kellett ölni az állatot, mikor baleset érte, eltört a lába. Meg is becsülték a pásztorok ezt a hasznos eszközt, s örökségképpen apáról fiúra szállt. Néha bizony a verekedésnél is előkerült ez a félelmetes szerszám, ezért a hatóságok állandóan tiltották a használatát.

Gyakori használati tárgy volt – a csordások és a csikósok is használták – az ostor. A kanászok azért kedvelték, mert a disznó jobban megéri az ostor csípését, mint

LAKÓCSÁTÓL A DRÁVAMENTÉIG

Drávamenti horvát táncok tanítása és visszatanítása drávamenti horvát falvakban

– A Martin György Néptáncszövetség védnökségével –

*Magyarország horvát néptáncagyományának legismertebb tánca a lakócsai csizmaverős, amelyet magyar néptáncgyűttesek is sokszor feldolgoztak műsoraikban. Ezt a táncot nemcsak Lakócsán, hanem a Drávamente több horvát falujában is ismerték. Részbe volt egy táncrendbe illeszkedő táncanyagnak, amely táncanyagot a legutóbbi idő-
kig meg lehetett találni a határmenti elzártságban archaikus vonásokat is megőrző Drávamentén. A régies vonások természetesen nemcsak a táncanyagra, hanem a dalokra, zenére, szóbeli és tárgyi népi kultúrára, nyelvújásra, nyelvhasználatra is jellemzőek. Maga a vidék is a Dráva ösparkjaival egyike a múltat leghívebben őrző területeknek; az idelátogatás valóban kicsit utazás a múltba.*

Célunk több részből áll. Szeretnénk a Drávamente táncait megismertetni, megtanítani a magyarországi néptáncmozgalom tagjainak, együtteseknek, táncosoknak, pedagógusoknak, érdeklődőknek. Tanfolyamunk tehát továbbképző jellegén kívül olyanoknak is érdekes lehet, akik eddig nem találkoztak ezzel a szigetszerűen létező kultúrával. Ezen túl a helyi lakosoknak (iskolásoknak és felnőtteknek) szeretnénk visszatanítani egykori hagyományait, a lehető legteljesebb mértékben (dalokat, zenéket, táncokat, népviseletet, öltözködési módokat). E feladatokat a helyszínen, a Drávamente falvaiban szeretnénk megvalósítani, ahol a legközelebb lehet kerülni a még létező hagyományhoz; még játsszó zenészekhez, még éneklő emberekhez, a régi táncokat még járó táncosokhoz.

Fontosnak tartjuk, hogy a vidék egykori népszokásait is felelevenítsük és eredeti fényét ezen ünnepeknek visszaadjuk. Ezek az alkalmak

(búcsúk, Szent-Iván nap, farsang) mindig nagy közönséget vonzottak, ilyenkor a többi faluból is érkeztek rokonok, vendégek. Szeretnénk, ha a Drávamente hátrányos helyzetű falvai élhetnének ezzel a figyelemfelhívó lehetőséggel, hogy az érdeklődő közönség számára több szempontból rendkívül érdekes lehet az élő hagyománnyal az eredeti környezetben találkozni.

A tanfolyam helyszínei:

Drávamenti horvát falvak (Lakócsa és Felsőszentmárton, valamint Potony, Tötűjfalu, Szentborbás, Drávakeresztúr, Drávasztára)

Időpontjai: 2006. IV. 7-9. (központ: Lakócsa)

2006. VI. 23-25. (központ: Felsőszentmárton)

Tanítók: Farkas Zoltán Batyu és Tóth Ildikó (tánctechnika)

Szávai József és a Tanac Néptáncgyűttes tagjai (táncstílus, énekek, népviselet)

Végh Andor és Kedves Tibor (népi hangszerek, zenélés)

Közreműködők: A falvak népművészei, hagyományörzői (Gadányi Pál dudás - Tötűjfalu, Korjeni Asszonykórus - Felsőszentmárton, Biseri Drave Tamburazenekar - Drávasztára), Dráva Együttes - Barcs, Tanac Néptáncgyűttes - Pécs

Részvételi díj: 1500 Ft; szállás: 2500 Ft/éjszaka;

reggeli: 300 Ft; ebéd: 800 Ft; vacsora: 600 Ft

Jelentkezni e-mailben vagy postán küldött jelentkezési lappal lehet.

Letölthető a www.tanac.hu honlapról vagy kérésre elpostázzuk.

Információ: Szávai József (30) 939-1620; info@tanac.hu

a bot ütését. A kanászoszor rövid – inkább korbácsszerű – volt, hogy kezelje a bozótban vagy a bokrok közt is tudja használni. A kanásztülok az ökör szarvából készültek. Felső végén, ahol fújták, vagy egy közönséges lyuk, vagy pedig a réztrombitához hasonló fúvóka volt. A kanásztülköt a kanász kisebb-nagyobb időközönként néhány másodpercig fújta, amikor az utcán végigterelte az udvarokból kitóduló díszőkat. Általában díszítés nélküli volt, legfeljebb használója nevének kezdőbetűi voltak belevésve.

A terelés, őrzés eszközei mellett a pásztorok magukkal hordták – tarisznyában vagy nadrágszíjra akasztva – különböző, többnyire díszített használati tárgyaikat. Ezek közé tartozott a szarvasmarha szarvából készült ivótülok vagy a fából faragott ivópohár, vízmerítő edény, só- és paprikataró, gyufataró, tubákos szelence, bicskatok. Amíg a pásztorok nemcsak őrizték, hanem gyógyították is a rájuk bízott állatot, nélkülözhetetlen gyógyszerük volt a rühzsír vagy rühkenőcs, amivel a rühességet gyógyították, továbbá a gállickő, amit főként a körömbetegségek ellen használtak. A rühzsírtartó többnyire a sőtartók formáját követte, használatát a korszerűbb gyógyszerek elterjedése szüntette meg. A kos herezacskójából készítették a dohánytartót. A kos herezacskóját lenyújták, a hasa alatt és a lábánál hosszú csíkokat hagytak, hogy minél több sallangja legyen. Ezekkel fogták össze, s a tetején még szíjjal is átkötötték, hogy ne hulljon ki belőle a dohány. Lyukasztással, festéssel, varrással díszítették a zacskót, amelyet a pásztor a zsebében hordott, míg a sallangok kilógtak belőle.

Az ünnepekhez szorosan kapcsolódó hagyomány a pásztorfogadás, melynek Borzován külön tradíciója volt, s amelyhez multság is kapcsolódott. Mivel a falu lakosságának nagy része állattenyésztéssel foglalkozott, e multságok fontos szerepet játszottak a közösség életében. A kisbíró ki-

doboltatta, hogy mikor lesz a pásztorfogadás, melyen nem csak a falubeli pásztorok vettek részt, hiszen volt olyan eset is, amikor a pásztor a harmadik faluból fogadták meg, s munkájával annyira meg voltak elégedve, hogy élete végéig ugyanannál a gazdánál szolgált. Egyszerre csak egyféle pásztor fogadtak, ugyanis a különböző állatok pásztorai nem nagyon kedvelték egymást, s nagy lett volna az esélye annak, hogy verekezésbe torkollik a rendezvény. A juhászokat, csordásokat, kondásokat más-más év végi jeles napon fogadták fel. Demeter napján fogadták fel a juhászokat, Karácsonykor, István napján a csordásokat és gulyásokat, Új Évből a kanászokat. Akit megfogadtak, az maradt, akit meg nem, annak tovább kellett mennie, ott kellett hagynia a pásztorházat. A gazdák hozták a szalonát, pálinkát, sonkát, kolbászt, s már aznap az új juhással mulattak. Szent Andráskor számadás volt, ami természetesen szintén jelentős esemény.

Egy-egy ilyen alkalomkor bált, multságot rendeztek, melyre alkalmanként más-más cigányprímást hívtak: Pelsőci Pistát és Rudit, a csoltói Vilmost, a rozsnói Boldit, s a berzétei Figúr Jancsit. A bál keretén belül fogadták fel a pásztorokat. A férfiak kézfogással – mely akkoriban hivatalos szerződésnek számított – pecsételték meg az üzletet, megegyezést. Az asszonyok kosarából előkerült a pálinka, a kalács. Megegyeztek, ettek-ittak, s kezdődhetett a vasvári verbunk, melybe belekapcsolódott gazda és pásztor egyaránt. A vasvári verbunk egész Gömör területén ismert – Borzován és Szilicén gyűjtötték a leggazdagabb motívumú verbunkokat –, motivikailag igen gazdag tánc, amelynek zenéjét minden banda tudta. Mindig zenekari kíséret mellett táncoltak, többnyire azonos dallamra szólóban, párban vagy csoportosan. Ilyenkor az óramutató járásával ellentétes irányban halad-

tak, s az a táncos, aki a zenekar elé került, látványos szólót táncolhatott, míg a többiek visszafogottabban táncoltak. Nem illett – s Gömörben nem is volt tanácsos –, a zene előtti szólót zavarni, előbb-utóbb úgyis mindenki kikerült a zenekar elé.

A verbunk után következett a lassú és friss csárdás, melynek zenéjére a pásztorok eszközös táncot, botlót is jártak. A mozgáskincsében leggazdagabb, ma is élő pásztor táncot éppen Borzován gyűjtötték. Improvizatív jellegét akkor is megtartja, ha ketten vagy többen táncolják, mert ilyenkor sem igazodnak egymáshoz, mindenki a saját táncát járja. Csak a játékos összeállítások szakad meg a tánc szóló jellege. Borzován „botozó párok” alakultak ki, akik tökéletesen ismerték egymás mozgását, alkalmazkodtak a másikhoz. A virtuskodó összecsapás után mindegyik szereplő szabadon figurázott, folytatta saját kötetlen táncát. A botlót még ma is kedvelt zenéjét sokszor csak így kérték be: „Istenem, országom!”

A lassú és friss csárdást követték a női körtáncok, s a hangulat fokozására kezdtek el a sapkatáncot vagy a gólyatáncot. Ezek a táncok tetszőlegesen követték egymást, s közöttük többször előfordult a lassú és a friss csárdás. Éjfél tájban, a jelenlévők szórakoztatására táncolták a bemutató jellegű tréfás verbunkot.

A konfiskálást követően a pásztorfogadás hagyománya értelmét veszítette, s elmaradt, sajnos több más hagyománnyal együtt.

A gömői pásztor kultúra archaikus elemei nyomokban máig megmaradtak. Ebben az írásban e sajátos társadalmi réteg életmódját, tevékenységét, használati eszközeit, s a szorosan pásztorülethez kapcsolódó szokások egy részét igyekeztem vázlatosan bemutatni. Sok oldala van még ennek a világnak, amely érdemes lenne arra, hogy az utókor számára megőrizzük.

Krivdova Éva

DÍJAZOTTAK

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének zenei tagozata, Weiner Leó zene-pedagógiai díjat adományozott Eredics Gábornak, a Kalász Művészeti Iskola igazgatójának, a Vujicsics Együttes vezetőjének.

Bartók Béla születésének 125. évében A Magyar Művészetért Díj Kuratóriuma és a Herendi Porcelánmanufaktúra Rt. Bartók Béla-émlékdíjasai: Csatai László, Halmos Béla, Herczku Ágnes, Jászság Népi Együttes, Magyar Állami Népi Együttes, Sebő Ferenc, Táncház Egyesület, Teka Együttes

Vita kulcsfogalmainkról: autentikus és eredeti

Mohácsy Albert és Sándor Ildikó beszélgetése

S.I.: A paraszti hagyományok mai továbbadói, elsősorban zenészek és táncosok szájából gyakran hangzik kulcsfogalomként: „autentikus”, „eredeti”. Nem kérdés, hogy a táncázás szakmában sajtós jelentéstartalommal bíró szakkifejezésekké vált e két fogalom. Érdemes kicsit körüljárunk, messzebből rájuk néznünk, hiszen naponként előkerülnek munkánk során. Mindannyian ugyanazt értjük alatta?

Pontosan tudjuk, mit jelentenek e kifejezések a mi használatunkban? Fontosnak tartom a konszenzust – vagy a különbségek feltárását, mert a letisztult gondolat a színvonalas munka és a hatékony együttműködés záloga. Kérdéseket fogalmaztam meg, amelyekre ketten adjuk meg saját válaszainkat, s várjuk az Olvasók gondolatait, akár további kérdéseiket is e témában.

M.B.: *Idézettel kezdek, mert idézni jó. „Ápold a régit, miközben az újat tanulmányozod. Hogy mi az új és mi a régi, pusztán idő kérdése.” [Funakoshi Gichin (1868–1957), a shotokan karate megalapítója]*

Szándékosan nem fejttem ki teljesen minden gondolatomat, maradjon még téma azoknak is, akik egyetértenek, és azoknak is, akik nem. Biztos lesz, aki vitatkozni fog velem – sőt mondhatnám azt is, remélem, mert hiszen éppen ez is lenne a cél: egy előremutató, egészséges, többek véleményét is felszínre hozó, jó kis vita kialakulása. Tudományos oldalról ismeretes az a fajta vélekedés, miszerint a hagyomány és benne a népművészet mint olyan, nem lezárt, befejezett valami; hogy különösen itt, a Kárpát-medencében tetten érhető az az évszázadok alatt lejátszódott folyamat, amelynek során egymásra rétegződött a különböző korok öröksége.

Azt is látjuk, hogy ez a folyamat még ma is tart, néha úgy érezhetjük, mintha egy elképzelhetetlenül (de sajnos nem végtelenül) hosszúra nyúlt „huszonegyedik órában” élünk. Ettől függetlenül azt próbálom meg kifejteni, miért gondolom mégis úgy, hogy bizonyos körülmények között szükség van egyfajta kanonizálásra, ha úgy tetszik, etalonok, mércék felállítására. Más meg, ha mást gondol, mondja el azt.

S.I.: Hadd éljek pontosítással, mint a néprajzos oldal képviselője! A népművészetet (a tárgyalkotó és az előadói oldalt, ami többek között a kézművesség, tárgyalkotó művészet, népzene, néptánc, népköltészet területét foglalja magában) tekintjük lezárt, befejezett dolognak. Ez úgynevezett „történelmi képződmény”, amelynek van kezdete és vége is. A népművészet – az én felfogásom szerint – Magyarországon (a Kárpát-medencében) elsősorban a parasztság kultúráját jelentette. Néhány főbb ismérve a földműves-állattartó életforma, a kultúra önellátó, közösségi jellege, a tudás hagyományozása (vagyis szájról szájra, apáról fiúra), a mágikus-mitikus világgép.

A XX. század első felében a paraszti életforma bomlásával, megszűnésével együtt járt a népművészet elhalása is a maga közegében. (Tovább él, de másutt, másként – erről szívesen beszélek még.)

A hagyomány azonban semmiképp nem lezárt, nem elmúlt dolog. A hagyomány ugyanis *folyamat*: nagyjából azóta létezik, amióta lejöttünk a fáról, s végigkíséri az emberiség létét. Ez a módja tudásunk, kultúránk továbbörökítésének.

A parasztság kultúrájára szoktuk mondani (joggal!), hogy hagyományos, mert nem írásban, képben rögzítve, iskola vagy más intézmény segítségével tartja fenn magát, hanem a belenevelődés útján. A paraszti kultúra mellett vannak más hagyományos jelenségek is: a lelkész-, orvos-, zenészdinasztiákban ugyanígy hagyományozódik a mesterségbéli tudás, egy távolabbi példa, a klasszikus indiai zene (nemcsak a népi!) szintén hagyományozódik.

1. Mit jelent ez a fogalom a táncázás zenész-táncos előadó számára?

M.B.: *Mielőtt a kérdésre térnénk, nézzük, mit ír a Magyar értelmező kéziszótár! Egészen pontosan ezt: „autentikus mn vál 1. hiteles, megbízható; 2. illetékes valamine.”*

Ehhez képest – érzésem szerint – a fogalmat a mi köreinkben gyakran a hagyományos (értsd: régóta általánosan ismert, használt; valamely közösségben tovább élő stb.) szinonimájaként használják. Árnyalatnyi eltérés, nem boncolgatnám, nem ezen fog múlni. Annál is inkább, mert a műfaj eredeti környezetében a hitelességet éppen a közösség általi elfogadottság szavatolja – lett légyen az viszonylag újabb keletű, ráadásul idegen eredetű jelenség, szokás, táncfajta (például a porka Széken) stb. Ennek megfelelően mi is azt tartjuk autentikusnak, amit az illető falusi zenésztől, táncostól hallunk-látunk. Mint később visszatérek rá, ennek azért vannak buktatói.

S.I.: Tapasztalatom szerint a két említett szó egymás szinonimájaként is megjelenik. Nos, én is az értelmező szótárhoz fordultam iránymutatásért. Az autentikus jelentései közül az első, a *hiteles, megbízható* áll legközelebb ahhoz, ahogyan a mi szakmánk ezt használja.

Számomra itt nem az előadó személye, hanem az előadás maga az érdekes. Véleményem szerint autentikus, vagyis hiteles minden olyan zenedarab, tánc, népmese, ahol az előadott mű forrása a néphagyomány, az előadásmódja pedig pontosan követi azokat a szabályokat, amelyek csak órá jellemzőek, hogy népzenei példánál maradjunk. A belcanto-t, a popzenét, a rap műfaját stílusában, előadásmódjában markánsan megkülönböztetik egymástól.

Az eredeti azt jelenti, az első, a forrás, amely alapján pl. a másolatok készülnek. Ilyenből tehát egy van. A néphagyományról azonban tudjuk, változatokban él(t), s e változatok egymással egyenrangúak, nincs ősforrás, amelyből a többi származna. Ezek szerint eredeti minden változat, amit parasztmuzsikus (adatközlő) ad elő? Akkor mi van azokkal a köztes jelenségekkel, amikor egy táncázás zenész valamit a szülőföldjén, a családjában tanult meg? Elvállik-e a repertoárja, tudása aszerint, hogy mit, honnan, miként tanult meg? Vagy hova soroljuk azokat a fiatalokat – tudjuk, ma már ilyenek is vannak –, akik táncázás zenész szüleiktől sajátították el a dallamokat, az előadásmódot?

A közösségi jelleg a néphagyomány esetében kulcsfontosságú. Ott az előadó, az alkotó bármit is tesz, az újítás csak akkor válhat hagyománnyá, ha a közösség elfogadja azt. Ez a közösségi kontroll a táncházakban nem vagy csak töredékesen működik, s ez alapvető különbséget jelent.

2. Lehet-e határokat húzni, hogy mi és milyen az autentikus?

M.B.: *Szerintem két dolgot kell mindenképpen szétválasztanunk, már a kiinduláskor. (Aztán majd még kettőt, de ezekről később.) Ez pedig a hagyományörzők – közkeletű kifejezéssel az adatközlők –, illetve a „mi fajtánk”, a táncázások, a revival szereplőinek helyzete, viszonyulása a kérdéshez. Az én értelmezésemben autentikus a hagyományörzők által birtokolt (és mindenképpen tágabb értelemben vett!) kultúra. Ha tetszik, ha nem, az az övék. Mi legfeljebb – mivel nem beleszületünk – egy egészen más metódus szerint, tudatosan kerülhetünk közel annak elemeihez, gyakorlatához. A feladatunk is más – már amennyiben többre vágyunk, mint egyszerűen felhasználónak, user-nek lenni (amivel egyébként persze nincsen semmi baj). Ez pedig szerintem a közvetítés. Persze az autentikusság megítélése a megjelenés közegétől, körülményeitől is függhet. Talán Sebestyén Márti mesél-*

Ördögösfüzesi zenészek (fotó: Turbéli Dénes)

te egyszer, hogy milyen furcsállva nézték az emberek, amikor a táncbázmozgalmot hajnalán a pesti utcákon megjelentek az első viseletbe öltözött városi fiatalok. A falun „autentikus” viselet egészen másként hatott a flaszteron – ld. szöges bördzseki metálkoncerten vagy az Operában.

S.I.: Előrevetítettem a magam választát, s itt föltétlenül szemben állunk egymással. Számomra autentikus a mai interpretáció is, ha „akcentus nélkül” beszél a népzene, néptánc, a szöveg, a pástorfaragás nyelvét, függetlenül attól, honnan jön az előadó, az alkotó, illetve hogyan sajátította el tudását.

A közvetítés jelenségét érdemes szélesebb összefüggéseiben szemlélnünk: a kultúra részskulturákból áll össze (szubkulturák, elit kultúra, közkultúra, paraszti kultúra). Ezek egyetlen élő-lélegző egészet alkotnak, amelyen belül a hatások áramlanak (spontán módon vagy tudatos közvetítéssel). Számos példát ismerünk erre: népzeneink régi rétegére az egyházi eredetű, vitathatatlanul az elit kultúrához tartozó gregorián hatott. A reneszánsz magasművészet hatása népköltészetünket, tárgyi népművészetünket alapvetően formálta át: többek között új színhaszínálatot, új motívumokat, új verselést hozott. De a néphagyomány nem csak befogadó volt: teremtője, adója is az értékeknek. A nemzeti romantikus zene nem születhetett volna meg a folklór hatásai nélkül, ugyanez igaz Petőfi és Arany költészetére. Egy örökmozgó liftként, páternosztérként képzelem el az egészet, amely hozza-viszi a hatásokat megállás nélkül.

3. Mi és milyen a „hagyományhű” interpretáció?

M.B.: A fogalom értelmezését nyugodtan szűkítsük le a revival előadókra, a hagyományörzők ugyanis kivételes helyzetektől eltekintve általában önmagukat adják. A jelentését viszont bővítsük ki a konkrét technikai, stiláris jegyeken túlra. Szigorúan a zenénél maradván hagyományhű ezek szerint az lenne, ami magán viseli az eredeti funkciókat, alkalmazott tánc(ház)zene stílusjegyeit: intenzív, dinamikus, feszés, ritmikus – Doór Róbert találó kifejezését kölcsönvéve: „benne van a kalória”. Ez gyakran a megjelenés helyétől, módjától független is lehet: koncerten vagy éppen stúdiófelvételen játszva is meg kell húzni a hangszert, a semmiből a legjobb hangmérnök sem tud zenét varázsolni... Magam ellen is beszélek, de kifejezett bajnak tartom egyébként a „zenészsuralom” jelenségét. Azt, hogy sokan nem tudják elfogadni, hogy ez a zene – persze normális keretek között, de – kiszolgálója a táncnak. Épp emiatt nem lehet szerintem hagyományhű az az előadásmód, amely technikailag briliáns, de nem törődik a hozzá kapcsolódó tánc törvényszerűségeivel.

S.I.: Két távolabbi példát választottam, szándékosan. Olyanokat, akik a népzene más zenei műfajokkal társították, a legmagasabb színvonalon, tudatos művészként, értéket teremtve: Bartók Cantata profana-ját vagy Dresch Misi dzsessz-interpretációit. A hagyományhűség itt nem föltétlenül (nem kizárólag) a játéktípus,

az előadásmód szintjén jelenik meg, hanem a folklór alkotásmódja, alapvető struktúrái, az egészet egyben látó és láttató művészi alkotás szintjén. Azt hiszem, egyaránt fontos az eredmény (táncokoreográfia, zenei kompozíció) és az út, amelyen járunk, pontosabban a tanulás, az elsajátítás folyamata. Ahhoz, hogy el tudjunk rugaszkodni az eredetitol, előbb a lehető legalaposabban meg kell ismernünk, a készségek szintjén elsajátítanunk.

4. Meg lehet-e húzni azokat a határokat, ameddig a népzene feldolgozása elmehet?

M.B.: Ez talán egy olyan pont, amiben engedékenyebb lennék, az általános felfogás szerint a népzene ugyanis közkinccs, senki által nem kisajátítható, levédhető. Hogy kinek mi juthat eszébe a népzenei feldolgozás fogalmáról, arra Sebő Ferenc versmegzenésítéseitől kezdve a Nox-ig van mindenféle példa. A lényeg szerintem az, hogy nevével nevezzük a dolgokat, ezen felül magánügy, szabadság van, a közönség majd eldönti, mi kell neki. (Eldöntötte, a Gramofon-díj egyik kategóriájának győztese a lemezadasi mutatók alapján épp az említett agrárdiszko-csapat lett... Szalóki Ági viszont, aki eredetileg a „mi lányunk” lenne, jazz-kategóriában nyert – hát ilyen világot élünk.) A baj csak a média ordas közönye, s általános igénytelensége, így széles tömegek a közelébe sem juthatnak „az igazinak”, azt sem tudják, mi mindent nem ismernek, a választás lehetősége eleve korlátozott a számukra.

S.I.: A művészetnek, benne a népművészetnek – végső soron – egyetlen mércéje lehet. Amit én itt hiányolok, hogy elképesztően keveset beszélünk az elkészült művek szépségéről, esztétikai értékéről. Jó volna néhány időtálló, szép koreográfián, zenei feldolgozáson közösen elgondolkodni: miért szépek? A rossz példák elemzéséhez több bátorság kell – előfordulhat, hogy megbántunk vele valakit –, de ez is ugyanolyan hasznos lenne.

5. Mi a mérce? Felállított, közmegegyezéses, a szűrítés során érvényesített normák vagy ami esztétikus, az mind elfogadható? Esetleg más szempontok is érvényesülnek?

M.B.: Nagy baj lenne, ha az autentikus fogalmának 2. értelmezése (illetékes) alapján vad védelmezés indulna – nem mondom, hogy nincsenek rá kísérletek... Az előadás során úgyis kilóg a lóláb – mesterkéltesség, stílusidegen megoldások stb. – persze csak azok számára, akiknek van mihez viszonyítaniuk. Ismeret pedig a tanulásból és tapasztalásból származik, s jaj-jaj, máris az iskoláknál vagyunk. De inkább nem kezdek bele az énektankönyvek ostorozásába, meg az óraszámhiányos földrajztanárok által tartott „népitánc”-órák cincálásába...

A (hangszeres) tanítás egyébként ebből a szempontból nagyszerű próbakö. A tanteremben nem lehet annyival elintézni a dolgokat, mint esetleg a színpadon, hogy „ezt én így játszom, és kész”, hiszen az eredeti felvétel a mérce. Éppen itt, az előadói és az átadói szerep elválasztásával következik a második különbségtétel, amire korábban már utaltam. És bár az előadói szerep talán többet megenged, azért soha nem tanítottam olyat, amit ne vállalnék színpadon, közönség előtt is, és fordítva. Igyekszem azt és úgy muzsikálni, amit és ahogy kiváló hagyományörző mestereimtől tanulhattam. (Ebből aztán következik is egy szép dilemma: lehetek-e olyan és akkora példakép tanítványaim számára, mint akiket én magaménak mondhatok. A válasz: egyértelmű nem. Sajnos.)

S.I.: Abban a pillanatban, amikor a néphagyomány bármely elemét közvetítjük, eredeti közegéből máshová (paraszti falusból, régeből pl. mai, városiba) emeljük át, akár akarjuk, akár nem, adaptáljuk. Gyakran eszembe jutnak azok a parázs viták, amiket a Marczibányi téri táncház első éveiben magunk között folytattunk: mi legyen a tánc házzal a böjti időben? Akármennyig vitáztunk, végül arra jutottunk, a tánc házat nem szakítjuk meg hosszú hetekre,

mert félo, hogy a közönség egy jelentős részét elveszíténénk. A sikeres adaptációhoz az is szükséges, hogy az új jelenség maga is idomuljon befogadó közegéhez. Szerintem el lehet, el is kell különítenni azokat a versenyeket, pályázatokat, ahol szigorú kánon szerint, keretek közé szorítva kell tolmácsolni a hagyományt. Ilyen fórumaink vannak is szép számmal. Amit én hiányolok, a kísérletezés ösztönző, az újításokat bátorító lehetőségek. Az én elképzelésem szerint itt szabadabb térben lehetne mozogni, de a kísérletezők szókimondó, őszinte, bőséges visszajelzéssel szembesülnének.

Itt különbséget látok a zenész-táncos és a kézműves területek között. Érdemes végiggondolni, vajon az okozza-e a különbséget, hogy a kézműves munkája tárgyiasul, személyétől, az alkotás pilanatától térben és időben elválik, míg a zenész és a táncos magát adja, alkotása az itt és most jegyében jön létre. A kézműves zsúrik szigorú, hosszas szakmai viták nyomán megállapított szempontok szerint ítélik oda a címeket, emellett azonban van tere az adaptációnak, újításnak is.

6. Mi az előnyük, mi a hátrányuk-buktatójuk az egyes álláspontoknak?

M.B.: Más álláspontját hadd ne védjem, maradok a sajátom kritikájánál. Hibázni ott lehet, ha rossz példákat próbálunk meg mintává tenni. Ezeket ki kell tudni szűrni, vagyunk rá egy páran, úgy tűnik, van is egyfajta közmegegyezés, táncmuzsika közizlés. Utalva egy korábbi „autentista” vitára, [„Túlbuszgo autentisták” és a Naplegenda - FolkMAGazin 2001/1.] tartom az álláspontomat: ha a hagyományt őrzöm, közvetítem, nem változtathatom meg. Úgy gondolom, hogy ez a fajta zene is óhatatlanul az azt előadó személyiségén átszűrődve születik újra minden egyes alkalommal, hát legalább tudatosan ne változtassunk rajta. Szép is lenne, ha a teremőr néni belevitana a Mona Lisába, persze csak egy picit – remélem, érthető a hasonlat... Még egyszer mondom, a feldolgozásokkal sincs semmi baj, csak ne keverjük össze a dolgokat.

S.I.: A divatáramlatok gyors, kritikátlan átvételétől mindenképp óvakodni kell. Biztos, hogy ez nem megy magától, ehhez tekintélyes szakemberekre, egyfajta normarendszert fenntartó intézményesülésre van szükség. Fennállhat azonban annak a veszélye, hogy a felállított mércék megkövülnek. A végletekig hajtott purifikáló szándék korlátok közé szoríthatja a mai népzenezeket, néptáncosokat, tárgyalókat, s az alkotás, a művészi fejlődés-kibontakozás gátjává válhat.

7. Milyen példákat lehetne említeni a népzeneből, népzenezekről, ahol jól láthatóan újítanak, s ez az újítás (hangszer, dallam, játékmód) a táncmuzsika zenélésre is hat?

M.B.: A hangszerelés változása a hagyományos (vagy inkább csak falusi) zenében az én felfogásomban egyfajta „hanyatlást” okozott, hiszen az akusztikus zene fentebb ecsetelt erőit az elektromos hangszerekkel nem lehet reprodukálni. Jegyezzük meg gyorsan, erre nincs is kényszerítve a zenész, hiszen csak egy potmétert kell feljebb tolni, s már meg is van a kívánt hangerő, ne adj’ Isten, hangszín is. Hogy mennyivel otrombábban szól a csárdás dob felszereléssel, gitárokkal és szintetizátorral, mint egy jó vonósbandával, az sajnos ma már egyre kevésbé szempont. Ezzel együtt úgy gondolom, a táncmuzsika tényleg ez a fenyegető legkevésbé. Vita persze van – ld. a dob megjelenése a moldvai zenében...

A dallamok (és szövegek), mint tudjuk, mindig is vándoroltak, de a hagyományos közösségekben ebből nem is volt nagyobb gubanc. Amit a helyi ízlés jó szívvel be tudott fogadni, az megmaradt, (esetleg módosulva) beépült, amit pedig nem, az idegenként szépen eltűnt. Természetesen itt is a nagyságrenden és a változások sebességén van a hangsúly. A dallamkészlet, a repertoár alakulása zenész szemmel néz-

ve valószínűleg onnantól változhatott nagyot, amikor az itt és most helyét átvette a bárhol és bármikor, azaz a hangtovábbítás és hangrögzítés magas technikai szintre jutott, és eszközei, termékei nagy felhasználói tömegek számára váltak elérhetővé. Az addig csak itt-ott elkaptott dallamok újra és újra felhangzottak a rádióban; bakelitről, szalagról, kazettáról stb. tetszés szerint visszajátszhatóvá váltak. Ez egyrészt a zene fogyasztóira, a közönségre hatott, jelesül: drasztikusan csökkent az élő zene iránti igény; másrészt a fogékony cigányzenészekre is. (Intő példa saját praxisomból: Ilka Gyurika széki primás Németországban megjelent Méta-kazettáról szatmári verbunkot tanul...)

Ez utóbbihoz kapcsolódik a százcsvászi zenekar igencsak szemléletes példája is – és itt feltétlenül hozzá kell tennem: nem személy szerint rajtuk, hanem a jelenségen van a hangsúly. Mire jöttek rá ezek a tehetséges zenészek? Arra, hogy „a” kalotaszegit, meg „a” palatkait stb. ők is el tudják muzsikálni, nem kell abba a buliba-táborba-turnéra még egy zenekar, majd csak megoldják. És valóban megoldják valahogy, igaz, hogy a sajátjukén kívül semmi nem igazán úgy szól, ahogyan kellene. Hát persze, mert minden csávásiasan szól. (És ez igazából nem is lehet másképp.) De nézzünk magunkba: ebben „mi” sajnos partnerek voltunk-vagyunk. Mindazok, akik tapsolnak akkor is, amikor a Dallas-filmsorozat főcímdalát játsszák szökőnek. (Nem is tudom, mi jöhet még, talán majd az Örömdóda Románia EU-csatlakozásakor...) A vicc, hogy ők ezért egyáltalán nem hibáztathatók, a már mondott okból: az ő helyzetükben ez a szerepük, és kész. (Ha úgy tetszik, autentikusan viselkednek.) Nem is értik, hogy mi a probléma – hát a „pesti” zenészek nem ugyanezt csinálják? Egy táncmuzsika zenekar is muzsikál füt-fát-virágot. Másnak meg nem lehet? Talán nekünk kellene jobban eszünknel lennünk... Egyszerűen azért, mert mi tudatosabban viszonyulunk az egészhez.

Furcsa dolog, hogy a technikai fejlődés viszont a revivált meg éppen, hogy segíti, hiszen a felgyűjtött anyagot újra és újra meghallgatva, visszaneve, a legapróbb részletekig ki lehet mindent elemezni, hogy onnan már csak személyes tehetség és szorgalom kérdése legyen, mennyire sikerül megközelíteni az idealizált formákat (és tartalmakat is, remélhetőleg).

Visszakanyarodva: a harmonizálásban (döntően a kísérőhangszerek játéktípusában) pedig egyfajta uniformizálódás figyelhető meg. Anélkül, hogy különösebben szakmázni kezdenék, elég, ha a mai Magyarország területén lezajlott folyamatra gondolunk: a falusi, kisvárosi bandák számára a „pesti” cigánymuzsikusok szolgálták példaképpül – ennek megfelelően egy viszonylag nagyok mondható törzsrepertoár ugyanúgy szól a Lajtától a Tiszáig, sőt. Persze ezek döntően írott darabok, de a banda gondolkodásmódjára erőteljesen visszahatnak a helyi hagyomány körébe tartozó (és sajnos egyre kevesebbszer játszott) zenék esetében is. Kis késéssel, de hasonló jelenséget tapasztalhatunk az utóbbi évtizedekben Erdélyben is.

Az ilyesmi szépen átgyűrűzik aztán a táncmuzsika játékmódjába is. Itt főleg fiatal zenészkollégákra gondolok, akik a lehetséges mintákból értelemszerűen a színesebbeket (vagy annak tünöket) szemezgetik ki maguknak, s vívniuk egyenlőtlen küzdelmet az időegység alatt lefogandó hangok számával vagy a megdöbbentő harmóniamenetekkel. Pedig úgy gondolom, a jónál nem kell jobb (és az új nem is feltétlenül jobb, sőt...), a rendelkezésre álló anyagból ki lehet válogatni azokat az értékes darabokat, amelyeknek továbbélésére mi lehetnénk illetékesek, azaz autentikusak.

Idézet volt az eleje, az lesz a vége is, alátámasztandó, miért is gondolom úgy a dolgokat, ahogy fentebb vázolni próbáltam. Ehhez pedig Kós Károlyt hívom segítségül: „Mert én csak folytatása akarok lenni apáimnak és munkám folytatása az ő munkájuknak. Ezért.” [Régi Kalotaszeg (1911.)]

Barátaim! A labda pattog...

Mohácsy Albert – Sándor Ildikó

Azt tudtuk, hogy van egy Magyarország...

Petrás Mária útjai fényben-árnyékban

Életemben egyszer jártam Brennbergbányán, 1990 nyarán. Moldvai csángó gyerekeket táboroztattak ott, egy gyermeküdülőben, s a szervezők meghívtak, hogy tartsak nekik egy mesedélután. Az a napom is úgy zajlott, miként sok másik napom zajlik. Hajnalban indulás valamilyen közjárművel, megérkezés, rövid ismerkedés, öltözködés, előadás, búcsúzás, hazazötyögés. Bizonyos, hogy ma már eszembe se jutna Brennbergbánya, ha a hazaindulásom előtti percekben nem mutatnak be nekem egy kedves fiatalasszonyt. Pár percig beszélgethettünk csak mindössze, mert sietnem kellett a vonathoz. Az asszony elmondta, hogy két gyermekével együtt jött Moldvából. Nagyon boldogok, hogy itt lehetnek. Igen rokonszenvesnek találtam, szívesen beszélgettem volna vele még tovább. Hirtelenjében előkaptam egyet a könyveimből és beírtam, hogy „Szeretettel Petrás Máriának”, rajzoltam egy kis virágocskát is a lap felső sarkába, aztán elsiettem.

Szeptember utolsó napjainak valamelyikén hallgattam a rádiót. Bemondták, hogy a mai napon száz, határon túlról érkezett magyar fiatal, köztük tizen-négy moldvai csángó kezdi meg a tanulmányait a Nemzetközi Előkészítő Intézetben. Úgy emlékszem, hogy Csoóri Sándor köszöntötte a fiatalokat. A szívem szinte felujjongott, majd örömben sírni kezdtem. Istenem, ezt is megértük! Akkor még nem sejtettem, hogy az új életnek nekivágó ifjak között ott van a Brennbergbányán megismert fiatalasszony is.

Eltelt néhány hét, s egy este, egyik ismerősömtől kísérve betoppant hozzám egy nagy csapat csángó fiatal. Petrás Marika is köztük volt.

– Hogy került ide? – tudakoltam. Csak a vállát vonogatta.

– Úgy jó, hogy nem es higyem el! – hárította el a kérdésemet, és csak évekkel később kaptam rá választ.

Ezután egyre gyakrabban találkoztunk itt-ott. Nagyon szerettem vele beszélgetni, Moldváról, a moldvai magyarság gondjairól, a moldvai társadalom rohamos átalakulásáról. Számptalan dolgot jobban megértettem általa. Hamarosan jó barátok lettünk, amikor csak tehettem, meghívtam őt

az általam szervezett műsorokba énekelni. A kezdetektől közelről láttam magyarországi életének küzdelmeit. Újabbnál újabb nehézségei támadtak. Olykor csak a szentlélek tartotta, hogy fel ne adja, meg ne futamodjon. Mindjárt az elején ugyan jó szándékú, de sajátos gondolkodású „alapítványtevők” elszakították a gyermekeitől. Miután ebbe nem nyugodott bele, s a kislányát, kisfiát

magához vette, elveszítette a kollégiumban lakhatás lehetőségét. Miközben keservesen birkózott a magyar nyelven való írás-olvasás tudományával, keményen kellett dolgoznia hármuk megélhetéséért.

Elsőre felvették az Iparművészeti Főiskolára. Kiváló tanárok, főként mestere, Csekovszky Árpád és Kő Pál szerető figyelemmel segítették tehetségének kibontakozását. A pedagógusok között komoly ellensége támadt, aki tulajdonképpen nem is Máriára haragudott, inkább az a, szerinte, halatlan orcátlanság, dühítette, hogy a határon túlról jöttek elvehetik a helyet az itthoniak elől. Kitartóan gyűlölte Máriát és mindent megtett, hogy eltanácsolják a főiskoláról. Petrás Mária 1995-ben jelessel fejezte be tanulmányait a kerámia szakon. Ezt követően még két év mesterképzőt végzett, 1997-ben végül, kitüntetéssel befejezte a tanulmányait.

Diplomamunkának egy három és fél méter magas, két méter széles szoborkompozíciót készített. A kereszten függő Krisztus

modellje Róbert fia volt, a kereszttel alatt térdelő Mária Magdolna alakját Alina lányáról mintázta meg, a Fájdalmas Szűzanyát saját magáról. Ezt a gyönyörű alkotást a Dévai Szent Ferenc kolostor udvarán állították fel. Boldog vagyok, hogy én mondhattam az avatóbeszédet.

Az első néhány (érdi, százhalombattai, budapesti), még baráti segítséggel megszerzett kiállítása után, melyeknek a „Panaszkodás Istennek” címet adta, Petrás Mária művészete országosan ismertté vált. Sorra nyíltak az országban a kiállításai, csak én megnyitottam tizenkettőt. Később azután kiváló művészettörténészek, művészek folytatták a sort. Kő Pál, Jankovich Marcell, Szervátiusz Tibor és még sokan mások méltatták tehetségét. A mély vallásosságát, szülőföldje iránti hűségét, aggódó szeretetét tükröző égett kerámia domborműveit, szoborkompozícióit megszerette a közönség. Hamarosan számos nagyszerű külföldi kiállításra is sor került. Párizsban, Páduában, Torinóban, Vittoria Venetóban. Majd kanadai, lengyelországi bemutatkozások következtek. Százötvennél több hazai és külföldi kiállítása volt eddig, és egyre több intézményt, templomot, kálváriadombot díszítenek az alkotásai. A tárlatok megnyitói legtöbbször előadással vagy hangversennyel is összekapcsolták a szervezők, amelyeken Mária népdalénekesként szerepelt.

Képzőművészeti sikereivel egy időben vagy talán egy kicsit előbb, mint népdalénekes is népszerűvé vált, mondhatni, gyönyörű pályát futott be. Rendszeresen fellép a Tatros Együttessel, állandó vendége a Muzsikás Együttesnek, az én előadóestjeimnek is gyakorta közreműködője.

Egy alkalommal, amikor műsorunk bevezetőjében bemutattam, beszéltem moldvai életéről, a közönség nagy derűségére, abban a szent helyben finoman kiigazított ismertetőmet. Mondván, hogy Rózsika nagy mesemondó, de a dolog nem pontosan úgy esett.

Miután befejeztük az előadást, megesketttem Marikát, hogy egyszer magnetofonba elmeséli nekem az életét, hogy többé ne tévedjek. Meg is történt a nagy, tízkazettányi beszélgetés egy csodálatos téli üdülés alkalmával, 2002 februárjában, Pöstyénben.

Most csak egyetlen szílat emelek fel életének gyönyörű, tarka szötteéből: hogyan lett sikeres, boldog magyar iparművész és népdalénekes Petrás Marikából?

„Moldovában, Diószénben születtem, a Szeret vizétől három kilométerre.

Volt egy régi házunk, édesapám is abban a házban nevelkedett. A dédanyámé volt eredetileg az a ház. Egy hagyományos kéto-dályos [kétszobás] ház volt, egy színvel. Magas töltéssel, ló-kötőkkel, és ilyen, deszkából kivágott díszekkel. Volt egy tyilérünk [a moldvai ház oldalkamrája], szóbalikas kályha [fülkés kályha], a ház körül üres volt a tér, zöld fű, nagyon-nagyon szép volt. Régen nem minden darabocskát palántáltak be, hanem szép fű volt virággal. Arra emlékszem, hogy apám lóháton járta körbe a házat.

Kiskorom óta jártam óvodába, mert a mi házunk az óvoda mögött van, a régi kultúrház mögött. Ott tanított egy, úgy hívtuk, tanító néni. Később tudtuk meg, hogy ő innen való volt. Tudott románul, de minket magyarul tanított. Román volt a férje, de olyan román vót, aki tudott magyarul, csángó földön nőtt fel. Nagyon szerettem azt a tanító nénit. Tőle tanultam azt, hogy Török, török a diót. Én nem tudom azt mondani, hogy valahol idegenben tanultam meg én először magyarul. Annyira nem tudtam én románul, hogy mikor elmentem első osztályba, az iskolába, pedig a tanító néni férjénél tanultam – annyira emlékszem az első napra –, iszonyúan fájt a fejem, haza is jöttem. Nagyon-nagyon fájt a fejem, s édesanyám nagyon aggodott, vizet öntött [ráolvasással gyógyította] nekem. Megvette az ólomot [a hidegvízbe öntött ólom alakjából próbálta megállapítani a fejfájás okát], s minden félét, met megijedett, hogy megigiztek [megverték szemmel] lesz, mit tudom én. Nekem olyan nehéz volt az első nap, mert minden, ami folyt ott, az románul volt, s én semmit nem értettem belőle, semmit nem érttem. Olyan ideges lett ez a tanító, hogy látta, semmit nem értünk, pedig ő tudta, hogy a feleséginél tanultunk. Gondolom, nem képzelte el, hogy ennyire nem tudunk románul. Nem csak én nem tudtam, a többi magyar gyermek se, csak az olá gyerekek tudtak. Kérdezgett, mit csinálunk otthon, ki tudja, miket, nem érttem. Olyan ideges lett, hogy húzott egy ilyen kockát a fejembe. Egy fakockát, egy olyan nagy kockát, amivel számoltunk. Volt tíz kék kocka és tíz piros kocka az asztalán. Egy olyant vágott a fejemre. Ez első nap volt, húj! Soha nem felejtem el!

Nem kényeztettek minket otthon. Édesanyám mindig valami feladatot adott. Még mikor nagyon kicsi is voltam. Hát olyan kicsi voltam, hogy felborítottam a tekenyöt

a tesvéremvel, s ráültem aztán. Hát meg is lehetett volna haljon. Kelltt ingatni [ringatni] a gyermeket, aztán elvittek a mezőre is. Vittek a mezőre minket is. Három, négy évesen volt már feladatom.

A téeszésítés borzalmas volt a faluban. A szüleink nem engedték, hogy tudjunk róla, hogy milyen borzalmak történnék. Aztán emlékszem, hogy sírt édesanyám, sírt, sírt. Kérdeztük, hogy mért sír, nem akarta megmondani, aztán csak hazajött taticám [édesapám]. Se ló, se szán, amit elvitt. Kérdeztük:

– Hol a ló?

S osztán később megtudtuk, hogy mindent elvettek.

Én a templomba nagyon szerettem járni, de nem csak én, minden gyermek. Hát mentünk, mint az örültek a templomba, annyira szerettünk menni reggel a misékre,

a rorátékra. Volt egy nagyon jó papunk, a kántorról még nem is beszélve. Csodálatos, csodálatos kántor volt Szilágyi Feri bácsi a negyvenes-ötvenes években. Hét esztendőig, mikor még harcok vótak, mert mindig harcolt a falu egy része, hogy legyen magyar kántor. Akkor jött a román pap, s hozta az ő kántorát s küldte el a magyart. Volt nálunk egy erdélyi kántor, Beke András. Domokos Pál Péterrel ők üsmerkeztek [ismerték egymást]. Dédapám is erőst jó, imádságos ember volt, könyvből imádkozott. Fejér haja volt, bé volt félfelől fonva a haja.

Édesanyám klézsei volt. Az én időmben ez a Klézse egy paradicsom volt. Ott ült az ángyója édesanyámnak, úgy hítták, Miklós Gyurkáné, Szályka Rózsa. Meg volt horgadva [görbülve] szegény, nem tudott kiegyenesedni, s egész nap font a tőtésen. Bészöllott neki édesanyám:

- Itthon van, ángyó?
- Itthon, Nyicikám! – Édesanyámat Nyicának hívják.

Rózsa ángyó örvendett, mikor összetalálkoztunk, de mielőtt bémentünk, örököké énekelt. Hallottad öt házval elébb, mert csend volt a faluban. Vagy siratott [*énekelve, fennhangon siratta elbunyit szeretteit*], siratódzott, úgy mondtuk, vagy énekelt. Kalós Zoltán annyi énekét gyűjtött tőle, hogy egy könyvet is kiadott róla. Új guzsalyam mellett, az a címe.

Mikor visszagondolok rá – már mondtam neked egyszer –, úgy látom, hogy szentek voltak ezek a régi emberek. Ha összehasonlítom a mai világot az akkorival, azt kell mondanom, hogy szentek voltak. Milyen szépen beszéltek. Annyira félték, hogy nehogy kiejtsenek egy rossz szót. Nem ejtették ki az ördög nevét. Nem volt egyáltalán káromkodó nép az a maroknyi magyarság, amelyik ott volt. Nem csángók. Én

csak olyan későre hallottam azt a szót, hogy csángó, hogy már asszony voltam.

– Itt a magyaroknál, ott az oláhoknál! – csak így beszélünk.

Az iskolában nagyon hamar megtanultam románul. Végig nagyon jól tanultam. Nagyon jól tudtam! Mert tanulni nem nagyon tudtam. Kiskorunkban az édesanyám elindított az iskolába s kész. Többet nem volt szabad olvasni. Regényt olvasni? Anyám kilelte [*magtálalta*], a könyv ment bé a tűzbe.

– Te olvasol?

Hát akkor anyám mihez kezdjen a hét gyermekvel? Már mentem el, mikor a nyolcadik megszületett.

Ötödikes, hatodikos korunkban már jártunk a munkába Vittek a tészbe. Fél napot iskalába, fél napot mentünk a mezőre. Két testvér dolgozott, az ért egy napot. Olyan is volt, hogy mentünk három gyermek és anyám, és akkor így számított-

ták anyámat két személynek. S akkor neki lett több napja, mert neki minden két évben született gyermeke, s akkor azokat az éveket ki kellett kompletálni [*egészíteni*]. Mégse kapott anyám nyugdíjat. Télen a fonalval dolgoztunk.

Hetvenkettőben jött egy rendelet, hogy nyolcadikban nincs vége az iskolának. Tíz osztályt kellett járjak. Akkor én már dolgoztam apám mellett a szőlősben. Apám nagyon értett a szőlőhöz, járt is olyan iskalába, kapott könyveket is. Nézegettem a könyveit, megtanultam a szőlőmetszést, azt gondoltam, hogy én is valami ilyen leszek, szőlőtermelő, de én valami magasabb fokra viszem. Gondoltam, hogy jobban belemélyedek, hogy jobban tudjam. Csofálatosnak találtam a szőlőt. Én ott akartam maradni, csak úgy, ahogy nőttem, az a világ már nem felelt meg nekem. Minden megváltozott, állandóan változott. A templomban is lecserezték a latin nyelvet, csak románul volt minden. Magyarul? Sehol! Sem a templomban, sem az iskalában, sem a boltban, sem a polgármesternél. Hát volt rendelet is, még a harmincas években, hogy az utcán nem szabad magyarul beszélni. A családban, ott nem tudták megtiltani, de ahogy kiléptél a kapun, nem volt szabad magyarul beszélni.

Udvarolt nekem egy fiú, rendes gyerek volt, jó családból. Még tizedikes voltam. Hát nem mondott ő semmit nekem, hogy majd megkéri a kezem vagy valami, hanem beszélt apámmal. Én nagyon megsértődtem, hogy előbb az apámval beszélt, s nem velem. Nem hibázott semmit. Így volt a helyes, hogy előbb beszélt a szülőddel, s ha a szülőd egyetért, akkor beszél veled, de én megsértődtem. Lehet, az is benne volt, hogy megijedtem, még nem akartam férjhez menni. Viszont, ha én ott maradok a faluban, akkor férjhez kellett volna menjek. Ott úgy volt, hogy tizennyolc éves korodban mensz férjhez. Tizenkilenc az már kerceg [*csikorog, zörög, valami hibája van*], valami baja volt, hogy nem kérték meg. Húszévesen már a lány öreg. Öregnek tartották. Húszévesen már kellett aggodjon, mert huszonegy évesen már nem szép virág. Ütközött ez a hagyomány azzal, ami bennem volt. Akkor ütköztem személyesen azzal a hagyománnyal, amiben éltünk a faluban. Én úgy éreztem, hogy az én szabadságomat sérti. Nekem még annyi jogom sincs, hogy megkérjék előbb a kezemet, s aztán beszélnek apámval? Nekem ez olyan erős ütés volt, hogy azonnal elhatároztam, én elmegyek a faluból.”

Kóka Rozália

(Részlet a Hegyen földön járogatok vala című, a Fekete Sas Kiadónál megjelenő kötetből.)

Page 3 Theoretical Discussion, Critique
Fitos Dezső's choreography entitled 'Kaluser' which was presented by the Zemplén Dance Ensemble on February 18 at the Folk Dance Anthology in Budapest, provided the material that sparked this discussion on authenticity and folklore choreography. Commentary by Onódi Béla, Fitos Dezső, and members of the jury for the Folk Dance Anthology.

Page 8 New publication:
Fügedi János- Takács András:
'A BERTÓKÉ ÉS TÁRSAI' – Traditional dances of the village of Jóka
Published by: Csemadok-Dunaszerdahely, Hungarian Institute of Musicology and Gyurcsó István Foundation Books, 2006. In Hungarian. Jóka is a predominantly Hungarian village in the Matyusföld region of Southern Slovakia.

Page 9 New Publication
[From the tattered memories of the bagpipe of the Hungarian plains]' Foszlányok az alföldi duda emlékeiből
By folk music researcher Hankóczy Gyula, published by himself, 2006. A book in Hungarian. Review by Kozák József

Page 10 Book review
'Etelközi fohászok' - A selection of Hungarian Moldavian prayers and religious songs. In Hungarian. By Harangozó Imre and Kóvári Réka. Published by Ujkígyós: Ipolyi Arnold Főiskola, 2005. Review by Bakó Katalin

Page 11 Flótás Ensemble's new record: 'Fordulj e nap felé' [Turn toward the sun] Perferic records 2006 BGCD 159
Traditional Hungarian Moldavian music
Review by Bakó Katalin

Page 12 New recording:
Csobános – Hungarian Moldavian music featuring traditional musician from Moldávia, Legedi László István. Recorded at Etnofon studio 2006 Feb.

Page 13 Announcement – competition
Hungarian traditional songs and music related to wine, wine making, grape grow-

ing, wine drinking. Entry deadline: September 8, 2006.

Sponsored by Hungarian Grape and Wine Culture Kft, Village Museum of Szentendre and Etnofon Records.

Page 14 New recording:
Söndörgő ensemble: Oj Javore
Summarizes the last ten years of this band's work playing traditional music of the Balkans. Review by Bolya Mátyás

Page 19 'Örök Kalotaszeg' – 'Eternal Kalotaszeg' - Farkas Zoltán a.k.a. 'Batyú's' new choreography for the Hungarian State Folk Ensemble. Premiered in December of 2005. Review by Lévai Péter, who liked it.

Page 24 10th Csüördögölő Children's and Youth Folk Dance Festival was held in the town of Csíkszereda [Miercurea Ciuc] in Transylvania on December 16th, 2005. 26 folk dance groups from Transylvania participated. Report by Bodi Ildikó

Page 26 In memory of Bartók Béla
Poetry, quotes from Nagy László, Csoóri Sándor, Ratkó József, Szilágyi Domonkos

Page 28 Juhos Kiss Sándor's paintings
Originally from the Transylvanian village of Szék, this painter studied at the Arts Lyceum in Kolozsvár [Cluj], then at the University of the Arts in Budapest. In 1993 he received the Barcsay Award, which enabled him to make a study trip to Italy. Introduction by writer Széki Soós János

Page 33 List of Hungarian folkdance and music camps for the summer of 2006.

Page 46 Conversation with Magyar Kálmán, discussing his work in promoting Hungarian culture in the USA, where he lives. Since his arrival in the U.S. in 1962, Kálmán, along with his wife and family, has devoted his life to and been a tireless organizer of folk events, folk dance and music groups, performance and teaching tours for Hungarian folk dancers and musicians and other Hungarian artists – also establishing a mu-

seum in New Jersey and other organizations for Hungarian folk arts in the USA. Interview by Abkarovits Endre

Page 48 Darnos István makes connections between the ancient symbol of the labyrinth found all over the world and the sacred symbolic content of some ancient forms of Hungarian dance, particularly the 'váltánc' related to the women's circle dances done during lent.

Page 50 Shepherding in Borzován, Gömör region, South Central Slovakia
Part two of this study describes the herder's tools, hiring the herders, related celebrations and traditional dances of the village. By Krivdova Éva

Complete listing of English summaries of all folkMAGazin articles can be found on www.folkmagazin.hu

Sue Foy

folkMAGazin

2006/2., XIII. évfolyam, 2. szám
Megjelenik évente hat alkalommal
Kiadja a Táncház Alapítvány
Alapítványi gondnok: Nagy Zoltán
Kuratóriumi tagok: Sándor Ildikó, P. Vas János

Felelős szerkesztő: K. Tóth László
Tervező-szerkesztő: Berán István

Munkatársak:
Eredics Júlia, Gósi Anett,
Havasréti Pál, Kőrösi Katalin, Széki Soós János

Budapest, I. ker., Szilágyi Dezső tér 6.
Levél cím: 1255 Budapest, Pf. 153.
Tel./fax: (36.1) 214-3521
folkmagazin@mail.datanet.hu
www.folkmagazin.hu

Tücsi Nyomdaipari és Szolgáltató BT.
Tel./fax: 27/336-809
Porszinter Nyomda, tel.: 1/388-7632

ISSN - 1218 - 912X

Bankszámla szám: 11701004-20171625
Külföldről: OTP I. ker. fiók,
1013 Budapest, Alagút u. 3. Hungary
Táncház Alapítvány
B.I.C. OTPVHUB 11701004-20171625

Támogatónk a Nemzeti Kulturális Alapprogram
Népművészeti Szakmai Kollégiuma

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

nka

Nemzeti Kulturális Alapprogram

